

БРАЋА СПАКИЋ - НАЈВЕЋИ
ИЗВОЗНИЦИ У ГРУЖИ

Кисели купус за
свеже девизе

— страна 7.

ПОЛЕМИКЕ ОКО ОБАВЕЗНЕ
ВАКЦИНАЦИЈЕ ДЕЦЕ

Непотребне сумње и
страхови родитеља

— страна 8.

(НЕ)КУЛТУРА ПОРАЗА
У СПОРТУ

Неуспех увек извуче
најгоре из нас

— страна 18.

Попис становништва

Крагујевац није магнет за мигранте

• **SMALLVILLE** •
KRAГУЈЕВАЦ

034 352 641
www.smallville.rs

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО

ЛАНАТСКО ДВОРИШТЕ - ПЕШАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

ВОДА ЈЕ
ДРАГОЦЕНА

БК
Kragujevac

ТРОШИТЕ ЈЕ
РАЦИОНАЛНО

Reciklaža kertridža i tonera

dobar kertridž
mir u kući

Refill M

Karadorjeva 51, www.refilm.com
Tel. (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 60

auto centar
BAKI

tel: (034) 324-001 ; 310-297

VULKANIZER
-prodaja svih vrsta guma

AUTO SERVIS
-mehaničarske usluge

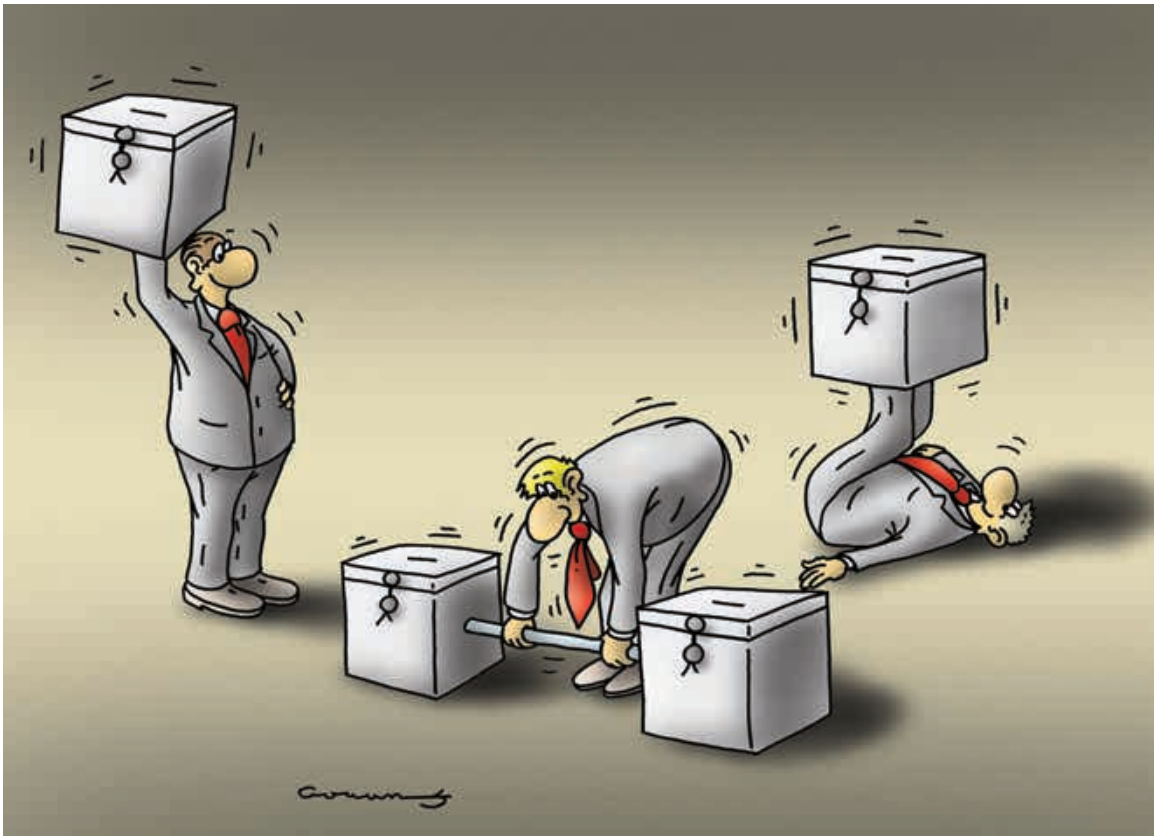
REGLAŽA TRAPA
-i zamena delova trapa

TEHNIČKI PREGLED
-i osiguranje vozila

AUTO DELOVI
-i njihova ugradnja

www.bakidoo.com

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Хируршке припрема

Пише Драган Рајчић

Избори још нису расписани, а мене су од силног узбуђења у пределу доњих екстремитета почели да подилазе неки жмарци. А кад одоздо пођу на горе, ка мојој глави, тек ту ми се све тресе, да ме помало хвата и страх од сопствене биологије. Ма, 'оће и срце да ми се откине док сваког дана гледам и слушам исте оне који деценијама покушавају да нас усреће. До сада им то није пошло за руком из објективног разлога: родила их мајка лажљиве, похлепне и покварене, али сада када су порасли колико треба и када су испекли златни занат замајавања народа, наше је само да им опет тутнемо глас па да накривимо капу за коју ће нам, нормално, они претходно узети меру.

Све, дакле, због сиротих нас јер иако су лажљиви, похлепни и покварени, наши усрећитељи имају нежну душу која их увек заболи кад виде докле су нас до сада довели. Зато су одлучнији, можда него икад, да нам се након следећих избора додатно посвете. Управо им се указују нова изборна обећања од којих би од среће пали на ону ствар и они народи којима је све потаман, а да неће сироти Срби. За све њих народ наш напаћени је непресушни извор инспирације јер га је могуће преварити на сто начина. До сада су, ако сам добро бројао, стигли тек до седамдесете преваре, што ће рећи да се полако приближавају теоријском максимуму. Отуда већ почињу да се у својим предизборним напорима толико напрежу да неће бити чудо ако некоме од њих пукне водењак. Како то, могао би се упитати неко неупућен. Ех, како! Ако су нас насанкали за све што су до сада обећали, а што бисмо па веровали да у њима стварно чуће мушкарци. Јесте да неки од њих чак носе и браде и бркове, али ко зна шта им је у гаћама. А можда и грешим душу јер после свега што смо са њима и под њима прошли ипак треба имати ону ствар па искати од нас ново поверење. Или имати то у натприродним габаритима или, пак, немати образ, такође у ненормалним количинама. Пре ће бити да је ово друго у питању, а са тим комадом главе који им недостаје вероватно да би могло да се замрачи небо над целом Србијом. Само шта за тим нема потребе јер нам под њима ионако још није свануло.

Да ме они жмарци које сам поменуо не би преварили у предстојећој предизборној халабуци, ја сам одлучио да благовремено предузнем извесне превентивне мере. Конкретно, обратио сам се јуче за помоћ једном нашем познатом хирургу.

- Докторе, пред мојим ушима је - објаснио сам му - смртна опасност. Још се нису опоравиле ни од обећања којима су их наши усрећитељи унаказили, а прети им нови геноцид. Зато - помагајте!

Пун разумевања за мој случај љубазни доктор ми је брзо отфарио оба ува. Пре тога ми је дао инструкцију да уши ставим у замрзивач док не прођу избори како би после могао поново да ми их пришије.

Наравно да сам одлучио да сачувам и очи јер гледати оно што ће ускоро уследити није здраво ни за вид ни за целу главу уопште. - Очи држи у тегли у тегли са камилицом. Кад опасност прође поново ћу ти их вратити - објаснио ми је уз помоћ Морзеове азбуке.

И, ево, ја сам се, рачунам, сасвим адекватно обезбедио од онога што нам наши изборни усрећитељи спремају. Јесте да се сада уз помоћ оног белог штала мало спорије крећем и да постоји већа могућност да ме неко на улици згази, али ипак не жалим због хируршких захвата које сам обавио. Главни је да мој глас сада не могу да нахватају јер кога они одведу пред бирачку кутију, тек тај може да се поздрави са животом!

АНКЕТА ДА ЛИ СТЕ ОСТАВИЛИ КУПУС?

М. Ињаковић

Слободан Борчевић,
електричар:
-Не, нисам, не волим купус.

Лелица Бујосевић,
социјолог:
-Ове године се ослањам на помоћ пријатеља.

Милан Петровић,
комерцијалиста:
-Од зимнице остављам само купус.

Верољуб Јовановић,
возач:
-Да, већ сам преточио неколико пута.

Љубинко Филиповић,
металостругар:
-Да, четрдесетак килограма.

Софија Миловић,
машински инжењер:
-Ја сам лично укселила 70 кила, пола жарковац, пола бели.

Зоран Миловановић
дипломирани машински инжењер:
-Да, али шта ћемо уз купус, без није нешто.

Миладин Радосављевић,
пензионер:
-У два бурета сложио сам 130 кила.

Радисав Гајевић,
пензионер:
-У недељу сам у буре од 200 литра оставио 100 кила купуса.

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брашно по произвођачким ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива
Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

Prozori i vrata u dekorima drveta uz 10 godina garancije

gratis staklo za 4 godišnja doba

www.suncemarinkovic.com +381 34 330 870

О КАМПАЊИ ГЛАСАЊА БЕЛИМ ЛИСТИЋИМА

Протест који не доноси корист

Предлог групе интелектуалаца да се на предстојећим изборима незадовољство искаже убацивањем белог или прежврљаног листића у кутију, аналитичари и политичари не сматрају добрим решењем, налазећи му много мана

Недавно је група интелектуалаца, међу којима су биле најгласније драмски писац Биљана Србљановић и Србијанка Турајић, професор Електротехничког факултета у пензији, усталисала овдашњу јавност опаском да ће на предстојећим изборима у Србији победити неважећи листићи и мишљењем да би то било добро за ову државу, јер би коначно узобилили политичку сцену. Дакле - не апстиненција, пошто она може да значи и незаинтересованост, већ неважећи листићи, који показују озбиљну заинтересованост и озбиљно незадовољство.

Уследила је реакција типа да никакви „неважећи листићи“ никада нису и никада неће победити било где, а најмање у парламентарној демократији, у којој се одржавају парламентарни избори; да су они, напротив, по дефиницији губитничка опција.

Какво је расположење по питању „белих гласова“ говори и податак да је на Фејсбуку отворена страница „Кампања – неважећи гласови“, коју је до сада подржало хиљаду особа. Да ли ће овај вид оправданог грађанског протеста ипак остати у малом броју људи или ће порастати цифра оних који ће прежврљати листиће?

■ Политичко «самоубиство»

- Искрено се надам да ће број тако оријентисаних грађана с приближавањем дана одржавања избора опадати, каже за „Крагујевачке“ Саша Миленић, потпредседник „Заједно за Шумадију“. - Људи који мисле да на тај начин решавају неспорно постојеће антиномије и парадоксе у друштвеном и политичком животу Србије заправо не познају принцип довољног разлога. Једнака аргументација за бели листић као политички став је као и за самоубиство као разрешење парадокса којима је оптерећено постојање човека.

Миодраг Радојевић, истраживач сарадник у београдском Институту за политичке студије, каже да је бели глас или бели листић, односно празни глас, једна од могућности које имамо на располагању приликом изласка на бирачко место. Међутим, то је право које по правилу користи мали број грађана на изборима.

- Шта постижемо коришћењем белог гласа или белог листића? Једно тумачење је да желимо да покажемо да смо одговорни грађани који поштују институције своје државе, али да своје незадовољство изборном понудом, односно странкама које су се кандидовале на изборима, изра-

Илустрација Г. Миленић

жавамо поништавањем бирачког листића или, у преводу, да желимо другу политику и лидере. Да ли је то политички рационално понашање? Сматрам да није, јер оно може бити делотворно само тада када имате критичну масу да потпуно обесмислите изборе. То, рецимо, може бити проценат ви-

ГРАЂАНИН ЈЕ МОГУЋ САМО У ПОЛИТИЧКИМ КООРДИНАТАМА, КАЖЕ САША МИЛЕНИЋ

ше од 20 посто белих бирача.

Горан Ковачевић, потпредседник ГО СНС у Крагујевцу, потенцира да су напредњаци за промене система у Србији, а то што ће неки изаћи на изборе и неће заокружити ниједну политичку странку - то је њихово легитимно право. Напредњаци, каже, неће претерано водити рачуна о разочараним гласачима Демократске странке, који у овом тренутку нису сигурни за кога би гласали.

Упркос предлозима појединих интелектуалаца да грађани «гласају» белим листићима, шансе да прежврљани листићи забележе значајнији резултат су мале, сматрају политички аналитичари.

- Интелектуалци који ту тему на тај начин димензионају, да је

сматрају већинским политичким ставом Србије, ваљало би да преиспитају своја мишљења у светлу друштвено-хуманистичких знања којима, углавном, и не располажу претерано, категоричан је Саша Миленић. - Они, заправо, нису свесни чињенице да је грађанин могућ само у политичким координатама. Прекидањем политичке утакмице грађанин се не остварује, као што не потенцира ниједан свој политички став него тиме врши своје политичко самоубиство.

Горан Ковачевић верује да је прича о белим листићима у суштини спиновање јавности, да су политички аналитичари, пре свега, радници који припадају владајућој коалицији, односно људи који своју егзистенцију заснивају на новцу добијеном из буџета...

- Цела ова кампања превасходно је усмерена чињеница да не дође до промена у Србији. Незамисливо је и неприхваљиво да нам, рецимо, 2016. године иста гарнитура поново прича о развојним пројектима Србије. Држава се већ данас налази у беди, па није тешко претпоставити како ће изгледати 2016. године ако остане исти систем руковођења, корупција, пљачка...

■ (Не)оправдани страхови

Миодраг Радојевић потенцира су грађани Србије у политичкој депресији у коју су их увеле политичке странке, да постоји огромно неповерење у државне институције, као и одсуство енергије за јавну акцију. Странчарство, односно партизанство, то јест одсуство слуха за јавни интерес и свеприсутност странака у јавном животу, о чему се, примећује Радојевић, често говорило у Србији почетком 20. века - сада се назива партократијом.

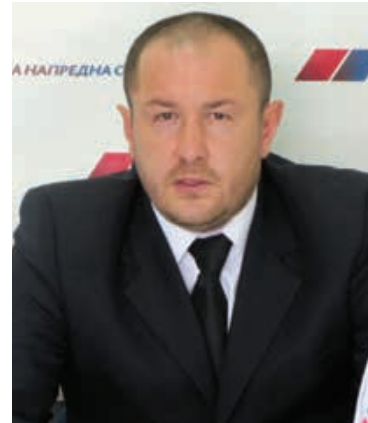
- Она је наметнута као супститут демократије. То је карикатура друштва у коме је грађанин обе-

смишљен као актер политике, јер сва правила игре намећу политичке партије. Већини странака одговара већа излазност на изборима, па ће оне преко сателитских организација водити интензивне кампање за подизање изборне мотивације. Доведени у ситуацију бити или не бити, бомбардовани преко медија, позивани путем телефона или доласком на кућни праг, већина грађана изаћи ће на изборе. Тешко је одолети масовној хипнози и жељи да се учествује у политичком циркусу.

Има и оних који упозоравају да би празан листић ишао наруку недемократским и неевропским снагама, што би могло да буде опасно.

- Постоји страх код владајуће коалиције од тренутног расположења народа. Кад погледате како изгледају истраживања јавног мњења, јасно је да поред огромне медијске кампање коју воде, поред медијског затварања које свакодневно трпи СНС, имате једно готово референдумско расположење према странкама које су данас на власти - према ДС-у, СПС-у

НАПРЕДЊАКЕ НЕ БРИНУ БЕЛИ ЛИСТИЋИ: ГОРАН КОВАЧЕВИЋ

и другим сателитима који уништавају Србију. Напредњаци немају разлога да се плаше следећих избора, ми их жељно очекујемо. Јер, другачији смо од оних који данас воде власт, тврди Ковачевић.

Саша Миленић тврди да је гласање белим листићем карикатурално минимализовање драматичности и штеточинства, и додаје да би то значило да нема више разлога да се боримо за перспективе овог друштва и грађанских интереса у овој заједници и представљало би цивилизацијску регресију.

По речима Миодрага Радојевића, искуство и пракса парламентарних демократија показују да су у кризним политичким ситуацијама највећи добитници екстремне опције - било левичарске или десничарске провенијенције. То сведочи пример са успоном фашизма у Европи након велике економске кризе. Бојазан је да би се сличан сценарио могао поновити, да би његове последице могле уздрмати темеље ЕУ. Први симптоми јачања десног екстремизма већ су примећени на изборима у појединим европским земљама.

- Рецепт је идентичан: висока апстиненција и бели листићи погодју странкама с дисциплинованим популистичке и националистичке оријентације, нудећи једноставна решења, постају магнет за разочаране бираче других странака. Користећи слабости парламентаризма, оне се од безначајних политичких фактора преображавају у водећу идеолошку и политичку снагу једног друштва. Србија је плодно тле за такве покрете, јер треба имати у виду да смо баштинили ауторитарне режиме и да је наша историја политичка биографија демагошких вођа, сматра Радојевић.

Слободан ЦУПARIЋ

ПРВИ РЕЗУЛТАТИ ПОПИСА: ШУМАДИЈА МАЊА ЗА ОСАМ ХИЉАДА ЉУДИ

Крагујевац није магнет за ми

Тренд смањења становништва увелико је захватио и Шумадију, нарочито села од којих неким у наредних десет до двадесет година прети нестанак. Топола са околином најугроженије подручје, Десимиrowaц по броју становника претекао Чумић, а највећи скок забележила Драгобраћа. Град Крагујевац за протеклих десет година бројнији за 900 душа

Пише Никола Стефановић

Насупрот илузијама и субјективном уверењу да Крагујевац упоредо са обимом изградње „расте“ и по броју становника, октобарски попис, ако је веровати првим добијеним подацима, донео је отрежњујућу и за многе неочекивану чињеницу - град је популационо онолико колики је био и пре девет година. Истина, бројке кажу да је 2011. године у целој општини настањено око 1.600 људи више (177.468) него што их је било приликом претходног пописивања 2002. (175.802), но с обзиром да је то мање од један посто од укупног становништва, слободно се може рећи да се цифра креће у нивоу „статистичке грешке“.

Овом резултату, по свему судећи, неће кумовати ни број расељених и избеглих лица које је град прихватио, ако се има у виду да су они евидентирани још 2002., као и да је у овогодишњем попису постојало посебно питање намењено овим несрећним људима.

Једино је сам град увећан за тек 900 лица (147.281) у односу на 2002. (146.373), а за статистику хиљаду или две хиљаде грађана мање или више, у случају градова величине Крагујевца, и није толико ва-

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ ЗА ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ОСТАО СКОРО НА ИСТОМ БРОЈУ СТАНОВНИКА

жан податак јер се са толиком задршком може говорити о стандардној флукутацији становништва ради посла, из породичних и других разлога.

Међутим, ако се у анализу уведу крагујевачка села и остале шумадијске општине, ето ваљаног разлога за дизање косе на глави. Наиме, када се срачунају сви одливи и приливи, испоставља се да је град Крагујевац готово онолико настањенији колико су околна села пустија, па се и овом рачуницом све своди на „негативну“ нулу. У ствари, превагу у позитивном прираштају донели су у попису нераспоређена лица, њих око 2.000.

Још један битан податак је и укупан број домаћинстава у Крагујевцу (59.344) који након поређења са бројем становника открива да се просечно овдашње домаћинство састоји само од три члана.

■ Чумић пао на друго место

Од укупно 56 села која припадају крагујевачкој општини, у 12 је присутан какав-такав раст, у пет нема промена, док се у 39 бележи

КРАГУЈЕВАЦ У ОСАМ ПОСЛЕДЊИХ ПОПИСА

Стагнација од 1991. године

КРАГУЈЕВАЦ	ГРАД	ОПШТИНА
1948.	39.324	85.468
1953.	48.702	93.465
1961.	63.347	105.701
1971.	92.985	130.551
1981.	129.017	164.823
1991.	147.305	176.354
2002.	146.373	175.802
2011.	147.281	177.468

Резултати за број становника у самом граду укључују и живаљ приградских насеља која су касније припала градском подручју (Белошевац, Станово, Теферич 1971., Мале Пчелице, Корићани, Илићево, Ждралица, Петровац 1991.). По подацима из 2002. године у Крагујевцу је било преко 13.000 избеглих и расељених лица са Косова и Метохије.

пад броја становника, при чему је у неким тај минус ужасављује велики. Анализом података могу се извести извесне константе, па је евидентно да се већа села сваке деценије смањују у просеку за око сто душа. Пад је у највећем броју случајева константан, бар када је реч о последњих 20-30 година и већ се може изразити и у процентима.

Примера ради, Горње Комарице сваке деценије остају без 80 мештана, Добрача и Дулене 70, Велика Сугубина 60, а шампиони у овој црној статистици су Доње Комарице са око 140 становника мање на сваких десет година и Велике Пчелице са чак 180 људи! Штавише, Велике Пчелице су најдрастичнији пример одумирања, не тако давно једног од највећих шумадијских села, из којег се само у последњих 30 година одселило или преминуло чак хиљаду житеља, те их данас нема ни целих пет стотина.

Нарочито су одливом живља десеткована страгарска села, укључујући и саме Страгаре, који су само у последњој деценији за око 200 људи мањи, а од 1981. године са 1.500 спали су на мање од осамсто становника.

Уопште узев, када се све сабере и, углавном, одузме, могу се формирати и одређене групе, па у низ села која су се у последњих 20 година „преполовила“ спадају Велике Пчелице, Горње и Доње Комарице и Дулене, а у односу на период пре 30 година, duplo мање мештана и-

мају Велика Сугубина, Каменица, Котража, Пајазитово, Рамаћа и Угљаревац. На прагу гашења је неколико села, па је врло могуће да већ у следећем попису неће бити Љубичевца, који је пре пола века имао 500 становника и Трешњевака, док ће Прекопеча и Ацине Ливаде можда потрајати једну деценију више. Такође, већину ових набројаних села у просеку чине двочлана домаћинства.

Кад је реч о селима у „плусу“ и ту има приметних закономерно-

сти, па се свих дванаест налази на главним магистралама или су у питању „викендашка“ насеља. Прилив становништва у Богуну, Дивостину и Ђуриселу је незнатан, али га има, док су Јовановац и Цветојевац очигледно добро „наплатили“ свој положај до аутопута, па је ово потоње постигло лични рекорд од 833 становника, а Јовановац се вратио на бројно стање из 1991. Замашан прираст има и Драча, Трмбас је бројнији за 200 људи, Опорница за 140, али је убедљиво највећи популациони бум доживела Драгобраћа са 285 нових житеља.

Први пут, ваљда од кад је Шумадије, Чумић није најнасељеније крагујевачко село са својих 1.450 житеља. Чак 150 више их је у Десимировцу, тачно онолико колико је Чумић изгубио од 2002. до данас. Од осталих појединачних примера приметно је да Лужнице, после више деценија, имају мање од хиљаду становника, док су се међу онима који су једнако насељени као и раније нашли Баљковац, Кутлово, Нови Милановац, Рогојевац и Церовца.

■ Топола се „топи“, Лапово као после рата

Међутим, када се упореде помнуте цифре са онима из осталих шумадијских општина, долази се до закључка да Крагујевац и не стоји толико лоше као што изгледа. Штавише, све остале општине имају негативан прираштај, па су Аранђеловац и Кнић мањи за по 2000, Рача за 1.500, а Баточина и Лапово за око 500 становника. Но, судећи по последњем попису чини се да су за живот најнепопуларнија села око Тополе, с обзиром да је цео овај крај од 2002. године остао без чак 3.000 људи.

Подаци који сликовито описују мрачну будућност говоре да у аранђеловачкој општини нема ни једног села које има било какав пораст становништва, у баточинском крају само је Никшић изнад црте, у рачанском Адровац, док у општини Топола само истоимено село напредује у овој категорији.

Супротно увреженом мишљењу, Кнић и околна села, чини се, немају тако осетан пад, можда делом и због тога што је највећи удар ова средина претрпела током осамдесетих и деведесетих, па је смањење сада стабилизовано и просечно се креће од десет до двадесет одсто током једне деценије.

Кад је реч о насељима, Аранђеловац једини у свом крају има прилив, али је он у односу на раније периоде веома умањен, па је сада настањенији за 270 људи. Баточина је увећана за 300, а сви остали су у „минусу“. Иако је Лапово по попису остало без „само“ 400 становника, са тек нешто преко седам хиљада данас је насељено мање не-

СЕЛА КРАГУЈЕВАЧКЕ ОПШТИНЕ

Највећи пад становништва

СЕЛО	2011.	2002.
Велике Пчелице	492	673
Доње Комарице	414	545
Дулене	151	218
Котража	187	304
Страгари	778	967
Чумић	1.449	1.600
Горња Сабанта	710	839
Горње Комарице	238	322

Највећи раст становништва

СЕЛО	2011.	2002.
Драгобраћа	1.130	845
Трмбас	811	595
Опорница	592	452
Цветојевац	833	719
Драча	911	828
Јовановац	1.237	1.165

СЕЛО ДУЛЕНЕ СЕ У ПОСЛЕДЊИХ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ПРЕПОЛОВИЛО

гранте

го што је било после Другог светског рата. Топола је доживела највећи ударац са хиљаду људи мање, но с обзиром да је по претходном попису имала тачно толико више, то је сада стање једнако оно из 1991. Рача и Кнић се како-тако држе, па је овде евидентиран не тако значајан одлив, а чак би се рекло да Кнић, иако има најмање житеља у после-дњих 70-ак година, успешно одржава популацију у распону од 2.100 до 2.400.

Напокон, из свега наведеног можда се могу извести и одређени закључци. Наиме, ако бројке не лажу, у последњих девет година није било знатног прилива становништва у градовима и свим већим местима у Шумадији, тако ни у Крагујевцу. При том и села се неповратно гасе, те се са сигурношћу може утврдити да нас је на овом подручју приметно мање услед доминантне комбинације два фактора - морталитета и емиграција у иностранство.

Прича која такође провејава о одласку младих из Крагујевца и Шумадије, пре свега у Београд, као и да се становништво одржава приливом студената из мањих средина, рекло би се, није на чврстој основи. Први разлог томе је што ни Београд није толико насељенији него 2002. године, са тек 70 хиљада

ДЕСЕТ НАЈВЕЋИХ ГРАДОВА
У СРБИЈИ

Само четири
са преко 100.000

Београд	1.154.584
Нови Сад	221.854
Ниш	182.208
Крагујевац	147.281
Суботица	96.483
Зрењанин	75.743
Панчево	73.992
Чачак	72.148
Краљево	63.030
Смедерево	63.028

људи више, па ако су млади Шумадинци и отишли у метрополу, врло је могуће да се у њој нису дуго задржали, а сличан сценарио вероватан је и у случају Крагујевца и студената који су се овде обрели из мањих средина. Уосталом, у октобру је пописано и 4.500 Крагујевчана који бораве у иностранству, а поједина села с разлогом носе префикс „стренцарска“.

Примера ради, Доње Комарице имају нешто више од 400 становника и 80 мештана у печалби, у рачанском округу само једно село нема „представнике“ у свету, док Блазнаваца широм земаљске кугле има близу 150, што је готово једна трећина укупног броја житеља овог села. Раме уз раме са побројаним су и Брзан, Влакча, Адровац, Доња Рача, Сипић, Овсиште, а најмање су за одласка из Србије заинтересовани мештани гружанских насеља којих ван своје земље има укупно колико и Блазнаваца. Да све није ипак тако црно као што ће тек бити, све су прилике, покаже наредни попис када можемо очекивати још туробније резултате. Осетан раст natalитета у наредним годинама био би раван чуду, а јачање економије и заустављање или бар успоравање емиграција делују као немогућ задатак. Када се томе додају раст броја оболелих од најтежих болести, чак и млађе популације, као и увећање броја старијих од 60 година, „спаковали“ су се сви фактори за изумирање наци-

ПОРЕЗ НА ИМОВИНУ

Као прошле године

Законом предвиђено да пореске основице остану на нивоу прошлогодишњих, док ће одборници Скупштине града на наредном за садашњу одлучивати о пореској стопи која, такође, треба да остане непромењена. Наплативост градских пореза и дажбина је изузетно висока и износи чак 92 посто

Крагујевчани ће, по свему судећи, наредне године плаћати исти износ пореза на имовину, уколико на наредној седници Скупштине града буде усвојен предлог Одељења пореске управе да пореска стопа остане на нивоу прошлогодишње од 0,2 одсто. Већина локалних самоуправа одлучила је да пореске стопе умањи, док се прописаног максимума од 0,4 одсто држе Београд, Кладово, Рашка и Шабац.

Овако шаролике износе пореза, осим различитих вредности некретнина, омогућио је Закон о порезима на имовину, којим су прописане максималне пореске стопе од 0,4 (за непокретности до 100.000 евра) до два процента. Локалним самоуправама, које убирају приходе од овог намета, остављена је могућност да саме одлуче по којим стопама ће опривизити своје суграђане, под условом да порез на имовину не може бити већи од 60 одсто у односу на захватања из 2010. године.

Ово нам је потврдила начелница Пореског одељења Скупштине града Крагујевца Мирјана Јевђић Станарчић, која каже да је усвојен

КУПОВИНА НЕКРЕТНИНА НА ЛИЗИНГ

Порез плаћа купац

У измењеном Закону о порезу на имовину предвиђена је пореска обавеза и за оне који купе некретнину (стан или кућу) на лизинг. До сада је било неписано правило да се само аутомобили купују на лизинг, док је куповина кућа и станова по овом систему била занемарена у смисли пореских обавеза. Законом је предвиђено да купац некретности, иако није њен власник, све док отплаћује рате мора да плаћа порез на имовину.

предлог о изменама и допунама Закона о порезима на имовину по којима пореска решења за 2012. годину остају у непромењеном износу у односу на овогодишња.

- Локална самоуправа је до сада максимално смањила пореску стопу, а предложено је да она и у наредној години остане на истом нивоу. Такође, неће се мењати ни висина бода којом се утврђује износ за плаћање накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта, као ни таксе за истицање фирме. Циљ нам је да имамо што већу наплату и то смо и постигли, јер она износи 92 одсто. Од 770 милиона динара до сада је наплаћено 694, иако још увек није крај фискалне године. Очекује се да ће до истека 2011. наплативост бити максимална. Грађани су схватили да ако не плате порез неће имати поправљене улице, водовод и све оно што очекују од града, каже Мирјана Јевђић Станарчић.

Према подацима које је недавно објавила Републичка пореска управа чак 30 одсто прихода од пореза је наплаћено принудним путем, што у Крагујевцу није случај. Наша саговорница наглашава да од почетка године није издато ни једно решење о принудној наплати за правна лица, нити је стављена административна забрана на лична примања физичких лица. Сав приход потиче од редовне наплате и уредног плаћања самих грађана.

Начелница пореског одељења сматра да је великог удела у томе имала медијска кампања и да је стално подсећање грађана да на време плаћају порез уродило плодом.

- Крагујевчани су испоштовали своје обавезе и прописане рокове и отуда толико висок проценат наплативости, каже Мирјана Јевђић Станарчић, подсећајући да је 2007. године, када је Пореско одељење почело са радом, наплативост била око 40 одсто.

ЦИЉ ЈЕ ШТО ВЕЋА НАПЛАТИВОСТ ПОРЕЗА:
МИРЈАНА ЈЕВЂИЋ СТАНАРЧИЋ

И поред тако високе наплативости пореза, којом се не могу похвалити порезници у другим градовима, укупан дуг из претходног периода, који је наплатив, износи 280 милиона динара. Са друге стране, око 1,2 милијарде динара сматра се ненаплативим дугом, при чему 800 милиона динара дугују предузећа у реструктурирању, 200 милиона фирме које су због непрекидне блокаде рачуна дуже од две године у аутоматском стечају, а исто толико дугују и фирме у ликвидацији.

У Пореском одељењу очекују да ће у наредном периоду бити донета уредба по којој ће бити у могућности да објаве имена највећих пореских дужника, што сада није случај.

- Имена дужника строго су заштићени подаци, али уколико буде донета уредба на републичком нивоу и ми ћемо се придржавати јер и нас на локалном нивоу обавезује Закон о пореском поступку, каже наша саговорница.

Она објашњава да је претходним изменама пореског закона брисан члан којим је било предвиђено подношење нових пореских пријава до краја ове године, тако да су грађани до даљег ослобођени ове обавезе. **Г.БОЖИЋ**

ЈОШ ЈЕДНА ПОНУДА ДУЖНИЦИМА ЗА КОМУНАЛИЈЕ

Из репрограма у репрограм

Крагујевачко Стамбено предузеће, што већ постаје пракса, на основу одлуке Градског већа дужницима преко система обједињене наплате комуналних услуга (СОН) за период од новембра прошле до августа ове године нуди репрограм дуговања на 12 месечних рата без камате. Шта на то кажу грађани који, без обзира на беспарицу, како знају и умеју редовно измирују обавезе није било тешко претпоставити. Углавном се могло чути да је најбоље бити дужник - камата се не зарачунава, а са друге стране, курс евра расте. Када се још дуг у динарима разложи на рате онда су дужници у повољнијем положају.

Међутим, изгледа да дужницима ништа није повољно, јер према информацијама из Стамбеног предузећа само за овај последњи период од новембра 2010. до августа 2011. године требало је тужити 8.500 домаћинстава за укупни дуг од 146 милиона динара. Од тога 74 милиона потражује „Енергетика“, 34 милиона се дугује граду за грађевинско земљиште и еколошку таксу, 24 милиона „Чистоћи“, а 14 милиона Стамбеном за одржавање зграда.

Градско веће је одлучило да Стамбено предузеће до 1. децембра одложи тужбе и још једном понуди репрограм за тај период. Уколико домаћинство дугује до 100.000 динара може платити на 12 рата, а ако дугује преко тог износа неопходно је да до почетка децембра исплати трећину дуга, док ће се остатак опет разложити на годину дана. Домаћинства у такозва-

ЈОШ ЈЕДНА МОГУЋНОСТ
ЗА ПЛАЋАЊЕ ДУГА НА РАТЕ

Градско веће је одлучило да Стамбено предузеће дужницима за комуналије преко система обједињене наплате, за период од новембра прошле до августа ове године, омогући отплату на 12 месечних рата без камате, да не би били у подређеном положају, јер се прошле године укупни дуг репрограмирао на 36 рата

ном стању социјалне потребе, што ће проверавати трочлана комисија састављена од представника надлежне градске управе, Центра за социјални рад и Стамбеног предузећа, моћи ће да отплаћују дуг на 36 рата.

Директор Стамбеног предузећа Славољуб Јелић наглашава да је намера града да се што мање грађана нађе на суду и додатно оптерети судским трошковима, а хоће ли они који дугују ову прилику иско-

ристити остаје да се види. Не треба заборавити да је у априлу ове године „затворен“ репрограм који је претходно нуђен, а односио се на период од оснивања система обједињене наплате, јула 2003. године, па до краја 2010. године.

Период је покривао, иако звучи невероватно, дуговања за седам година, а Јелић потврђује да таквих неплатиша има, па чак и оних који за све ове године нису уплатили ни динара за обједињену наплату. На-

име, ово предузеће на својој листи дужника има 145 домаћина који дугују износе од преко 400.000 динара. Ипак, треба рећи да је то кумулативни дуг који се преносио из године у годину, од 2003. до 2011. године.

Након несвакидашне понуде репрограма на 36 рата из априла ове године утужено је 7.450 домаћинстава, док је уговор о репрограму потписало 1.150 дужника за укупно 72 милиона од почетних 110 милиона динара дуговања СОН-у.

Јелић је сагласан да такав одзив није баш за похвалу, али додаје да се уклапа у готово стални проценат неплатиша, који износи 85 одсто наспрам 15 одсто потрошача. Хоће ли, онда, овај нови репрограм успети?

- И за ових десет месеци имамо дужнике који су достигли 400.000 динара, а осим одлагања утужења размишљало се и о томе да не буду у подређеном положају у односу на домаћинства која су до априла ове године имала прилику да репрограмирају дугове из претходних година. Као и до сада они који се не одазову биће утужени, али морам да нагласим, пошто се репрограм бавимо већ годину дана, да је крајње време да заштитимо грађане који редовно плаћају комуналне обавезе, а то је оних 85 одсто домаћинстава, поручује Јелић.

Како он каже, током 2012. године очекују се драстичније мере, а на удару ће најпре бити велики дужници.

А. ЈОКИЋЕВИЋ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА,
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за просторно планирање,
изградњу и заштиту животне средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОСТУПКУ ОДЛУЧИВАЊА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ЗАТЕЧЕНОГ СТАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, обавештава јавност да је на захтев носиоца пројекта „Телеком Србија“ а.д., донето Решење број: XVIII-501-324/11 од 22.11.2011. и спроведен поступак одлучивања о потреби израде студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину Пројекта – радио-базне станице за мобилну телефонију „KG20/KGY20 Драгобраћа/UMTS“, реализованог на к.п. број 232/7 КО Драгобраћа, на територији Града Крагујевца.

У спроведеном поступку донето је Решење да за предметни објекат није потребна израда студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину, будући да се за планиране карактеристике пројекта, уз примену важећих техничких норматива и стандарда прописаних за коришћење и одржавање ове врста објеката, као и одговарајућих мера заштите које су утврђене наведеним решењем, односно услова које су утврдили други овлашћени органи и организације, не очекују значајни негативни утицаји на киниоце животне средине у току коришћења пројекта.

Донето решење заснива се на анализи захтева носиоца пројекта и података о локацији, карактеристикама и могућим утицајима пројекта на животну средину, при чему су узети у обзир прописани критеријуми за пројекте наведене у Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08) и Стручне оцене оптерећења животне средине у локалној зони базне станице мобилне телефоније, односно прорачуна нивоа електромагнетне емисије, коју је израдила Лабораторија „Консинг“, Сурчински пут 1а, Београд.

Представници заинтересоване јавности могу изјавити жалбу на донето решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења. Жалба се изјављује Министарству животне средине, рударства и просторног планирања Републике Србије, а подноси се преко првостепеног органа.

Обавештење се објављује на основу чл. 10. став 7. и чл. 29. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр.135/04, 36/2009)

РЕПУБЛИКА СРБИЈА,
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за просторно планирање, изградњу и
заштиту животне средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОСТУПКУ ОДЛУЧИВАЊА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ЗАТЕЧЕНОГ СТАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, обавештава јавност да је на захтев носиоца пројекта „Телеком Србија“ а.д., донето Решење број: XVIII-501-330/11 од 22.11.2011. и спроведен поступак одлучивања о потреби израде студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину Пројекта – радио-базне станице за мобилну телефонију „KG37/KGY37 Драча Копиловац/UMTS“, реализованог на к.п. број 268/4 КО Драча, на територији Града Крагујевца.

У спроведеном поступку донето је Решење да за предметни објекат није потребна израда студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину, будући да се за планиране карактеристике пројекта, уз примену важећих техничких норматива и стандарда прописаних за коришћење и одржавање ове врста објеката, као и одговарајућих мера заштите које су утврђене наведеним решењем, односно услова које су утврдили други овлашћени органи и организације, не очекују значајни негативни утицаји на киниоце животне средине у току коришћења пројекта.

Донето решење заснива се на анализи захтева носиоца пројекта и података о локацији, карактеристикама и могућим утицајима пројекта на животну средину, при чему су узети у обзир прописани критеријуми за пројекте наведене у Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08) и Стручне оцене оптерећења животне средине у локалној зони базне станице мобилне телефоније, односно прорачуна нивоа електромагнетне емисије, коју је израдила Лабораторија „Консинг“, Сурчински пут 1а, Београд.

Представници заинтересоване јавности могу изјавити жалбу на донето решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења. Жалба се изјављује Министарству животне средине, рударства и просторног планирања Републике Србије, а подноси се преко првостепеног органа.

Обавештење се објављује на основу чл. 10. став 7. и чл. 29. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр.135/04, 36/2009)

ЛИВНИЦА У ТОПОЛИ ГОДИНУ ДАНА ОД ПОДРЖАВЉЕЊА

Најзад редовне плате

Запосленима у Ливници из Тополе најзад је свануло. После годину и по дана коначно су од пре неколико месеци почели редовно да примају плате, које у овој фирми у просеку износе око 35.000 динара. Посла је све више, а 90 одсто одливака се извози и то највише на тржишта Италије, Немачке и Белорусије. Годину дана од подржављења предузећа извоз је достигао цифру од 1,8 милиона евра, а за наредну годину планиран је извоз већи до 40 одсто у односу на овогодишњи.

Према речима директора Ливнице Живка Кнежевића, консолидована је производња у свим погонима и целе године се обавља у континуитету, без прекида.

– Поред тога успели смо да успоставимо континуитет у исплати зарада и сервисирању свих обавеза према држави и добављачима. То значи да фабрика у овом моменту послује здраво и потпуно нормално. Највећи проблем нам је био што смо током производње паралелно морали да радимо и ремонт опреме и машина, али смо и то успели да урадимо. У исто време смо радили и на освајању нових производа према захтевима купаца. Да смо у томе успели сведочи и податак да данас од тополске Ливнице 15 светских реномираних фирми купује одливке. Међу њима су „Јумекс“, италијански ЕПИ, „Доналд трејд“ из Немачке који ради делове за „Мерцедес“, „Ковинатрејд“..., објашњава Кнежевић.

Ливци из Тополе успоставили су сарадњу са предузећима из Белорусије, а за потребе тамошњих купаца освојили су техничко-технолошки веома захтевну производњу хидрауличког лива. Код овог лива чак 90 одсто обраде обавља се ливењем, а само десет одсто отпада на механички и термичку обраду.

Само овог месеца страним партнерима испоручено је одливака у вредности око 300.000 евра, а од почетка године преко 1,8 милиона евра.

Нови социјални програм

У Ливници тренутно ради 150 радника, док је на плаћеном одмору, или како овде кажу на чекању, 70 запослених.

Социјални програм је направљен и предат ресорним министарствима. Ми очекујемо да ће овај програм бити реализован до краја ове године. За неку од понуђених опција социјалног програма пријавило се 88 радника, који ће отићи из фабрике. То су углавном радници за чијим радним ангажовањем је престала потреба. Ради се већином о онима који нису директно везани за производњу, већ су радили у режији и службама. За њих смо успели да обезбедимо прихватљив програм, јер ће отпремнине бити 300 евра по години радног стажа, каже Живко Кнежевић.

У Ливници планирају да млађе раднике повуку са „чекања“ и врате у фабрику, како би подмладили пре свега производни кадар. У плану је да се, по одласку 88 радника из фабрике, распише конкурс за пријем стотинак младих радника.

Иначе, овде кажу да се већ разговара са потенцијалним стратешким партнерима и будућим већинским власницима, али имена не саопштавају. Ипак, према незваничним информацијама сви ти потенцијални партнери инсистирају да производна радна снага буде млађа од 30 година, што је, како кажу у Ливници, с обзиром на економска и друштвена кретања у земљи и велики број старијих људи на тражишту рада скоро немогућа мисија.

Но, и пред економске кризе које је после Грчке захватила и Италију у Ливници кују амбициозне планове за наредну пословну годину. Овде, наиме, очекују да производња у 2012. буде и до 40 одсто већа него

Радници Ливнице који пре подржављења фирме 18 месеци нису примали плате сада раде пуним капацитетом и редовно примају зараде које су на нивоу републичког просека. Ливци 90 одсто производње извозе у Италији, Немачку и Белорусију, али им највише проблема ствара бивши већински власник, словеначки „Ливар“, који тражи да ова фабрика преузме враћање кредита од 3,5 милиона евра

ИДУЋЕ ГОДИНЕ ВЕЛИКЕ
ИНВЕСТИЦИЈЕ:
ЖИВКО КНЕЖЕВИЋ

ове године. Да не буде све као по лоју побринули су се Италијани. Партнери из ове земље отказали су све поруџбине, које су биле договорене за децембар месец.

У Тополи очекују да ће се релативно брзо реализовати план да се ливарска опрема и машине из Фабрике одливака Београд (ФОБ) преселе у овдашњу Ливницу. Тиме би се не само повећала производња одливака, него би тополски ливци добили и нове послове.

Током наредне године доћи ће до значајних инвестиционих улагања, чиме ће се капацитет Ливнице значајно увећати. То ће само у првој фази бити око четири милиона евра. Тада бисмо почели да радимо за прибојски ФАП, „Прву петолетку“ из Трстеника, ИМТ, ИМП и остале домаће фирме са којима је ФОБ сарађивао. Топола би постала највећи ливарски центар Србије, каже Кнежевић.

Словенци и даље праве проблеме

Недавно је од бившег већинског власника Ливнице, компаније „Ливар“ из Иванчане Горице, стигао захтев да тополска фабрика преузме враћање кредита вредног 3,5 милиона евра. У Тополи, међутим, на то не пристају и од државе Србије, као већинског власника, траже да одбије захтев Словенаца.

Пре уступања већинског пакета акција држави Србији словеначки „Ливар“ је узео кредит од 3,5 милиона евра за повећање производње, а под хипотеку стављена је Ливница у Тополи. Новац је искоришћен за куповину опреме у ливници у Иванчанчи Горици.

У Ливници кажу да 51 одсто капитала има држава, да је 13 одсто остало ранијем већинском власнику из Иванчане Горице, десет одсто капитала има словеначка фирма БТС, а остатак поседују бивши и садашњи радници. За фирму БТС у Тополи кажу да не знају на основу чега је она постала власник дела фабрике када у пословним књигама

нема трагова да је фирма у Ливници уложила неки новац.

Иначе, Ливница је пре декомпоновања „Заставе“ 2001. године радила у овом систему, да би се потом осамосталила и пословала као засебна фирма. Приватизована је 2005. године, када је 70 одсто капитала фабрике, која је пре приватизације успешно пословала, купила фирма „Ливар“ из Словеније за 102 милиона динара, које је требало да исплати обвезницама старе девизне штедње. Словенци су тада преузели и обавезу да сервисирају дуг фабрике од 309 милиона динара, а Општина Топола преузела је обавезу да отпише дуг од 25 милиона динара које је ово предузеће, у тренутку приватизације, имало према локалној самоуправи и комуналним предузећима.

У Тополи кажу да су се Словенци недомашински понашали од првог дана приватизације. Ливница је радила пуном паром, производила је 8.000 тона одливака, а истовремено су Словенци бележили губитак. У Тополи се питају како је могуће да Ливница произведе и наплати девет милиона евра, а истовремено убележи губитак од два милиона евра.

Због догађања у фабрици и, најблаже речено, некоректног понашања већинског власника запослени су пре годину и по ступили у штрајк тражећи исплату 17 плата, повезивање радног стажа, уплату здравственог осигурања и покретање производње. Један од захтева био је и поништење приватизације и проналажење новог стратешког партнера.

Словенци су, да би испоштовали одлуку о докапитализацији, пре две године дотерали и деломомонтирали половну опрему, да би потом и њу вратили одакле су је и дотерали, наводи синдикат. После подржављења фабрике пословодство фирме на челу са директором Живком Кнежевићем формирало је комисију која треба да утврди како се и којим каналима одливао новац из Ливнице. Комисија је урадила свој посао, а налази ће се већ ових дана наћи пред члановима Управног одбора Ливнице и људима из Министарства економије. Према незваничним информацијама, јер нико у Тополи неће да прича о налазу комисије пре седнице Управног одбора, биће послат и за инспекторе за привредни криминал, али и за суд.

Како ће на налаз реаговати Министарство економије и истражни органи за сада је рано прогнозираати. Ипак, најбитније је да Ливница ради и да запослени редовно примају плату, да се порези и доприноси измирују и да радници имају социјално осигурање.

Милушин ЂЕВИЋ

БРАЋА СПАКИЋ – НАЈВЕЋИ ИЗВОЗНИЦИ У ГРУЖИ

Кисели купус за свеже девизе

Пише Милош Пантић

П ола километра локалног пута у селу Кусовцу, који се одваја од главне саобраћајнице и води до кућа браће Љубише, Драгана и Светомира Спакића, пре две године проглашено је деоницом од државног значаја за Србију. Држава је уложила средства у асвалтирање те деонице, а на отварање су дошли лично премијер Цветковић и министарка Верица Калановић.

Спакићи су овакав посебан третман заслужили јер су годинама не само највећи извозници у општини Кнић, већ и међу већим извозним фирмама у целој Шумадији, а производ који пласирају на тржишта Француске, Шведске, Швајцарске и Немачке је кисели купус у вакуум паковању. Шлепери страних купца који годинама долазе да утоваре робу нису хтели да скрећу на излоци макадамски пут, па је држава реаговала како треба и обезбедила асвалт.

Браћа Спакићи формирали су, са још седам мештана, Земљорадничку задругу „Пољо флора“ 1998. године и бавили се производњом свежег купуса и осталог поврћа. Четири године касније почињу са производњом киселог купуса, а већ наредне године и извоз на тржиште Европске уније. Од почетних 200 тона колико су извезли 2003., ове године су дошли на производњу од 1.200 тона, од чега ће 90 посто бити извезено.

■ Рецепт од предака

Браћа Спакићи и њихови задругари у почетку су са свежим купусом били усмерени на тржиште Крагујевца и снабдевали Студентски дом, Војску и Клинички центар. Када су 2002. године кренули са кишелењем купуса, нису опште имали на уму извоз, већ пре свега домаће купце.

До првог извоза мањих количина у Француску дошло је преко наших људи који тамо живе и имају своје продавнице. Онда су видели једни од других, па су почели да наручују све веће количине и тако је кренуло и све више се ширило. Сада извозимо и у Швајцарску и Шведску, а највише, чак 60 посто, у Немачку, где имамо великог купца

Од производње 200 тона киселог купуса у вакуум паковању Спакићи су ове године дошли на 1.200 тона, од чега 90 посто извозе на западно тржиште. Извоз започели у Француску, да би данас највећи купци били Немци

УКИШЕЉЕН КУПУС СПРЕМАН ЗА ВАКУМИРАЊЕ

у граду Падерборну код Хамбурга, каже Љубиша Спакић.

Тајна добре прође на пробирљивом западном тржишту пре свега је у квалитету њиховог киселог купуса. Горња Гружа је крај где владају здрави природни услови, јер нема никаквог загађења од индустрије или густог саобраћаја, што даје здраве плодове купуса. Други део „тајне“ је у томе што Спакићи у кишелењу купуса примењују рецептуру наслеђени од предака који су се у овај крај доселили половином 19. века. У преко 20 базена у којима киселе плодове у својим погонима на породичном имању додају кухињску со и чисту воду коју користе за пиће.

Након 20 дана, колико купус одлежи у базенима, следи паковање у пластичне кесе и вакумирање, што овај традиционални српски производ држи шест месеци у употребљивом стању. Састојци који се додају за трајност производа приликом паковања користе се у минималним количинама.

– Испитивања која у свакој земљи где извозимо мора да прође наш купус показала су да се ради о здравој храни високог квалитета и дозволе смо добијали без икаквих проблема. У Швајцарској, где су критеријуми нај-

ЦИЉ ЈЕ ОДРЖАЊЕ КВАЛИТЕТА - ЉУБИША СПАКИЋ

строжи, наш купус показао је такве резултате да су поновили испитивање, јер нису веровали да тај производ има хемијске састојке толико испод свих законских норматива, каже Љубиша Спакић.

Данас је кисели купус из Кусовца тражена робна марка на западном тржишту и судећи према продатим количинама купују га не само наши гастарбајтери у тим земљама, већ и домаћи потрошачи. То што је највише тражен у Немачкој Спакиће не изненађује, јер у тој земљи, поред Срба, има доста Турака, Босанаца и Албанаца, који по традицији справљају доста јела од ове намирнице. Према информацији од свог купца у овој земљи, Спакићи су дознали да и сами Немци све више купују њихов купус и то за справљање сарме, за коју су рецепт добили од својих суседа гастарбајтера. Иначе, Немци традиционално користе кисели купус за кување рибанца, неке врсте нашег подварка, а сада прихватају и нова јела.

■ Одржати квалитет

Да би обезбедили свежу сировину за прераду 1.200 тона купуса, браћа Спакићи су проширили кооперацију по суседним селима и сада имају 50 добављача. Доста купуса производе и сами на 17 хектара земље, колико поседују, а заокружили су цео ланац јер на свом имању производе и расаду купуса сорте „браво“ из Холандије, коју искључиво прерађују.

сада имају већу тражњу купаца него што могу да произведу. Међутим, у „Пољо флора“ не намеравају да повећају производњу, већ им је циљ да одрже високи квалитет и учврсте позиције код пробирљивих странаца.

– Све је више и конкуренције и то је разлог што за сада не планирамо повећање производње. Кисели купус се производи и извози из Чачка, па и Грошнице, као и из Футога у Војводини, традиционално великог произвођача, где постоји семе купуса названо по овом месту, а нама је циљ да задржимо квалитет који се препознаје, каже Љубиша.

Са произвођачима из Футога развили су Спакићи протеклих година својеврсно ривалство, јер су од 1997. до 2000. године на Новосадском сајму пољопривреде три пута заредом добијали златне медаље за квалитет киселог купуса, што конкуренцији из Футога, која овај производ извози у Аустралију и Русију, није било право јер сматрају да имају „природно право“ на титулу најбољих.

Као велики извозници браћа Спакићи нису у потпуности задовољни мерама којима држава подстиче извознике у аграру. Изградња 500 метара пута до њихове куће у августу 2009. године јесте био добар потез и велика помоћ, али у међувремену држава је субвенцију од 10 посто за извознике киселог купуса прошле године смањила на пет посто, а и то што им следује по новом пропису нередовно им исплаћује, иако редовно достављају све потребне папире.

А има доста простора и могућности да држава покаже да старно подржава овакве извознике. Спакићи очекују помоћ из државног буџета код изградње постројења за пречишћавање отпадних вода из њиховог погона, за који имају готов пројекат, а могло би да им се помогне и у процедури заштите географског порекла њиховог купуса, који би требало да носи ознаку Горње Груже.

Ова породица успела је у ономе што наши економисти стално истичу као рецепт за развој пољопривреде, а то је да се не извози свеже воће и поврће, већ да се оно странцима прода као прерађено, јер је онда цена вишеструко већа. Колико је успех Спакића деловао на околну околину и да ли су домаћини из Горње Груже, поведени њиховим примером, покушавали да оснују задруге и крену у већу производњу и прераду?

– Свима је јасно да је потребна нека врста прераде воћа и поврћа за извоз и да је то пут до веће зареде. Било је у овом крају покушаја да се формирају задруге по угледу на нашу, али ни једна још није забележила веће резултате, јер људи очекују да направе велике паре већ у првој години рада. То је не реално и треба стрпљења од неколико година да би се нешто веће направило, сматра Љубиша Спакић, који је у породичној подели посла, као бивши комерцијалиста и заступник „Агровојводине“ у овом крају добио задужење да се бави папирологијом и администрацијом.

Ускоро задруга „Пољо флора“ неће више бити највећи извозник у општини Кнић, јер је недавно у Книћу отворена фабрика уређаја за уништавање медицинских игала, која планира извоз од преко 100 милиона долара. Али, када је у питању извоз пољопривредних производа, Спакићима још дуго неће бити премца. Само да таквих буде више.

ХАЛА У КОЈОЈ СУ ПОКРИВЕНИ БАЗЕНИ ЗА КИШЕЉЕЊЕ КУПУСА

ПЛАСТЕНИК ЗА УЗГАЈАЊЕ РАСАДА КУПУСА

ПОЛЕМИКЕ ОКО ОБАВЕЗНЕ ВАКЦИНАЦИЈЕ ДЕЦЕ

Непотребне сумње и страхови родитеља

Иако разумем родитељске страхове, које буде сензационалистичке информације, морам им поручити да, у времену када нас издају многи антибиотици, јер бактерије и вируси мутирају, вакцине остају једина сигурна заштита, каже др Смиља Банковић, искусни педијатар, а са њом се слажу и остали дечји лекари

Пише Јаворка Станојевић

Да ли одвести дете на обавезну вакцинацију? Питање које је до пре неколико година било бесмислено у време интернета и медијских спекулација о фармацевтским заверама, мучи многе родитеље. Дилему додатно хране информације о недовољно испитаној и на брзину примењеној вакцини против свињског грипа.

Родитељ, коме се свакодневно сервирају информације о томе да нас фармацевтски лоби „трује“, да је вакцинација средство за контролу раста популације, да су неке супстанце из њих одговорне за пораст неких болести, све више страхују од имунизације којој, хтели не хтели, морају да подвргну своју децу, јер је вакцинација малишана законски обавезна.

Међу забринутима често се чују питања зашто деца данас морају да се штите од, како сматрају, не претерано опасних болести попут рубеола, малих богиња, великог кашља, заушака, зашто морају да приме вакцину против хепатитиса Б.

Ови страхови стварају проблеме лекарима, јер се све чешће морају да разрешавају дилеме настале сензационалистичким извештавањем медија и некритички прихватањем свега што се може наћи на бројним сајтовима који шире пропаганду против имунизације.

Др Јасмина Ђинђић, начелница службе здравствене заштите пред-

РОДИТЕЉИ НЕМАЈУ РАЗЛОГА ЗА БРИГУ

школске деце, каже да су на појачану родитељску осетљивост доста утицале противуречне информације око вакцине против вируса Х1Н1. Према њеним речима, страховања ипак нису довела до масовнијег одустајања од имунизације.

■ До седме године

18 вакцинација

Иако је било неколико случајева да су родитељи одбили да вакцинишу дете, Крагујевац је, прошле године, са 98,7 одсто вакцинисаних малишана, био на првом месту у Србији. До оваквих резултата дошли смо зато што наши лекари увек имају стрпљеност и воље да попричају са родитељима који имају дилему и објасне им предности имунизације. Реч је углавном о образованијим родитељима који се информишу на интернету, а проблем је што је глобална мрежа препуна разних садржаја иза којих увек не стоје научни ауторитети.

Ми се зато трудимо да им понудимо научно поткрепљене аргументе који показују да су данас, захваљујући вакцинама, многе тешке болести готово искорењене. После таквих разговора већина прихвати да вакцинише дете, али ако неко ипак одбије морамо применити законске мере. Таква родитељ мора да потпише изјаву да не жели да му дете буде вакцинисано, онда санитарни и здравствен-

ни инспектори одлазе код њих и још једном покушавају да их убеди. Ако ни то не да резултате њихов предмет се шаље судији за прекршаје, а казна је око 30.000 динара. Таквих случајева годишње

- Понекад се догоди да дете има заиста јаку реакцију која може бити праћена изузетно виском температуром или губитком свести, али у току једне године забележимо највише два до три таква случаја.

ЛАНЕ ВАКЦИНИСАНО 98,7 ПОСТО МАЛИШАНА. ДР ЈАСМИНА ЂИНЂИЋ

нема више од два-три, каже др Јасмина Ђинђић.

Родитељи имају примедбе и на календар вакцинација, сматрајући да су деца у најранијем животном добу превисше изложена дејству ослабљених изазивача заразних болести што код малишана, кроз одговор имуног система, често изазива реакције.

ОГРОМНЕ ПРЕДНОСТИ ИМУНИЗАЦИЈЕ: ДР ДРАГУТИН СТАНКОВИЋ

Што се тиче примедбе да деца примећују превисше вакцина, морам рећи да се ми примењујемо законске одредбе из 2006. године, према којима дете до седам година мора да прими 18 вакцина. У развијеним земљама користе се поливалентне вакцине, које у једној дози садрже и до пет појединачних вакцина, па се тамо деца мање боцкају, а и реакције су блаже пошто су такве вакцине пречишћеније. И наши родитељи могу да их купе, коштају од 3.600 до 3.800 динара. Примећујемо да све већи број родитеља одлучује да издвоји новац како би дете ослободили боцкања и тежих реакција на имунизацију, каже др Ђинђић.

■ Педијатри без дилеме

На страни која заступа став да су вакцине једно од најфикаснијих средстава за борбу против заразних болести налазе се и угледни крагујевачки педијатри. Тако др Смиља Банковић каже да без резерве саветује имунизацију.

- Увек сам за превенцију, а то значи и за вакцине које сматрам једним од највећих медицинских достигнућа. Зато посећујем бројне семинаре и настојим да се максимално обавестим о свему што се данас може чути о предностима и недостацима имунизације. Моје искуство, знање и критичко размишљање о разним аспектима довели су ме до недвосмисленог става да би одустајање од имунизације било равно враћању у средњи век. Ника-

да нисам имала проблем да родитеље убедим да је вакцина најбоља заштита за њихово дете. Иако разумем њихове страхове које буде сензационалистичке информације, морам им поручити да, у времену када нас издају многи антибиотици, јер бактерије и вируси мутирају, вакцине остају једина сигурна заштита.

Моји пацијенти углавном купују поливалентне вакцине, јер је то боље за дете. Чак се, поред обавезних, одлучују да купе и неке које нису законом прописане. Велики број родитеља издавају око 8.000 динара за вакцину против пнеумокока, јер зна да ће на тај начин умањити шансу да дете касније оболи од упале плућа, каже др Смиља Банковић.

Ова докторка не верује у теорије завере фармацевтске индустрије, јер се њој свакако више исплати да продаје велике количине лекова милионима који ће оболети од различитих болести него да им прода по једну вакцину. Каже и да је вакцинација у интересу целог друштва, јер се тако смањују огромни трошкови које би држава имала када би била принуђена да финансира лечење болесника који не морају оболети ако се вакцинишу. Због тога, а не због хуманости, у Америци масовно вакцинишу становништво против свих болести за које постоји вакцина, каже наша саговорница.

И доктор Драгутин Станковић, цењени крагујевачки педијатар, сматра да је имунизација цивилизацијска тековина.

- Као млад лекар имао сам прилику да видим много смртних случајева, тешких облика дечје парализе, озбиљних последица неповратног нарушавања здравља изазваних болестима чију појаву данас успешно спречавамо имунизацијом. Знам да многи родитељи сматрају да су неке вакцине сувишне и да децу, рецимо, не би требало вакцинисати против малих богиња, или великог кашља.

То, међутим, причају они који не знају да дете заражено малим богињама три дана има температуру преко 40 и да му тада прети озбиљна опасност од фебрилних конвулзија. Да то није нимало безазлена болест имао сам прилике, својевремено, да видим на Косову где су деца, због неадекватне неге, често умрала од богиња. Сећам се, такође, времена када је харала туберкулоза, када смо имали велики број деце оболеле од дечје парализе, виђао сам последице дифтерије која је однела много живота.

То не знају данашњи млади родитељи. Њима бих поручио да је медицина озбиљна наука која се не учи из новина и са интернета и да би морали да поштују знање и искуство лекара којима су поверили лечење своје деце, каже овај педијатар, који се, као и цела његова породица, редовно вакцинише.

Упркос оваквим ставовима, незнање и опречне информације хране страхове неких родитеља. Иако су и сами у детињству вакцинисани против болести од којих би сада требало да заштите своје потомке, почињу да сумњају да ли су све вакцине неопходне и да брину да ли ће оне деци донети више штете него користи. Чују се чак и гласови који позивају на самоорганизовање и заједничку борбу за право на избор који би им омогућио да сами одлуче хоће ли њихова деца бити вакцинисана. Држава, пак, заступа став да би таква слобода била недопустива, јер би на тај начин била остворена врата повратку епидемија и неконтролисано ширењу заразних болести.

ДР МИЛАНКО ШЕКЛЕР, ВИРУСОЛОГ

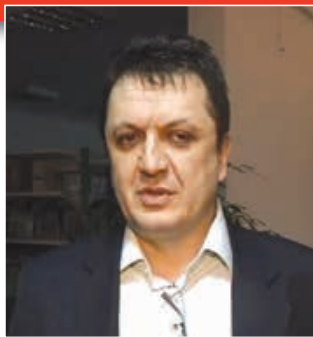
Без дилеме - „за“

Доктор Миланко Шеклер, један од водећих српских вирусолога, сматра да је због недоумица везаних за вакцину против свињског грипа створено велико неповерење према имунизацији која представља један од најважнијих начина превенције заразних болести.

- Будући да су уплашени оним што су прочитали или чули, родитељи сматрају да би требало да добију право на избор, да сами одлуче хоће ли њихово дете бити заштићено или не. То, међутим, није ствар која се може препустити личном избору, јер одбијањем имунизације не угрожавамо само своје дете. Ако би та појава постала масовна дошли бисмо у озбиљну опасност да нам се врате болести које смо скоро искоренили.

Мора се имати у виду и интерес државе која имунизацијом смањује трошкове лечења, губитке настале одласком родитеља на боловање, проблеме због изостајања деце из школе и ванредних мера због епидемија. Иако имам разумевања за родитељске страхове, јер већ дуго, чак и у делу стручне јавности, постоје ставови да су вакцине штетне, морам рећи да су научно поткрепљени аргументи на страни оних који се залажу за имунизацију.

Родитељи, на жалост, не читају стручне часописе него жуту штампу и текстове на интернету где свако може да износи своје теорије без обавезе да их научно докаже. То је врло моћно оружје које уноси

исана. Сигуран сам да ће у 99 одсто случајева одговор бити позитиван, каже др Шеклер.

Истичући да се имунизација темељи на вишедеценијском позитивном искуству, др Шеклер каже да увек постоји опасност од инцидента, али и да су такве могућности данас сведене на минимум, па се озбиљна нежељена дејства мере величинама мањим од промила.

Овај вирусолог, такође, упозорава на погубне последице како каже „глупости са брзим увођењем релативно нове вакцине против свињског грипа“ због које смо дошли у ситуацију да, уколико би се појавила озбиљна епидемија, не бисмо успели да вакцинисамо ни десет одсто становништва. Да процене овог вирусолога нису без основа потврђује и осетно смањено интересовање за вакцинацију против сезонског грипа.

неповерење, али ако родитељи не могу веровати лекарима који лече њихову децу онда нема смисла ни да их доведе у њихове ординације. Пошто је такво поверење неопходно саветујем им да питају лекаре да ли су њихова деца вакцинисана.

Telenor
Pametna mreža

INTERNET
U NOVOM SVETLU.
SURFUJ BRZO U PAMETNOJ MREŽI

ODABERI BELI TELEFON ZA NEOGRANIČENO SURFOVANJE!

generelni
sponzor
olimpijskog
tima

EISA
AWARD
Best
Product
2011-2012
CAMERA PHONE
Sony Ericsson Xperia Arc

SONY
ERICSSON
XPERIA arc S

1 din
UZ PRENESI
I SURFUJ 3000

SAMSUNG
GALAXY S II
12 X 790 din
UZ PRENESI
I SURFUJ 3000

SAMSUNG
GALAXY MINI
1 din
UZ PRENESI
I SURFUJ 1000

Beli modeli telefona Sony Ericsson Xperia arc S sa nagradom za najbolju kameru, Samsung Galaxy S II i Samsung Galaxy Mini, mogu biti tvoji po sjajnim cenama uz PRENESI I SURFUJ pakete. Odaberi telefon koji želiš i uživaj u neograničenom surfovanju u novoj Telenor Pametnoj mreži. Uz najbrži mobilni Internet ćeš biti još bliže svemu što te zanima, uvek i svuda.

Osnovna mesečna pretplata za paket PRENESI I SURFUJ 1000 iznosi 1.490 dinara. Osnovna mesečna pretplata za paket PRENESI I SURFUJ 3000 iznosi 4.490 dinara. Cene telefona uz ugovornu obavezu od 24 meseca. Iznos rate zavisi od Vaše kreditne sposobnosti koju procenjuje banka. Za sve detalje o merenju poseti www.telenor.rs

Kontakt centar: 063 9000
www.telenor.rs

telenor

Dobre stvari pokreću svet.

ДЕСЕТ ГОДИНА ГРАЂАНСКОГ ВАСПИТАЊА И ВЕРОНАУКЕ У ШКОЛАМА

Изборни предмети - успех или промашај

Уџбеници за два изборна предмета и даље не постоје, па садржај, квалитет и озбиљност наставе зависе од личног приступа професора који се у те сврхе служе посебним водичима. Правих оцена нема, а интересовање је приближно исто за оба предмета

Пише Никола Стефановић

Знам да су код мене у школи грађанско васпитање предавали наставници физичког, биологије и географије и сви су различито то радили, а оцењивани смо са „врло успешан, успешан, неуспешан“ и то не улази у коначан просек.

Овако гласи одговор ученика шестог разреда основне школе која незванично носи титулу „најелитније“ у Крагујевцу, но, када је реч о изборним предметима, које је у образоване увела још петооктобарска влада, и у другим школама, и основним и средњим, ситуација је данас само делимично другачија.

Ни деценију након увођења грађанског васпитања и веронауке не постоје уџбеници за школарце, већ само приручници за професоре са упутствима о вођењу наставе, постављању тема и усмеравању дискусија. Ипак, за разлику од веронауке, за коју су донекле одређени критеријуми ко може бити предавач, грађанско васпитање препуштено је случају. Мада се на ретким конкурсима који расписују школе за наставника грађанског васпитања предност обично даје педагозима и психолозима, и сами конкурси углавном су „про форме“. Школе најчешће већ имају предаваче, те није чудно ако у телефонској информацији од секретара или руководства добијете „поверљиву“ информацију да се конкурс расписује због законских обавеза.

По личном нахођењу

Насумична испитивања професора и ученика из крагујевачких основних и средњих школа показују једну константу, а то је да стриктних правила нема, па се чини да сваки наставник понаособ уређује по личном нахођењу предмет грађанског васпитања. Поједине школе су проблем око тога ко ће држати наставу решиле удруженим снагама па, примера ради, Економска и Прва техничка школа (у којој су својевремено предавања из поменутог предмета држали и наставници историје, физике и хемије) сада имају заједничког професора. У неким другим школама то раде наставници биологије, док у ОШ „Мирко Јовановић“ предмет предаје наставник српског језика. Класичних испитивања и оцењивања ученика нема, иако се негде практикује провера у форми квизова или тестова, али не и у виду свима добро познатих контролних и писмених задатака.

Најзад, суштинско питање и није толико ко је предавач, колико је

проблем у произвољном градиву, тачније питању - шта је то што деца уче из грађанског васпитања и веронауке?

Питање добија још више тежине ако се узму у обзир изјаве некадашњег министра просвете Гаше Кнежевића и његових помоћника, дате дневном листу „Блиц“, да је одлука из 2001. о увођењу ових предмета донета на политичком нивоу. У прилогу томе да је све рађено стихијски, без икаквог плана, говори и помало заборављени податак да је три године касније због Адама и Еве настрадао Дарвин и његова теорија. Како је навела тадашња министарка просвете Љиљана Чолић (ДСС), које се ретко ко још сећа, „та теорија је догматска и равноправно треба да се учи и она по којој је Бог створио човека и цео свет“.

Тако се открива и једини проблем веронауке као предмета. С обзиром да су јавности доступни бар водичи за наставнике грађанског васпитања, те родитељи могу сами сазнати о чему деца уче, у случају веронауке таквих, званичних смерница нема, па се о садржини преда-

Илустрација: Г. Миленковић

управе Шумадијског округа, Радојка Дамјановића, све је извесније да ће профил предавача грађанског васпитања бити уређен посебним правилником.

За грађанско васпитање довољна обука

У први мах је остављено школама да саме то обаве, међутим, очигледно је да ту има одступања и стога се очекује правилник који ће уредити ко све може да предаје овај предмет. По питању веронауке већ је раније интервенисано, па сада наставу држе само свештеници или студенти богословије, којих има и више него што су потребе локалних школа.

Срђана Светозаревић из Школске управе додатно објашњава да поступак тече тако што школе достављају информације о својим потребама, затим Управа прослеђује

захтев Епархији, да би напослетку она упутила назад списак предавача, а сличан поступак је и у случају исламске веронауке, која се изводи у два одељења у школама „Ђура Јакшић“ и „Доситеј Обрадовић“.

Што се тиче грађанског васпитања, извесна правила постоје, па тако у основним школама наставу могу изводити наставници из друштвених предмета, док за средње школе нема тих ограничења, то јест, могу предавати сви наставници који су прошли обуку за грађанско васпитање, објашњава Светозаревић. - Немамо конкретне податке, али неке приближне процене су да око 95 одсто наставника испуњава овакве услове.

Она наводи и да је интересовање ученика за оба предмета од увођења константно и врло мало варира у корист веронауке или грађанског васпитања, те је однос најчешће пола-пола.

Иако је опште мишљење да ови часови ученицима служе за „зафранканију“, увек популарно бежање, куцање СМС порука и сличне активности, те да, као што и поједини

просветари потврђују, професори-ма користе да би допунили свој фонд часова и добили већу плату, Срђана Светозаревић скреће пажњу да „медаља“ има и другу страну.

Тачно је да има и тога, но ипак се не сме тако генерализовати, јер с друге стране, има и много дивних примера и искустава. Истина је да се, као и у сваком послу, неко снађе боље, неко слабије. Отуд мислим да није пресудно ког је профила професор ако има добар приступ и квалитетно ради свој посао. Примера ради, сви професори математике држе наставу из математике, али нису сви пољедно добри, зар не?

Но, пажљивим анализирањем тема о којима професори и ученици расправљају на часовима грађанског васпитања стиче се утисак да се, уместо упрошћавања, градиво и даље беспотребно гомила. Тако ђаци у средњим школама воде дискусију о толеранцији или стереотипима, о чему и иначе уче на часовима психологије или социологије. Приметно је и да је велика пажња у наставничким водичима и за основну и за средњу школу посвећена правима и законима, а посебно демократији и политичком уређењу, иако већ постоји адекватан предмет и за то у виду устава и права грађана. Штавише, подела правних аката и организација власти објашњена је до детаља, па делује као да су приручници прављени за неку врсту правничког курса. И коначно, сва сврха два предмета која би требало у деци да побуде најхуманија осећања и моралне поступке пада у воду када се у причу уведе парадокс да је насиље у школама све драстичније и да се све чешће завршава трагичним исходима, мада се о Богу, уставу и законима никада више није беседило.

Уосталом, можда баш присуство, односно одсуство екстремних инцидената и говори какав је однос и руководства и професора према овим предметима у свакој појединачној школи.

„ Срђана Светозаревић: Истина је да се, као у сваком послу, неко снађе боље, неко слабије. Отуда мислим да није пресудно ког је профила професор ако има добар приступ и квалитетно ради свој посао

вања може сазнати углавном од ученика по оној народној да „деца не умеју да лажу“. По њиховим наводима, вероучитељи, између осталог, приповедају о верским празницима и светитељима, за предавања користе своје књиге, тачније црквене, а понекад задају и који тест.

По речима начелника Школске

О ЧЕМУ СЕ ГОВОРИ НА ГРАЂАНСКОМ ВАСПИТАЊУ

Од комуникације до демократије

Приручници за извођење наставе из грађанског васпитања доступни су професорима и на интернету и као и за све друге предмете садрже упутства о темама и план наставе за сваки час. Најчешће се саветује организовање радионица и отворених дискусија, при чему се упућује и на охрабривање ученика да сами предложе неку тему и покрену расправу.

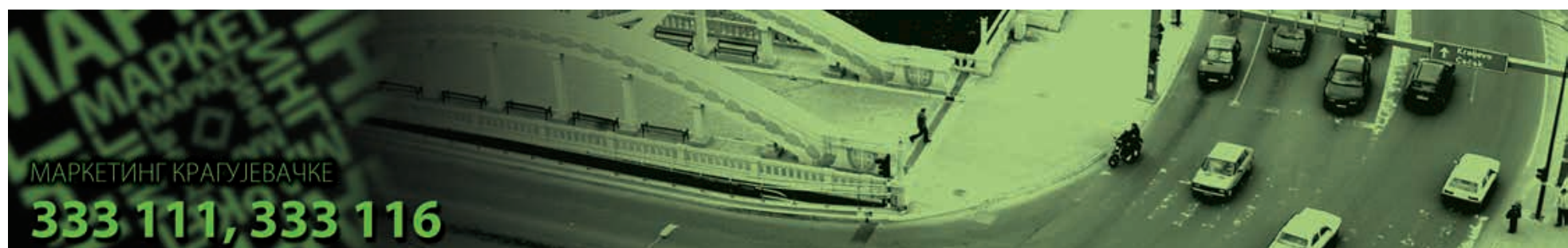
Од првог до петог разреда основне школе ђаци се упознају са комуникацијом, дискутује се о страховима, сновима, неспоразумима са родитељима, како да се избегне свађа. Већ у другом помињу се и дечја права, а до петог се ради на превазилажењу стереотипа везаних за пол, узраст, изглед. Воде се полемике и о понашању, крађи, лагању, кажњавању, ради се на развоју еколошке свести и дискутује о насиљу у школи. У завршним разредима већ се започињу теме које се тичу демократи-

је, нивоа власти, разумевању сврхе поделе и неопходности постојања власти, права детета у Србији и положаја детета у друштву.

У средњим школама теме се подижу на приметно виши ниво, па се у првој години анализирају стереотипи и предрасуде, толеранција и дискриминација и разговара о вршњачком насиљу и групној припадности.

У другом и трећем разреду међу темама су права и закони, међународни документи о заштити права, врсте и сукоб права, демократија и демократско одлучивање, подела власти, грађанско и цивилно друштво, скупштина...

Опус се у матурантској години завршава разговорима о јавним информацијама, медијима као изворима информација и напакон о планирању каријере и разговору са послодавцем.

МАРКЕТИНГ КРАГУЈЕВАЧКЕ

333 111, 333 116

ОБРОЦИ ЗА ЂАКЕ У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

Како се решити нездраве брзе хране

Процена је да 70-80 посто деце нижих разреда добија ужину у школи, при чему исхрану за око 3.000 малишана из социјално угрожених породица финансијски покрива град из буџета. У градској управи тврде да ће спремно дочекати примену новог закона, по коме ће школски оброци бити обавезни

Пише Елизабета Јовановић

Мирис француског кромпира са кобасицама осећа се још с почетка ходника Основне школе „Трећи крагујевачки батаљон”. Чује се звекот ножа о даску, јер куварица ујурбано сецка свеж купуса за салату. Фета сир, који је такође на данашњем менију, већ је припремљен, баш као и воће. Друга радница је сервирала прибор за 53 ученика првог и другог разреда који су у боравку, само придодаје следовање хлеба. Чека се долазак деце у трпезарију. У пролазу их питамо шта највише воле да једу. Једни кажу кроасане, други довикују - пицу, трећи пужиће са сиром и помфрит. Нико не спомену да би волео нешто од варива.

У овој школској кухињи све се припрема, па и ужина за 300 ученика. Данас су за ужину имали кифлу с кремем и чај или паштету намазану на хлеб. Деца су могла да бирају шта ко хоће, што није случај у свим основним школама. Куварица Светлана Марковић саставља разноврсни мени са екипом наставника задуженом за јеловник. Воде рачуна и о томе да ли неко дете не сме да једе слатко или масну храну из здравствених разлога, у том случају договарају се са родитељима шта би дете могло друго да добије. То је случај и код деце са инклузијом и за њих се такође прилагођава исхрана јер има изузетака.

Овакве могућности односе се на храну коју искључиво плаћају родитељи. Њих 170 у школи храни се преко програма Црвеног крста. Сва деца, без обзира ко финансира, заједно једу и води се рачуна да сви имају исти напитац, ако већ немају идентичну ужину. Води се рачуна да се не прави велика разлика у оброку, каже куварица Светлана.

Она каже да деца највише воле саламу и кечап или пице, мада „слисте” и слаткише. Увек питају да ли је супа из кесице, а она мора да каже да јесте, иако није, јер деца не воле домаћу супу. Исти случај је са пиреом или сосом. Али, нема већих проблема, деца су углавном дошла из обданишта и готово све једу. Нешто само мање или више воле.

Старији избегавају ужину у школи

У Основној школи „Светозар Марковић” сличне су приче. И они сами готове храну за своје ђаке у класичној кухињи. Стално су запослене две куварице и две сервирке. Имају специфичан начин функционисања школе, целодневну наставу, продужени боравак и класична одељења. За сва та три типа припрема се различита храна, примера ради деца у боравку су у понедељак за доручак имала паштету, хлеб и чај, за ужину пужић са сиром и сок, за ручак шпагете, салату, хлеб и воће, а у уторак за ручак је била боранија са месом, салата и колач, у петак ће имати рибу, кромпир салату и воће.

- Све се ради по нормативима, јер је јако битно да буде заступљено све што је детету неопходно да унесе у организам. Води се рачуна о броју калорија. Јеловник се ради недељно и мења се, каже Татјана Маринковић, вршилац дужности директора школе „Светозар Марковић”.

Једино деца из класичних одељења могу, али и не морају, да користе ужину. Примера ради, они су прошлог понедељка имали пужић са сиром и јогурт, у уторак буре и јогурт, у среду лиснату паштету с месом и јогурт, четвртак кроасан с кремем и сок, а у петак воћно пециво и сок. У том делу се једино ради о брзој храни - пециву, напомиње директорка Маринковић, али сва деца имају и исту ужину и не прави се никаква разлика да ли је финансира град или родитељи.

Међутим, у овој школи је мало интересовање ученика старијих разреда за ужину, што је пракса и код других школа, пошто су они у могућности да сами купе ужину пре доласка у школу. Иначе, у овој школи се цена ужине формира по дану и износи 35 динара, а исхрана у боравку је 170 динара по дану, па се на крају месеца множи са бројем радних дана. Ако дете не долази у школу, не плаћа се ништа. Директорка тврди да су њихове цене најниже у граду. Школа има 1.211 ученика, 805 узима храну у школи, а од тог броја 617 ученика користи само један оброк.

У приградским и сеоским сеоским школама влада шареноликост. Рецимо, у школи „Прота Стеван Поповић” у Чумићу имају своју кухињу и 70 ученика од 115 определило се за ужину. У Шењу су се сами организовали родитељи са учитељом, док у ОШ „Доситеј Обрадовић” у Ердечу од 300 ученика чак 95 одсто прима ужину и, што је занимљиво, велико је интересовање деце старијих узраста.

Кухиње у свим школама

Програм школских кухиња реализује се у Крагујевцу од 1993. године у 23 основне школе и тада је програм финансирао шпански Црвени крст, који је и опремио кухиње. Од 2003. године финансирање је преузела локална самоуправа, обезбеђујући средства за бесплатну исхрану за око 3.000 сиромашне деце, за шта издваја око 12 милиона динара годишње. У структури

УЖИНА У ШКОЛИ „СВЕТОЗАР МАРКОВИЋ”

ПРИПРЕМАЊЕ ОБРОКА У КУХИЊИ „ТРЕЋЕГ КРАГУЈЕВАЧКОГ БАТАЉОНА”

породица из којих потичу ученици који користе бесплатну ужину је 1.870 породица где један или оба родитеља не раде, две трећине породица је са пет или више чланова, 64 малишана је угрожено здравља, а њих 117 живе као подстанари.

Улога града је само да финансира, а контакти са школама, припрема спискова, набавка и дистрибуција намирница су посао Црвеног крста.

По речима Марице Патрновић, портпаролке ове организације, у зависности од потреба и могућности школе и њених ученика, или се достављају намирнице од којих се у самој школској кухињи припремају пецива или се готова пецива допремају школи.

- Од непроцењивог значаја је ангажовање просветних радника и директора школа у препознавању потреба ученика, изради спискова и дистрибуцији бесплатних ужина за сиромашну децу. Ради се тако да ова деца међу вршњацима нису препознатљива, да нема дискриминације и сажалење, каже Патрновићка и додаје да представници града и Црвеног крста редовно обилазе школске кухиње у настојању да се програм унапреди у интересу ученика.

Дакле, саме школе врше избор деце која ће добити бесплатне ђачке ужине. Оне се ни по чему не

разликују од ужина друге деце, без обзира ко сноси трошкове, примају се у исто време, како сиромашна деца ни по чему не би била издвојена.

- Оно што би требало радити у наредном периоду је да се програми прошире и на сеоске школе, јер они сада углавном обухватају децу која наставу похађају у граду и приграду, каже Славица Савелић, члан Градског већа за социјалну политику и заштиту деце.

По њеним речима, Црвени крст у сарадњи са школама прави предлоге дневних менија, односно ужине. Заступљени су млечни производи, чајеви и пецива, оно што деца заправо и највише воле да једу. У Црвеном крсту запослено је лице које је задужено да прати и квалитет ђачке и народне кухиње, дакле свега онога што одлази крајњим корисницима, а што спада у социјалне програме које град финансира.

- Знам да деца, без обзира на могућности коришћења школских ужина, ипак врло често сами купују оброке или носе од куће већ припремљену храну, каже Савелићка. - Мислим да би у школску исхрану требало унети више воћа и сокова, уместо пецива, млека, чоколадног млека, чајева...

Драгослав Милошевић, члан Градског већа за образовање, каже од 15.000 основаца свих крагујевачких школа, 70-80 одсто деце нижих разреда прима ужину у школи.

- Све ђачке кухиње у Крагујевцу су у функцији. Имају простор и опрему и постоје особе које су способне за пружање услуга. Када нови закон буде ступио на снагу, а он ће прописати да ђачке кухиње буду обавезне, школе ће га спремно дочекати. Међутим, нама је проблем шта са финансирањем тих кухиња, јер има родитеља који нису у категорији социјално угрожених, а који сматрају да је боље да они детету дају новац или шаљу храну од куће, каже Милошевић.

На питање да ли ће град финансирати по један оброк свој деци,

каква је и препорука законодавца, он каже да неће бити проблема, јер и онако финансирају 3.000 ученика, иако то сада није обавеза по закону. Али, о том потом, каже Милошевић.

Које новине закон доноси?

Иначе, нови Закон о основношколском образовању, који се налази у скупштинској процедури, донеће новине које се односе на ђачки живот у школи. Он треба да обезбеди безбеднији боравак основцима, једносменски рад где за то постоје услови, али и обавезно увођење ђачких кухиња, како би се смањило нездраво коришћење брзе хране. Она је главни кривац за прекомерну гојазност код деце и појаву хипертензије у најмлађем узрасту. Да би се спречиле епидемијске размере гојазности најмлађе популације, која је захватила читав свет, и наша држава прави стратегију коју покушава да „смести” у законске оквире.

Иначе, у Крагујевцу ниједна институција у последње време није урадила истраживање о квалитету исхране основаца, нити о појави гојазности као последице неадекватне исхране. Све анализе рађене су на нивоу Србије. Према тим показатељима, свако пето дете има повећану телесну тежину и тај однос стално се погоршава. Према подацима Светске здравствене организације, у свету има чак 22 милиона деце предшколског узраста са прекомерном тежином.

Нутриционисте забрињава што родитељи одобравају деци нездрав начин исхране и што се и кроз ужину у школама сервира читав списак нездравих намирница. Испоставило се да око 40 одсто деце не пије млеко и скоро толико не једе свеже воће и поврће сваког дана. Око четири одсто деце узраста од седам до 14 година у Србији има прекомерну телесну тежину, што је озбиљан фактор ризика за њихов даљи живот, упозорава специјалиста за хигијену проф. др Бранко Јаковљевић са Београдског Медицинског факултета. Обољења срца, крвних судова и дијабетес у деце често су последица неадекватне исхране. Она изазива недостатак витамина, минерала, калцијума и гвожђа, ствара агресивност код деце, слаби концентрацију и изазива физичке слабости. Овај проблем у нас је углавном последица сиромаштва, јер на трпезама сиромашних породица доминира хлеб, тестенине од белог брашна, кромпир, а ретко месо и риба. Додуше, и у бољестојим породицама деца често замењују оброк грицкалицама, сендвичом и газираним напицима.

АКЦИЈА КОЈУ ЈЕ ВОДИО ЏЕЈМИ ОЛИВЕР

Извукао паре од премијера

У циљу заштите децеј здравља Француска и Велика Британија забраниле су продају брзе хране у школским дворштима, а скандинавске земље забраниле су њихово рекламирање.

Светски признати кувар Џејми Оливер покренуо је пре шест година кампању у Британији не би ли побољшао исхрану деце у тамошњим школама. Његови напори забележени су у серији „Џејмови школски оброци”, у којој је успео да докаже да је могуће припремити здраву, укусну храну у којој деца уживају, а да при том не кошта много. Овај кувар је успео да промени мени у многим британским школама. Од тадашњег премијера Тонија Блера издејствовао је да држава у бољу исхрану у школама уложи 280 милиона фунти у року од три године.

ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ
„ТРЕЋИ КРАГУЈЕВАЧКИ БАТАЉОН” (2)

Ко је у праву, директор или мајка

Тек пошто су се медији позабавили физичким насртајем једног ученика на другог, директор школе „спровео је истрагу” и потом позвао новинаре да им саопшти шта се догодило

Директор основне школе „Трећи крагујевачки батаљон” Слободан Живановић сазвао је у уторак, 22. новембра, конференцију за штампу с циљем да се презентирају подаци до којих је школа дошла у својој мини „истрази” поводом инцидента од 10. новембра, када је дванаестогодишњи дечак за време одмора истукао свог друга из разреда. То је, по њему, више требало да буде апел родитељима да будуће проблеме ове врсте прво решавају са школом.

Ако из било ког разлога мисле да школа не чини довољно, или укључују било кога ван школе, онда то треба да буду конкретни и проверени подаци. Опасно је износити неаргументовану причу у јавност, као што је урадила мајка повређеног дечака, сматра директор. Мишљења је да је мајка читав догађај пренагласила, а да су последице инцидента, на срећу, знатно блаже, уз нагласак да је дете које је добило ударац од другог детета том приликом лакше повређено.

Камо среће да се то није догодило, каже директор Живановић.

Тим поводом анкетирани су ученици - очевици, дежурни наставници, обављени су разговори са мајкама оба ученика и на основу тога је, што се школе тиче, прича заокружена. Ниједном родитељу сигурно не би било пријатно да му се појави дете са разбијеним носем, каже директор и додаје да ни једна активност школе није ишла у смеру заташкивања догађаја.

„Мини истрага” школског руководства је показала да је повређени дечак често бацао и премештао књиге дечаку који је насрнуо на њега. Све је то кулминир-

ло на одмору између четвртог и петог часа 14. новембра. По изјавама деча из одељења, повређени дечак је први насрнуо на друга, на шта је овај, без икаквог оправдања што се тиче школе, физички узвратио, ударивши га два-три пута, при чему је дошло до благог крварења из носа. Снимак са видео камере је показао да је указивање помоћи и одвођење ученика код педагога трајало непуну четири минута, а не 15 минута страховитог крварења, како је тврдила мајка уз напомену да при том нико ништа није предузео. У току наставе била је показна вежба ватрогасаца и по изјавама присутних наставника повређен дечак се чак попео на камион када им је то било дозвољено. Потом су се вратили на седми час верске наставе и по изјави свештеника дете је апсолутно нормално изгледало и понашало се. Пошто је педагог констатовао да се ништа озбиљно није десило позвао је родитеље оба детета да дођу у школу. О свему овом је директор наредног дана био обавештен.

По речима директора, у отпусној листи са Дечје хирургије стоји да је ученик задобио не потрес мозга, како је његова мајка описала стање свог детета, него ударац у нос и благо крварење.

Да ли осуђујете ово што се догодило у школи, било је главно новинарско питање.

У сваком случају. Осуђујемо било који вид насиља у школама, каже Живановић. Он овим путем упућује истовремено молбу родитељима да увек заједно дођу до праве истине и предузму мере, а не да се спекулише са различитим подацима, наносећи при томе проблеме школи, а не никоме појединачно од њих.

Иначе, повређени дечак је провео три дана на Одељењу Дечје хирургије Клиничког центра. Школа још није заузела став по питању дисциплинске одговорности ученика за овај инцидент. Лако се може десити да и дечак који је извукао дебљи крај добије неки врсту казне, али о томе неће одлучивати сам директор него наставничко веће.

Е.ЈОВАНОВИЋ

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ СЛОБОДАН ЖИВАНОВИЋ

ПОЛИЦИЈА

Покошени
док су чекали
аутобус

У саобраћајној незгоди која се 16. новембра, око 11,30 сати, догодила у Змај Јовиној улици у Крагујевцу повређена су четири пешака, међу којима једно дете. Несрећу је изазвао „голф”, који се кретао према Медицинској школи, када је његов возач Драган Л. (65) из Крагујевца, из за сада неутврђених разлога, скренуо лево преко супротне коловозне траке, прешао преко раздельног острва и налетео на пешаке, који су стајали на станици наспрам зграде Службе хитне медицинске помоћи. Возило је наставило кретање и налетело на паркирани „југо” и стабло дрвета, где се зауставило.

Повређени Славица Ј. (35), њен син Д. Ј. (7), Драгослав Н. (73) и Тодорка Н. (65), сви из Крагујевца, као и возач Драган Л., превезени су у Клинички центар у Крагујевцу ради указивања медицинске помоћи.

Чекићем на
жену

Крагујевачка полиција лишила је слободе и, уз кривичну пријаву, истражном судији Основног суда спровела Ратка Д. (39) из Крагујевца, због постојања основа сумње да је извршио кривично дело насиље у породици. Постоје основи сумње да је Ратко Д., 16. новембра, ванбрачну супругу са којом се недавно разишао, а која је дошла по личне ствари, више пута ударио песницама. Када је пала, чекићем јој је задао још

Акција за сигурнији саобраћај

У току је акција Министарства унутрашњих послова, у сарадњи са Ауто-мото савезом Србије и Асоцијацијом техничких прегледа возила, под називом „Исправно возило – безбедно возило”, чији је циљ да се бесплатно провери техничка исправност возила, како се уочене неисправности благовремено отклоне, а тиме остварили повољни предуслови за безбедно одвијање саобраћаја током зиме.

За време спровођења ове кације, која је почела 21., а завршава се 26. новембра, саобраћајна полиција ће вршити појачану контролу возила и возача, посебно на путевима и улицама у насељеним местима и возачима указивати на значај исправности возила у саобраћају, посебно уређаја за управљање и заустављање, уређаја за спајање вучног и прикључног возила, пнеуматика, светлосно-сигналних и уређаја за погон на сабијени или течни гас, као и поштовања правила саобраћаја.

Током спровођења акције, саобраћајна полиција ће обавештавати грађане где ће се вршити бесплатан технички преглед возила, уз препоруку где уочене неисправности евентуално могу да се отклоне.

Након завршетка акције, саобраћајна полиција ће појачано вршити контролу техничке исправности возила, уз доследно санкционисање прекршаја и искључивање из саобраћаја технички неисправних возила.

неколико удараца по глави и телу. Том приликом она је задобила лаке телесне повреде - расекотине, крвне подливе и отеклине.

Истражни судија је, након саслушања, Ратку Д. одредио притвор.

Продавали
марихуану

У сарадњи са колегама из Београда, крагујевачка криминалистичка полиција ухапсила је четворочлану организовану групу из околине Крагујевца, која је живаоцима продавала марихуану. Том приликом, код њих је пронађено више од 1.340 грама ове дроге у сувом стању. Мера задржавања до 48 сати одређена је

Владимиру Р. (35) и Љубодрагу Ц. (57) из Лужница, као и Ивану П. (23) и Милоју Р. (41) из Пајазитова, а потом су лишени слободе и спроведени истражном судији Вишег суда у Крагујевцу.

Постоје основи сумње да су они, у 2011. години, живаоце са подручја Крагујевца и околних градова, снабдевали марихуаном. Полиција је Владимира Р., Ивана П. и Милоја Р. затекла приликом купопродаје, у тренутку када су на путу у Пајазитову живаоцу из околине Краљева продавали пакет у коме се налазило 527 грама ове дроге. Претресом њихових кућа, као и куће Љубодрага Ц., пронађено је још 816 грама марихуане у сувом стању припремљене за продају, тако да је укупна количина заплете дроне преко 1.340 грама.

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
СПОРТСКИ ЦЕНТАР „МЛАДОСТ” - КРАГУЈЕВАЦ
На основу Одлуке
Управног одбора од 21.11.2011.године

ДАВАЊЕ У ЗАКУП
НЕПОКРЕТНОСТИ

прикупљањем писаних понуда

Пословног простора у Спортској дворани „Језеро” у Крагујевцу, ул. Града Сирена бр. 15 и то:

ЈУЖНА СТРАНА ДВОРАНЕ

1. Пословни простор – приземље .....138 м²
- пословни простор ..... 69 м² ..... почетна цена ..... 5,50 € по 1м²
- магацински простор..... 69 м² ..... почетна цена ... 1,00 € по 1м²

2. Пословни простор – приземље .....108 м²
- пословни простор .....67 м² ..... почетна цена ..... 5,50 € по 1м²
- магацински простор..... 41 м² ... почетна цена .. 2,50 € по 1м²

3. Пословни простор – приземље ... 31 м².. почетна цена ..... 5,50 € по 1м²

4. Пословни простор – приземље ...9 м² .. почетна цена ..... 5,50 € по 1м²

5. Пословни простор – спрат ..... од 16 м² до 23 м² (5 локала)..... почетна цена .....4,30 € по 1м²

6. Пословни простор – подрум..... од 10 м² до 19 м² (3 локала)..... почетна цена ..... 1,00 € по 1м²

СЕВЕРНА СТРАНА ДВОРАНЕ

1. Пословни простор – приземље ..... 206 м²... почетна цена .... 5,50 € по 1м²

ЗАПАДНА СТРАНА ДВОРАНЕ

1. Пословни простор – приземље..... 14 м² .... почетна цена .... 3,00 € по 1м²

2. Пословни простор – приземље..... 6 м² (2 локала)..... почетна цена .... 3,00 € по 1м²

3. Пословни простор – спрат..... 44 м² ..... почетна цена ..... 4,30 € по 1 м²

4. Пословни простор – спрат..... 14 м² ..... почетна цена ..... 4,30 € по 1 м²

5. Пословни простор – подрум..... 10 м² ..... почетна цена .... 1,75 € по 1 м²

ИСТОЧНА СТРАНА ДВОРАНЕ

1. Пословни простор – приземље.....16 м² .... почетна цена .... 4,30 € по 1м²

2. Пословни простор – приземље..... 12 м²..... почетна цена .... 4,30 € по 1м²

3. Пословни простор – подрум..... 29 м² ..... почетна цена .... 1,21 € по 1 м²

Напомена: Цена је исказана у еврима, а плаћа се у динарској противредности обрачунатој по продајном курсу НБС 1. у месецу за текући месец.

1. Пословни простор се издаје у виђеном стању.

2. У почетне цене није зарачунат порез.

3. Цена се усклађује са коефицијентом раста потрошачких цена.

4. Закупац се обавезује да сноси трошкове по основу коришћења пословног простора (ел.енергије, грејања, воде, изношења смећа, градског грађевинског земљишта и др.)

5. Обавеза будућег закупца је да по потписивању Уговора депонује код Закуподавца 2 оверене менице са меничним овлашћењем.

6. Писане понуде доставити најкасније до 12:00 часова дана 30.11.2011. године.

7. Сви наведени простори дају се у закуп закупцу који понуди највећу закупнину.

8. Писане понуде се подносе на адресу: **ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ СПОРТСКИ ЦЕНТАР „МЛАДОСТ”** ул. Града Сирена бр.15. 34000 Крагујевец, н/р председника комисије, са назнаком „не отварају понуда”.

9. Понуда треба да садржи:

- понуђену цену по 1 м² без обрачуног ПДВ-а;

- за физичко лице фотокопију личне карте;

- за правно лице извод из АПР.Пословни простор се даје у закуп учеснику који понуди највишу цену.Уколико два или више понуђача понуде исту висину закупнине, закуподавац задржава право да најповољнијег закупца изабере преласком у поступак јавног надметања.

10. Обавештења о разгледању пословног простора и додатне информације на телефон 034 / 33 19 58 локал 120.

СТИПЕНДИЈЕ ЗА ДЕЦУ ИЗ СОЦИЈАЛНО УГРОЖЕНИХ ПОРОДИЦА

Сиромашни, али најбољи ђаци

Фонд Скупштине града за најбоље ђаке из сиромашних породица ове године је удвостручен, па је једнократну помоћ од 50.000 динара добило 16 ученика

Уместо политичара, привредника и сличних важних личности свечани салон Скупштине града испунили су прошле недеље неки још важнији велики мали људи – ученици крагујевачких основних и средњих школа. Пуне ђачке књижице петица, награде освојене на различитим такмичењима, али, на жалост, и незавидна материјална ситуација у којој живе препоручила је њих ше-снаестору за стипендије из градског буџета.

Скупштина града сваком од њих ће током ове школске године обезбедити као помоћ износ од 50.000 динара. У дом Мићовића ће, међутим, стићи поклон града у износу двоструко већем. Наиме, брат и сестра Милан и Анита Мићовић, обоје основци, обоје одлични и примерни ђаци, али и заиста вредни и скромни малишани доби-ли су једнократну помоћ скупштине града. Симпатични, слатки, већ при летимичном погледу види се да их је иста мајка родила. Анита је ученица седмог разреда Основне школе „Драгица Луковић Шпанац“. Милан је у истој школи петак.

Них двоје су мој највећи успех у животу, каже мајка Драгица, домаћица чији је супруг Милић остао без посла у „Застави“ и сада храни породицу сналазећи се како зна и уме и радећи сезонске послове. И Анита и Милан су одликаши. Мали браца је и добар спортиста, док Анита баш није заљубљена у спортске активности.

Мама ме стално тера да барем нешто рекреативно тренирам, али ја баш и не волим спорт. Највише волим да добијам петице. Када добијем петицу то ме тера да учим још и добијем још једну, прича ова љупка девојчица док јој се образи румене од стидљивости и нервозе пошто је први пут пред камером.

Стипендију коју сваке године додељује Скупштина града ове године добило је двоструко више основаца

СЛАВИЦА САВЕЉИЋ УРУЧУЈЕ СТИПЕНДИЈЕ

и средњошколаца. По речима Славице Савељић, чланице Градског већа задужене за социјалну политику и друштвену бригу о деци, на удвостручење буџета одлучили су се због великог броја пријава, чињенице да су се на конкурс јавили за-ста изванредни ђаци и да је било неправедно некога од њих елиминисати.

Најмлађа међу најбољима је Сандра Арсов, ученица Основне школе „Живадинка Дивац“. Мале-на, ћутљива плавокоса лепотица, крхка као каква принцеза из приче, не сналази се баш у причи са новинарима. Одличан је ђак, каже, има све петице. Тренира одбојку у „Тајм ауту“.

У прва четири разреда је имала све петице, а ни прелазак у пети јој није тешко пао, нити има каквих проблема. Иако је уместо учитељице добила наставнице, али и обимније градиво, наставља да ређа петице, каже Сандрина мама Маријана.

Од малене Сандре кудикамо је речитији Александар Петровић. Како и не би кад је он већ средњошколац, али и члан драмске секције, глумац у многим школским представама, па му јавни наступ заправо представља нешто потпуно уобичајено.

Основну школу „Милоје Симовић“ завршио сам као носилац Вукове дипломе. Имам неколико награда на различитим регионалним и републичким такмичењима, али сам се уместо

Гимназије, што су сви очекивали, одлучио за Туристичко-угоститељску школу и смер туристички техничар. Желим да се бавим туризмом, сматрам да град има велики туристички потенцијал, само га треба промовисати на другачији начин. Имам пуно идеја, пошто увек размишљавам конкретно, како да се све уради на другачији много атрактивнији начин, каже Александар.

Овај отресити, речити младић пун је самопоуздања. Родитељи Јасна и Предраг Петровић, иако обоје незапослени и у нимало завидној ситуацији, не дозвољавају да их ишта поколеба. Како би када имају сина за дику и понос. Воли да учи, занима га уметност, планира да се опроба и у неком озбиљнијем академском позоришту, а у знању историје је неприкосновен па је захављујући једном такмичењу у познавању „учитељице живота“ не-давно ишао на студијско путовање у Бугарску.

Ова акција је део наше стратегије када је подстицање образовања деце у питању, а нарочито оне која живе у социјално угроженим породицама. Првобитно је било предвиђено да уручимо осам једнократних помоћи, али због великог броја деце која су испунила услове нашли смо простора и могућности да овај број удвостручимо. Надам се да ћемо следеће године успети и да увећамо број награда јер се показало да су ученици веома мотивисани а истовремено пружају пример и подстичу своје другове на постизање бољих резултата, објаснила је Славица Савељић приликом уручења првог дела стипендија.

Наиме, прошле недеље је ђацима који су прошли конкурс уручен први део у износу од 20.000 динара, а остатак новца добиће у другом полугодшту.

М. ОБРЕНОВИЋ

МИЛАН И АНИТА МИЋОВИЋ

ЗА НАЈБОЉИ ТЕКСТ – ЛАПТОП: МАРИЈА ОБРЕНОВИЋ НА ДОДЕЛИ НАГРАДЕ

НАГРАДА УНИЦЕФ-А НАШОЈ НОВИНАРКИ

Најбољи текст Марије Обреновић

Текст „Нема за хлеб, а камоли за лутку“ новинарке „Крагујевачких“ добио је ово-годишњу награду Канцеларије УНИЦЕФ-а за медијско извештавање о деци и њиховим правима

Новинарка „Крагујевачких“ Марија Обреновић добитник је ово-годишње награде Канцеларије УНИЦЕФ-а у Србији за медијско извештавање о деци и дечијим правима. Ове године посебна пажња била је посвећена извештавању о инклузији угрожене деце, а наша новинарка ласково признање добила је за чланак „Нема за хлеб, а камоли за лутку“.

Како стоји у образложењу жирија, Марија Обреновић помно је прикупила и систематизовала суморне податке на примеру града Крагујевца да би осликала сиромаштво деце којој је неопходна потпунија социјална инклузија.

Вредност њеног „добро структурираног и написаног“ текста огледа се не само у низу поражавајућих бројки и улечатљивих примера дечије немаштине него и у навођењу постојећих настојања да се тој деци помогне. Саговорнике је тражила у Градској управи, Црвеном крсту, основним школама и савесно забележила на-поре да се олакша и улешпа свакодневица сиромашне деце.

Иначе, награде се додељују за најбољи текст у штампаним медијима, али и за најбољи ТВ и радио прилог, а по први пут од кад се додељују две награде су припале новинарима из унутрашњости. Тако је признање на најбољи радио прилог добио Саша Стојковић, за репортажу „Деца, највеће жртве реадмисије“, која је емитована на врањском радију „О.К.“, а Мирко Рудић, новинар „Времена“, добитник је награде за телевизијски прилог „ИСО-прича о дечјем хору у Новом Саду“.

Петочлани жири чинили су новинарке Бранка Оташевић и Сања Лубардић, помоћница министра за рад и социјалну политику Сузана Пауновић, представница за медије компаније „Теленор“ Ана Давичо и представница за медије УНИЦЕФ-а Јадранка Милановић. Радови су разматрани на основу критеријума промовисања дечијих права и општих професионалних новинарских критеријума извештавања, укључујући квалитет извештавања, етичност, јавну корист, као и да ли се материјал може сматрати иницијатором позитивних промена у друштву и промена друштвених норми.

COOL UZ EXTREME INTIMO

Најважније питање сваке зиме је „шта да обучем?“. Нове зимске Extreme Intimo колекције олакшаће сваку дилему.

Колекција ПИНГВИНИ – за жене, мушкарце, девојчице и дечаке

То што је зима и што нам је свима најважније да нам буде топло не значи да не треба да се осећамо cool. Колекција асоцира на забавну страну зиме. Пингвини ће вас заразити оптимизмом а колекција вас вратити у детињство и почети да буди у вама новогодишње расположење.

MAKE A WISH

WINFO
Računari i IT sistemi

Tel/fax: 034 36 36 36 B. Radičevića 27/15, Kragujevac
www.vinfo.co.rs; vinfo@gmail.com

NE GUBITE NADU

ЧУДНА ЗГРАДА У КОЗУЈЕВУ

Продао станове без прикључака

Хоће да нам искључе струју у сред зиме, целој згради у Козујеву која има девет станова. Ми хоћемо да плаћамо потрошњу, али кажу да не могу да нам наплате, пошто немамо заснован потрошачки однос, и тако годинама. Не плаћамо струју, воду, а зграда је усељена још 2005. године, започео је причу узнемирани суграђанин у нашој редакцији.

Како то да станари већ годинама не плаћају дажбине, а живе у згради? И поред прецизног објашњења није било једноставно доћи до Борачке 31. Описана зграда, у ствари, оставља утисак нешто веће породичне куће са приземљем, спратом и поткровљем.

Наш домаћин Јосип Просо дочекује нас испред зграде, објашњавајући да је он од 2008. године власник стана од педесетак квадрата у поткровљу, али предлаже да прво погледамо орман са струјомерима на самом улазу у зграду.

- Ево, овде су сви струјомери, за сваки стан, за заједничку потрошњу, али не вреди. Кажу нам да зграда није легално прикључена и искључиће је са мреже, каже Јосип.

Не може се порећи да су станари остварили српски сан и комшилук који се убрзо окупио признаје да годинама не плаћају никакве комуналије, али ђаво је однео шалу.

■ Јефтине станови

Сазнајемо да је приватни инвеститор Слободан Миљковић своју кућу од око 400 квадрата преуредио у стамбену зграду. И за њега се може рећи да је остварио сан јер је нашао девет купаца за станове који су, да се нико не увреди, у таквом стању да делују као непопуларни колективни центри за смештај избеглих и расељених. Зар је у толико квадрата смештено девет породица?

- Немамо ни телефоне, а када се обратимо „Телекому“ ова зграда као да не постоји. Знамо да треба да се легализује, али то је обавеза инвеститора, додаје комшиница Рада Петковић, уз објашњење да је власница стана њена сестра, која је већ у позним годинама, иначе расељена са Косова. Има још породица избеглих и расељених, а инвеститор је баш такву нужду и злоупотребио. Станови су били

БИВША КУЋА, А САДАШЊА ЗГРАДА У КОЗУЈЕВУ

ПРЕВАРЕНИ КУПЦИ СТАНОВА НЕ КРИЈУ ОГОРЧЕЊЕ

Кућу од 400 квадрата Слободан Миљковић претворио је у зграду са девет станова, које је продао током 2005. и 2008. године. Пошто „Електрошумадија“ није платио прикључак за струју ова дистрибуција најављује да ће искључити са мреже девет купаца станова. Није плаћен ни прикључак за воду, нити је зграда још легализована, а преварени купци не знају коме да се жале

јефтине, али остало је много нерешених проблема.

Револтирани купци станова кажу да је све ово саграђено вероватно без грађевинске дозволе, јер су потписивали анексе уговора којима им поменути Миљковић гарантује легализацију, прикључке, чак и прилазни пут до зграде.

- Убеђен сам да није платио ни порез. Еј, то је девет станова. Међутим, не размишљамо о томе, већ нам је једини циљ да легализујемо своје станове, али више нисам сигуран шта ће бити. Године пролазе, већина нас је у озбиљним годинама, болесни, сви смо у све тежој материјалној ситуацији. Болест и беспарица су ме и приморали да продам стан на Аеродрому, а тачно је да је овде квадрат био јефтин, пошто сам 50 квадрата платио 24.000 евра, признаје Просо.

Ипак, наглашава да је преварен, јер обавезе из анекса уговора нису испуњене, а у агенцији за некретности преко које је „утрчао“ у куповину причали су да је зграда са парним грејањем. Јесте, само што је котлау у подруму, а комшије се смењују приликом ложења. За сезону потроше око 20 метара дрва и 10 тона угља.

- Уколико нам ових дана искључе струју нећемо имати ни то грејање, пумпе неће моћи да раде, размишља гласно Просо.

Како он каже, делегација станара је у више наврата одлазила у „Електрошумадију“ и „Водовод“, али не могу да добију потрошачке књижице. Бар им потрошњу воде нико не помиње.

Војкан Јовановић из „Електрошумадије“ без устручавања каже да је, народски речено, зграда прикључена „на дивље“ и оно што по закону следи је искључење са мреже. Ипак, станарима су дали још мало времена.

- Ово није једина зграда у граду где је инвеститор изиграо станаре. Али, верујте, нико није чекао шест година да реши проблем. Станари су се сами организовали, долазили на преговоре, уплаћивали прикључке, а сада када смо напокон проверили о чему је реч на тој адреси у Козујеву и хоћемо да применимо закон, позивају се на старе и болесне. Према нашој евиденцији у Борачкој 31. званично постоји једно бројило на име инвеститора, а постојало је још једно, које је према пријави украдено, и то је све. Осим тога евидентирано је да је Слободан Миљковић 2005. године поднео захтев за прикључење објекта, добио је начелну сагласност, али како није уплатио 190.000 динара, колико је тада било потребно, посао није обављен, наводи Јовановић.

Према његовим речима, има простора за договор, али неко мора да преузме тај трошак. Само је питање да ли се може обновити стари захтев, са старим ценовником, или ће према ценовнику који је на снази од 2008. прикључење по сваком стану понаособ коштати по нешто више од 90.000 динара.

■ Неко мора да плати

Како је уопште саграђена зграда у Козујеву покушали смо да сазнамо и у Грађевинској инспекцији. Главни грађевински инспектор објашњава да је увидом у документацију утврђено да је физичко лице Слободан Миљковић имао грађевинску дозволу из 1973. године за градњу објекта на селу, што је Козујево, очито, и било. Током 2003. године поднео је захтев за легализацију грађевине, а управо Закон о легализацији бесправно подигнутих објеката је „везао руке“ грађевинским инспекторима. Све док поступак траје инспектори не могу реаговати.

Начелница Управе за просторно планирање Бојана Дивац, са друге стране, открива да је Миљковићев захтев из 2003. године решењем од фебруара 2006. одбачен због непотпуне документације.

- Поднео је пријаву, односно, само је попунио захтев без листа не-

покретности, односно, доказа о праву својине, без копије плана са изграђеним објектом. Два пута је обавештаван и имамо повратнице да је примио допис да треба да допуни документацију, тако да је мој утисак да је био незаинтересован. Такође, није се жалио ни када смо одбацили захтев, наглашава Дивац.

И док већина продаваца муку мучи да пронађе купца за кућу са заједничким двориштем или за породичну са два улаза, инвеститор Слободан Миљковић коме је немогуће пошло за руком тврди да први пут чује да је његов захтев за легализацију одбијен. Ипак, каже да је захтев поднео и прошле године, када је министар за просторно планирање Оливер Дулић још једном продужио рок за легализацију.

- Није баш све тако црно као што станари кажу. Тачно је, то је била кућа, тај плац сам купио 1970. и годинама градио мало по мало. До 2005. године тамо ми је била смештена фирма. Бавим се металном галантеријом и никада нисам градио станове за тржиште, али како тако велику кућу и поред више покушаја нисам могао да продам, оплудичо сам да покушам са становима. Све је рађено према пројекту, квадратура је дозвољавала преправке које нису биле превише захтевне, а станови су били јефтине, квадрат по 450 евра иако је у изградњи коштао 380 евра. Стан од око 25 квадрата, јер је у сутеренском делу, продао сам за 6.000 евра, што је можда 260 евра по квадрату. Све сам то радио у намери да колико-толико извучем уложени новац, открива Миљковић.

Он додаје да пре шест година није уплатио 190.000 динара „Електрошумадији“, јер није имао новца, а када је потражио од станара поручили су му да прво испуни све своје обавезе, па ће они доплатити шта је потребно.

- Тако смо ушли у зачарани круг. Чак нисам наплатио ни пун износ за поједине станове. За највећи стан од 53 квадрата купац ми дугује још око 10.000 евра. Када би ми исплатили те дугове испунио бих обавезе, каже Миљковић. Да ли му станари верују и зашто би они који су платили пуну цену стана сада испаштали што му неки купци још дугују. Превише питања и проблема за једну овако малу и чудну зграду.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ

UNIVERZALOVA NOVA POSLOVNA JEDINICA Kragujevac

UNIVERZAL
veleprodaja i maloprodaja kancelarijskog i školskog pribora, igračaka i poslovne galanterije

adresa: **Dragoljuba Milanovića Bene 95**
Tel: 034 318 862 mob: 063 290 347
www.uni.rs i www.uni-online.rs

150 kvadratnih metara poslovnog prostora, 15 000 artikala preko 40 poznatih svetskih brendova generalni zastupnik za DISNEY školski pribor

UNIVERZAL Vam nudi: Kancelarijski i školski pribor, poslovnu galanteriju, blokovsku robu, higijensko poslovnu konfekciju, ukrasna pakovanja, ramove i foto albume, računarsku opremu i dodatke, slikovnice, bojice, bojanke, knjige, čestitke, pozivnice, pisma, razglednice...

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радно време од 7 – 15 сати
Благарна у центру:
7 – 18 сати – радним данима
7 – 13 сати – суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:
Кнић 510 – 197
Рача 751 – 262
Баточина 842 – 311
Лапово 853 – 710

ЕД Електрошумадија Крагујевац
Централа 307 – 200
Дежурна служба 335 – 195
Прикључци 307 – 368
Пријава стања и рекламације 307 – 233 и 307 – 234

Бесплатан телефонски број за пријаву крађе струје 0800/360-330

DA LI SI SPREMAN ZA SKOK U BOLJU BUDUĆNOST?
Put ka blistavoj karijeri!

PODRŽAVAMO TALENTE

PRIJAVI SE NA KONKURS COCA-COLA TALENTI!
WWW.CCHBC-TALENTS.CO.RS
/CCTALENTI /CCTALENTI

AKO SI UPISAO TREĆU GODINU STUDIJA, IMAŠ PROSEK 8.5 ILI VEĆI I GOVORIŠ ENGLISKI, PRIJAVI SE I POSTANI DEO ŠESTE GENERACIJE COCA-COLA TALENATA! OČEKUJE TE 2000€ PO GODINI STUDIJA DOK TRAJE PROGRAM, ALI I PRILIKA ZA RAZVOJ I PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE U MULTINACIONALNOJ KOMPANJI COCA-COLA HELLENIC SRBIJA. ČEKAMO TVOJU APLIKACIJU OD 7. NOVEMBRA DO 7. DECEMBRA 2011.

Uz podršku: Република Србија, Министарство просвете и науке, Република Србија, Народна каријера, Српска привредна комора

Partneri: Hellenic, Coca-Cola

Ostali partneri: BOŠ, Универзитет у Београду, Универзитетски центар за студенте са инвалидитетом

Medijski partner: B92, 24

Internet medijski partner: Naj student.com, više od studiranja

Studentske organizacije: AISEC-HIA, IOM, ECEE, SUS, NAPSer, BEST, ESTIEM, SUPRA, eeStec, S.E.R.B.F.A., C.KOHYU, ESF

НАЈАВЉЕНО АСФАЛТИРАЊЕ У ПЕТРОВЦУ И БЕЛОШЕВЦУ

Радови ван сезоне

Иако 15. новембра званично престаје грађевинска сезона у право су најављени дуго одлагани радови у улицама Душана Ђорђевића у Петровцу и Миливоја Банковића Сићка у Белошеву. Показало се да је, осим економске кризе која је делом омела градске планове када је реч о овогодишњем асфалтирању неких кључних улица, кашњењу допринео и нерешен статус Предузећа за путеве „Крагујевац“ (ПЗП) чији је рачун у блокади, као последица лоше спроведене приватизације у групи „Нибенс“.

Члан Градског већа за комуналну делатност Зоран Јовановић подсећа да је град преко Предузећа за изградњу града још у априлу потписао уговор за изградњу ове две важне саобраћајнице, кроз Петровац и Белошевац.

Иzgубили смо шест месеци грађевинске сезоне у ишчекивању позитивног исхода за Предузеће за путеве „Крагујевац“. Ове улице су врло технолошки захтевне и радове може једино да обави извођач попут Предузећа за путеве, па је град из оправданих разлога, заједно са државним институцијама, покушао да реши проблем. Крагујевачко предузеће је имало добре пословне резултате, није због лошег рада доспело у тешку ситуацију, већ због тога што је дало гаранције за новчана задужевања на нивоу „Нибенс групе“, а сада она чланица која се највише задужила, у питању је ПЗП „Београд“, излази из проблема поништавањем приватизације, док је на осталим предузећима из групе оба-

Изгубљено је шест месеци у ишчекивању позитивног исхода за Предузеће за путеве „Крагујевац“, па надлежни очекују да ће временски услови ван сезоне дозволити асфалтирање улица Душана Ђорђевића и Миливоја Банковића Сићка, са новим извођачима „Техноградњом“ из Крушевца и домаћом „Нискоградњом“

веза враћања кредита, објашњава Јовановић.

Према његовим речима Улица Душана Ђорђевића је зајед-

ничка инвестиција града и Јавног предузећа „Путеви Србије“ у износу од по 50 одсто улагања, док је Улица Миливоја

Банковића у потпуности инвестиција локалне самоуправе.

Прво је економска криза републичко - градску инвестицију која је подразумевала и реконструкцију Улице Интернационалних бригада (улаз у град из правца Тополе, што је одложено за боље дане) и бочну улицу кроз Петровац која носи име Душана Ђорђевића, са укупно 700 милиона динара свела на 420 милиона, због недостатка новца у републичкој каси. А онда је уследило чекање шта ће бити са ПЗП „Крагујевац“.

Улица Душана Ђорђевића је остала раскопана, јер је држећи се првобитне динамике „Водовод“ завршио нову линију управо у априлу ове године. Јовановић наглашава да се није могло дозволити да презими улица са остацима старог асфалта. Са суинвеститором, републичком јавним предузећем, напосмат је постигнут договор да се за потпуну реконструкцију Улице Душана Ђорђевића изабере нови извођач радова, те је посао поверен „Техноградњи“ из Крушевца, коме је сада ПЗП „Крагујевац“ подизвођач. За измену уговора за Улицу Миливоја Банковића Сићка град је могао самостално да одлучује, па је асфалтирање овог правца поверено градској „Нискоградњи“.

Без обзира на то што и „Нискоградња“ има одређене финансијске проблеме, ових дана су завршени, или су у току, радови у улицама Бранка Ђоцића, Радована Мићковића, Српских добровољаца, Каменичкој, Алексе Дудића, Мине Караџић. Надамо се да ће временски услови дозволити да грађевинску сезону продужимо тако да ће се до краја године асфалтирати део Улице Миливоја Банковића, додаје Јовановић.

А. ЈОКИЋЕВИЋ

АКЦИЈА ФАНОВА КАМПОВАЊА

Еколошке торбе уместо пластике

Еколошко удружење фанова камповања „Еко фан камп“ прошле суботе је, у пешачкој зони, грађанима делило еко торбе - у замену за пластичне кесе и пет амбалажу. Акцију су наставили сутрадан у селу Борач, где су и скупили одбачену пет амбалажу. Поделили су 300 торби које су израђене од био разградивих, природних, рециклираних сировина. Акцију су подржали град и Канцеларија за младе, помогавши је са 20.000 динара.

Иначе, пластичне кесе су један од највећих загађивача природе, а 500 милиона кеса заврши у природи, пре свега у водотоковима, каже Зоран Митровић, председник овог удружења.

М. И.

У СЕЛУ БОРАЧ АКТИВИСТИ САКУПИЛИ ОДБАЧЕНУ АМБАЛАЖУ

ВЛАДИМИР ПАУНОВИЋ, КОШАРКАШКИ ТРЕНЕР У ЧЕШКОЈ

Остао са мераком

Када је Владимир Пауновић, кога сви зову Паун, пре шест година решио да у оквиру спортског пројекта отпује у Чешку на годину дана, многи су били склони да верују да ће једва дочекати да та година прође и да ће се поново вратити у родни град. Прошло је, међутим, пуних шест година, а Влада је још увек у Чешкој. Оженио се Чехињом, купио стан у центру Брна и, како каже, уопште нема намеру да се врати.

Једини странац у граду

Влада је рођен 1982. године, завршио је Економску школу и уписао Спортску академију на београдском Универзитету. Бавио се кошарком и жеља му је била да остане у овом спорту. Пошто му је понуђено да баш у то време оде у Чешку на годину дана и тамо игра кошарку и тренира један женски клуб, надао се да ће истовремено моћи и да студира. Од ове намере одвукле су га свакодневне обавезе према клубовима, али како се показало, не заувек. Ове године уписао је Факултет за физичку културу у Брну, а специјалност ће му бити баш кошарка.

Као двадесетчетворогодишњи младић, Владимир се у лето 2006. године обрео у градићу Киову, недалеко од Брна. По уговору који је потписао требало је да годину дана тренира женски кошаркашки клуб и истовремено игра у мушком тиму. Пошто није знао чешки језик, рачунао је да ће у почетку моћи да се споразумева на енглеском, али се испоставило да у градићу од свега 16.000 становника нико није знао енглески. Колеге су му помагале да што пре научи чешки, али се у почетку са њима споразумевао како је знао и умео, и рукама и ногама.

Сада боравак у Киову види као велику срећу.

- У овом градићу није било Срба. У ствари, ја сам био једини

Отишао је у Чешку са намером да тамо проведе годину дана. После шест година проведених у тој земљи, више нема намеру да се врати у Крагујевац. Оженио се Чехињом, уписао факултет, скупио и врло је успешан кошаркашки тренер

странац. Другари су ми били Чеси и једино што сам могао било је да научим језик или спакујем кофере и вратим се у Крагујевац. Врло брзо сам учио и за три, четири месеца већ сам могао да се споразумевам са играчима и колегама, прича Владимир.

Судбина је хтела да у женској екипи коју је тренирао игра и Андреа, девојка која је Влади одмах запала за око и због које је и остао у овој земљи. Са новим тренером девојке су ушле међу прве три екипе у Републици, што је за овај клуб био највећи успех.

По истеку једногодишњег уговора Влади се није долазило у Крагујевац, мало због кошарке, а више због Андрее. Срећа му се поново осмехнула када је из оближњег града Злина стигла понуда да са њиховим клубом потпише у-

говор за наредне две сезоне. Када је и тај период истекао, легендарни тренер кошаркашког клуба ЈБЦ из Брна Мирослав Поспишел позвао је Владу да буде тренер младим играчима у овом клубу. Напорна година тренерског рада уродила је плодом јер је његова екипа четрнаестогодишњака освојила треће место и медаљу у првенству Чешке.

Међутим, Влада није прекинуо везу са Киовом. Сваке године током летњег распуста у овом граду организује кошаркашки камп под називом „ЈУ баскет камп“, где у сезони борави више од стотину деце.

Две свадбе

Не крије да му и поред свих лепих тренутака које је тамо доживео Крагујевац, ипак, недостаје,

НАШ ТРЕНЕР - ОРГАНИЗАТОР КОШАРКАШКОГ КАМПА У ГРАДУ КИОВУ

АНДРЕА И ВЛАДИМИР НА ВЕНЧАЊУ У ЗАМКУ ПАУНОВА

иако овде долази два пута годишње. Недостају му пријатељи и породица. Чеси, каже, не умеју цело пре подне да преседе у башти кафића, пију кафу и читају новине. Због тога и поред свег знања чешког никако не може да им преведе реч „мераком“. То они немају. Код њих је све посвећено искључиво послу и породици.

Све друго, међутим, види као предност. Тако, на пример, од две просечне плате, које се крећу од 850 до 1.100 евра, може нормално да се живи. Цене хране су сличне нашим, гардероба је јефтине, једино су скупле кирије за изнајмљене станове. За педесетак квадрата у центру Брна мора се платити и до 500 евра месечно. Наш саговорник каже да зарађује четири, пет пута више од некога ко је у Крагујевцу запослен у државној служби. Пре две године купио је спортски аутомобил од 15.000 евра и већ наредне планира да га промени, пошто се нада да ће доћи до проширења породице.

Наиме, његова веза са Андреом ове године је озваничена и то два пута. Пошто је Андреа прешла у православну веру и крштена је прошле године у цркви у Станову, крајем маја ове године у Крагујевцу је направљена велика свадба. Младенци су се венчали у цркви, дошло је и тридесетак званица из Чешке, а весеље је било незаборавно. Чеси нису могли да

се начуде толиком броју гостију, јер на њиховим свадбама нема више од 40 људи.

Почетком јула све је поновљено у Чешкој. Из Крагујевца је у Брну стигао пун аутобус сватова, а венчање је уприличено у замку Бухловице, 60 километара удаљено од Брна.

- Свадба је била у реконструисаном делу замка паунова, који има симболичко значење за мене и моју породицу због нашег презимена Пауновић, по коме смо отац, брат и ја добили надимак Паун, објашњава Владимир.

Андреина породица од почетка је лепо прихватила српског зета. То му је много помогло да превали осећање да је странац у овој земљи.

- Немам намеру да се враћам у Крагујевац. Остајем овде, основао сам породицу, купили смо стан, имам све услове да напредујем у каријери. Ово што сам постигао у Чешкој за шест година никада не бих овде, искрен је Владимир.

Ипак, Крагујевац носи у срцу. Када дође овде, све му је лепо и увек, каже, види нешто ново. Андреа је научила да спрема гибаницу, па увек када се враћају понесе „брдо“ кора и спремају овај српски специјалитет својим пријатељима. Владимир ће, нада се, успети да их научи да са мераком уживају у овом јелу.

Гордана БОЖИЋ

НАГРАДЕ ЗА ГРАДСКУ ТУРИСТИЧКУ ОРГАНИЗАЦИЈУ

Најбољи филм и најлепши корисни сувенир

Градска туристичка организација из Крагујевца од свог оснивања, а последњих година дана посебно, труди се да у промоцију овдашњег туристичког, али и културног блага, укључи што више људи. Млади уметници, занатлије, туристички и угоститељски професионалци, али и они који тек почињу тиме да се баве добродошли су да помогну да град постане један од центара на туристичкој мапи Србије.

Управо резултат такве сарадње су две награде које је Градска туристичка организација добила на недавно одржаној Изложби сувенира и туристичких публикација у Лесковцу. Филм већ уиграног двојца, новинарке Иване Ретас и сниматеља Срећка Дивића, „Седам у седам“ заслужио је освојити прво место као најбољи туристички филм. Један од чланова жирија, видевиши рад двоје професионалних медијских посленика, нискобуџетни филм који троје свега седам минута и за то кратко време успева да исприча причу прокомментарисао је речима да годинама у Србији није видео ништа боље.

-Захваљујући овом филму нас двоје смо добили Ђурђевданску награду и тада смо одлучили да га поклонимо граду, како би постао трајно добро Крагујевца. „Седам у седам“ је до сада обихвао све континенте, прешао десетине хи-

ИВАНА РЕТАС И СРЕЉКО ДИВИЋ

ИВАНА РЕТАС И СРЕЉКО ДИВИЋ

Филм већ уиграног двојца, новинарке Иване Ретас и сниматеља Срећка Дивића, „Седам у седам“ добио прво домаће признање, а сет за служење ракије „ЦНЦ играонице“ освојио треће место на Изложби сувенира и туристичких публикација у Лесковцу

љада километара и освојио 10 међународних признања. Награда у Лесковцу је заправо прво домаће признање за наш рад, каже ауторка филма Ивана Ретас.

Градска туристичка организација у „утакмици“ са још 38 сродних организација из Србије имала је свог такмаца и када је у питању употребни предмет који најбоље одсликава туристичку понуду једног краја. Сет чокањића за ракију занатске радње „ЦНЦ играоница“ освојио је у овој категорији трећу награду. Сервис састављен од боце за ракију и шест чокањића поређаних на комаду дрвета одушевио је жири, али и публику на смотри сувенира.

- „ЦНЦ играоница“ је занатска радња у којој заједнички радимо мој рођак Саша Милошевић и ја. Испрва смо почели са резањем дрвета на ЦНЦ машинама, а онда смо набавили и машину за пескарнење стакла и управо радом на ове две машине је настао сет.

Сличан сет чаша за виски који се може видети и купити у Туристичком информативном центру је такође наш рад. Сарадњу са Градском туристичком организацијом започели смо пре више од годину дана и заиста смо презадовољни. Иначе, наше производе, који су леп сувенир, али и пословни поклон најчешће продајемо фирмама, али имамо и сарадњу са неколико бања, објашњава Ненад Ђорђевић из „ЦНЦ играонице“.

Задовољство због освојених награда не крије ни Снежана Милисављевић, директорка Градске туристичке организације, напоменувши да и оне доприносе препознатљивости Крагујевца који свакако претендује, а захваљујући култури, традицији и природним лепотама околине и заслужује, да постане и туристички центар.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА СУВЕНИРА НА САЈМУ У ЛЕСКОВЦУ

НАГРАЂЕНИ ЧОКАЊЧИЋИ НА ДРВЕНОЈ ПЛОЧИ

- Наш позив на сарадњу свима који се баве туризмом, израђују уникатне предмете који су препознатљиви за овај крај и могу да буду сувенир, стално је отворен, каже Снежана Милисављевић.

Да ће оваквих награда бити још нема сумње. Нове публикације Туристичке организације већ су оштампане, а у плану је да буде урађен и краћи туристички филм који ће завичај модерне Србије приказати у најлепшем светлу.

М.ОБРЕНОВИЋ

ЖИВАН РИСТИЋ - ЖИКА ЖИР

Ово је најбољи град на свету

Пише Милан Пурић

Ја сам Сушичанин, Крагујевчанин рођен у Улици Београдској, која је 1918. пресекла на пола имање мога деде, када је прављен пут Крагујевац - Београд. Од оца сам Никодија и деде Светозара који су такође рођени у Сушици, ту где ја сада живим.

Како се одрастало у Сушици?

Било је фантастично живети у Сушици и доживети да цео Крагујевац и цела Шумадија долази на чувене аеромитинге, којих, на жалост, данас нема. То је представљало атракцију не само за децу, већ и одрасле. Све се одиграло око хангара који је постојао на месту садашњих тржних центара и пијаце. Имао сам среће да се возим тада и хеликоптером, који је био чудо, јер многи никад нису ни чули ни видели како он изгледа. У то време није било лако живети. Нисмо имали играчке, али смо зато имали незаборавна дружења уз „мас и леба“, поготово ако је са младим луком и алевом паприком.

Шта је представљала породица некад, а шта сад?

Код нас у кући породица је била светиња. Постојао је ритуал када се и како се доручковало, ручало и вечерало заједно. Постојао је ритуал, који сам ја обожавао, да се старијим људима из поштовања љуби рука кад дођу у кућу, или кад их сретнеш. Тада се знало и ко је старији и зашто је старији. Трудим се да данас бар моја породица буде таква, али је то заиста тешко.

Како се момковало у твоје време?

Сви смо се међусобно познавали и ишли на игранке у Техничку и Медицинску школу, Дом армије и по месним заједницама. Дружење без икаквих „задњих намера“ била је обавеза. Данас је игранка и журка изгледа успела само ако је добра туча на крају.

Шта је у твојој младости значило фудбал и шифра ЈУ 265 - 44?

Као и свим мушкарцима у то време фудбал ми је значео све, јер је био главна занимација. То нам је био компјутер. Посебно је било лепо играти га по киши, па кад се она чувена лопта са бајмоком натопи, а ми боси распалимо по њој, не зна се кога више боли, оног ко шутира или оног кога удари. Имао сам среће, па је 1975. на градском првенству победио „22 децембар“ за који сам играо. Било је то славље као да смо победили на првенству Европе! Шифра ЈУ 265 бр 44 је моја голубарска ознака у једном заиста фантастичном хобију и животном искуству. Такмичења, међусобна кућна посећивања и кафанска дружења (голубарство везује човека за кућу, па су међусобне посете обавезне), била су незаборавна.

Колико мора да се уложи да би постао успешан у својој професији?

Кад причам овде, међу Крагујевчанима, онда нам у граду много тога фали, али кад се негде на страни, поготово у Београду, о томе поведе реч, ја тврдим да имамо и више него што нам треба

Прво мораш да имаш талента и онда много рада. Без талента ништа. Целога себе мораш да уложиш, а ја сам то урадио и мислим постигао управо то.

Како је било некад, а како је сада време за приватнике?

Некад је било много лакше. Било је мање превара, на пример само 20 посто, данас је обрнуто. Такође, државни намети били су далеко мањи. Данас испада да смо радили за државу јер су донели такви закони који приморавају све који раде да хране огроман број државних чиновника. Данас је много теже.

Како се у Крагујевцу добијају надимци?

У Крагујевцу кад ти твоја улица да надимак, никад није промашила. То је увек на основу истинитих ствари и догађаја. Кад ти то улица залепи, то остаје до краја живота. Има људи и са ружним надимцима, који се не љуте ни на кога из улице.

Шта је фолклор за младе, а и старије?

То је фантастична ствар да се, пре свега, одржи традиција, па потом и кондиција и линија, због које сам чак био и манекен, што сад сигурно не би могао (види слику). Ту се стичу и пријатељства и љубави за цео живот. То је много лепо и штета је што се све више губи из градског живота.

Какав је крагујевачки дух?

Поштење и подела „задњег“ залогаја. Да нема љубоморе и да се увек испомажеш и гураш друга ка успеху. Лепо дружење, лепе шале које окупљају друштво које се зеза на свачији рачун, па свако у једном тренутку буде на тапету. Наравно, подрамева се да се никад не дира и вређа ужа фамилија.

Који голубари су симбол крагујевачког голубарства последњих деценија?

Пре свих Мида Саздевски, који је то подигао на највише врхове у Крагујевцу. Затим покојни Зоран Гајић Гроздинац, који је доносио одличне београдске голубове. Тренутно најбољи голубар у Крагујевцу и региону је велики ас и велики такмичар Цуфла, иако ће неко да се наљути на моју констатацију. Са својим белим голубовима заиста је непревазиђен Бекинац и има још других, али мислим да је ово сам врх.

Шта је кафана представљала некад, а шта данас у Крагујевцу?

У кафани смо се дружили, шалили, договарали око двојака, пецања, послова, једном речју било је то место за све. Памтим први шприцер који сам попио у Палигорићу са мојим покојним оцем. Стара Србија, Балкан и Палигорић биле су кулне кафане које су обележиле једно време. Када се отворила „Лађа француска“, са својом специфичном „душом“, постала је место свих главних догађаја у граду. Ту су се прослављале и љубави, и докторске дисертације, и рођендани, и сви други радосни догађаји. Верујем да за таквом атмосфером и дружењем сви Крагујевчани жале. Данас су кафане нешто друго.

Који део града највише волиш и због чега?

Наравно да највише волим Сушицу, где сам одрастао и где проводим цео живот. Потом волим Ердоглију, где ми је рођена мајка и где ми је живела баба. У Београду сам вратио стан јер сам желео да живим у Крагујевцу.

Шта мислиш о крагујевачком спорту?

Последњих година почео је да живи са одбојком, кошарком и фудбалом, ове године. Но, то је мало у односу на резултате боксера, атлетичара, кошаркаша, фудбалера, стрелца, бициклиста из времена старе Југославије, где је конкуренција била много већа. Посебно ми је жао што је замро коњички спорт. Једно време сам био председник коњичког клуба „Шумадија“, кад смо оградиле цео хиподром, уредили стазу, урадили пројекте за штале, направили бетонску судијску ложу, радну стазу и тај изузетан објекат претворили у најбољи на Балкану по конфигурацији терена. Неке од тркачких дана посматрале су и десетине хиљада гледалаца. Штета за коњички спорт. У сваком случају, треба и може да у спорту Крагујевац да много више.

Шта мислиш о крагујевачким лепотицама?

Око нас су свуда и окружују нас можда најлепше жене у Србији, а и шире. Имамо среће.

Какав је Крагујевац са околином за добар живот?

Центар Шумадије створен је за добар живот. Око нас су Бешњаја и Жежељ, али због небриге то није уређено и не користи се.

Шта највише волиш да једеш и има ли Крагујевац неки посебан специјалитет?

Као и сви Шумадинци, највише волим роштиљ јер смо на њему сви порасли. Не могу никад да заборавим кад ме отац после бокс меча одведе у Велики парк на ћевапе који су били најбољи у старој Југославији. Посебан специјалитет за мене

је кад се наше друштво покупи у старој „Лађи“, па најбољи ловац и риболовац Слоба Никетић направи невероватно добре срнеће плескавице. Ту, богами, оде велика гомила.

Шта Крагујевцу фали?

Кад причам међу Крагујевчанима, онда нам много фали и сви ми то добро знамо, али кад се негде на страни, поготово у Београду, о томе поведе реч, ја тврдим да имамо и више него што нам треба. Кад год мрднем из Крагујевца, то је најбољи град на свету и ништа му не фали.

Како замишљаш да ће Крагујевац изгледати за 50 година?

Нажалост, замишљам да ће то бити један велеград. Мислим да би за његове житеље било боље да буде мањи, јер су из мог искуства такви градови бољи за леп живот. Било је боље и пре тридесет година када смо се сви међусобно познавали.

Шта си добио од крагујевачког духа, а шта си му дао?

Моја породица је комплетно крагујевачког порекла и не памти се кад су моји преци населили Сушицу и Крагујевац. И они су чинили дух Крагујевца, па се то уселило у мене. Мој деда Живан, по коме носим име, имао је дозволу за возњу аутомобила још 1930 године. Одужио сам се граду и Сушици као „дежурни“ спонзор за све хуманитарне и спортске потребе. Нарочито сам помагао фудбалски клуб „Сушица“, кад год сам могао. О томе сведочи брдо диплома код моје куће.

BELANSKA AUTO

Tel: 034 353 968
Mob: 063 11 77 365
069 11 77 365
Ul. Zorana Đinđića 27 lok 2

SRB

REGISTRACIJA VOZILA

* ZA DVA SATA NA 6 RATA *

5%

AGENCIJA ZA VOĐENJE POSLOVNIH KNJIGA

mani

Za pravna lica i preduzetnike

brzo tačno profesionalno

telefoni:
(034) 334 805
(064) 680 36 42
Karađorđeva 17 lokal 17

(НЕ)КУЛТУРА ПОРАЗА У СПОРТУ

Неуспех увек извуче најгоре

Пише Борис Јовановић

Пораз је нешто са чиме смо се саживели. Ожиљци, али и ране које се поново отварају су оквир у коме се креће српски начин гледања на неуспех.

Некада се то неговало као негирање, односно као паралелна реалност која настаје, прво прећуткивањем, затим проглашавањем имажинарне победе, а онда и релативизацијом коју нуди проток времена (то је процес током кога прошлост постаје небитна). Особина оваквих неуспеха је што се развлаче годинама и никад не преболе. Срећни народи су они који су успели да сахране демоне својих неуспеха и нађу минимално сагласја у ком правцу треба кренути даље.

Неко би волео све да припише менталитету јужних народа, код којих гледање у прошлост траје дуже и негативна осећања одолевају времену, али то се не може узети као правило. Проучавао сам шпанску „транзитион“, односно прећутни договор републиканаца и франкиста да се старе ране не отварају. Сваки Шпанац ће вам рећи да је грађански рат највећи пораз њихове земље, а, опет, нашли су начин да крену даље. Решење су пронашли у ћутању јер је то једини начин да неуспех зарасте.

Ако причамо о поразу у спорту и култури прихватања неуспеха, коју евидентно немамо, морамо да сагледамо друштвену компоненту. Управо кроз слике које живимо свакодневно може да се наслути суштина пораза, односно шта су узроци његовог неприхватања, или тога што неуспех увек извуче најгоре из нас као народа. Корен свега је мит који се добро прима и опстаје на овим просторима. Није то везано ексклузивно за Србе, али преферирам да говорим о свом дворишту.

Нећу да се враћам на козовске митове, јер постоје неки мојој генерацији ближи митови, везани за спорт или стереотипе о појединим народима који су храњени у комунистичкој држави. У свести просечног Југословена живе су представе да, рецимо, Немци не умеју да играју фудбал, већ су само упорни, да Италијани све добијају на срећу, да Руси пицају лопту по шаблону и плаше се да их не отерају у радни логор у Сибир - ако изгубе.

ИЛУСТРАЦИЈА ГОРАН МИЛЕНКОВИЋ

Код нас никад није тренутак да се извуче ђубре испод тепиха. Тако је у политици, тако је и у спорту. Зато је сваки пораз клица следећег пораза. Ми се истутњимо, извређамо губитнике, мало их бацимо у катран и перје, а резултат је да нам порасту уши - без да смо било шта научили

На то се наслањало придавање моћи стварима које немају пуно везе са игром.

Отворите данашње новине и видећете како много победника свој тријумф приписује инату. Тај фамозни „српски инат“ проглашаван је много чешће за „кривца“ за победу, него умеће и жесток рад. Испратите феномен победе „у последњем тренутку“ која се слави као небеска правда и у главном јој се приписују божанске карактеристике. Знате ли колико су Немци победа направили у последњим секундама? Нико се од

њих није досетио да повеже такву победу са божјим провиђењем. Прагматични народи исто вреднују гол у 23. минуту и у последњој секунди, под условом да је он средство за остваривање циља.

Са тим је повезан и доживљај пораза, јер превелика очекивања рађају исто такво разочарање. Те ствари су директно пропорционалне. Мени је омиљена речени-

” Кад би постојала земља магараца и и мала репрезентацију у фудбалу, и они би успели из неког пораза нешто да науче

КАКО СМО РЕЛАТИЗИВАЛИ НАВИЈАЧКУ БРУКУ У ЂЕНОВИ

ца из „Алан Форда“, она кад Грунф каже, „Ко живи у нади, умире извиждан“. То је суштина. Када немаш никакву реалну основу да нешто направиш, ти си висином циља, у свести неког ко прати твој напор, већ потписао приставак да те уваљају у блато.

Код нас је врховна заклетва: „Даћу све од себе“. Тражио сам трагове таквих бусања у страним медијима. Нико озбиљан то се никада не изјављује, то се подразумева, није предмет обећања, већ премиса за било какав покушај.

Прилика је да направим једну паралелу између професионалног спорта у Америци и овога што се код нас дешава. Насупрот предрасуди да је тамо спорт само забава за глупаке, постоје навијачи који га помно прате и одлично се разумеју у игру. Довољно је само да посматрате анализу игре на ЕСПН, рецимо, НБА или амерички фудбал. Да не постоје људи које то занима, и то велики број таквих, такав тип емиције не би се емитовао. Тамо нема бесплатних минута. А основна у анализи је институција „следеће утакмице“. Другим речима, има прилике да се проба поново.

Код нас је управо супротно, ви сте овде у искушењу да сваку утакмицу прогласите за „судбоносну“, овде се утакмице века играју једном недељно. И управо док расправљате о неуспеху, и не приметите да сте неспремни за оно што следи. Кад кажем расправљате о неуспеху, не мислим на анализу, то се овде не ради. Овде се пораз сецира без циља, развлачи до бесвести, са жељом да га отупи време. Недавно сам написао, бавећи се пропању српског фудбала, да кад би постојала земља магараца и имала репрезентацију у фудбалу, и они би успели из неког пораза да нешто науче. Код нас је управо то проблем. Одмах ће вас засути порукама „извући ћемо поуке“ и фразирањем, са циљем да се све релативизује.

Да узмемо Ђенову? Већина је била шокирана сликама са стадиона. Није баш пријатно да вас представља човек - тетоважа са црном маском и клештима. Међутим, после не-

БОРИС ЈОВАНОВИЋ КАО СПОРТСКИ КОЛУМНИСТА

Предавање у народној библиотеци

Познати крагујевачки спортски новинар Борис Јовановић веома је читан аутор колумни „У фокусу“ и „Глас народа“ на сајту „Sportske.net“, који има и по 200.000 „посета“ дневно. Осим праћења текућих догађаја, Јовановић се бави и озбиљним анализама. Колико је код нас спорт и (не)култура која га прати, заиста више (или мање) од игре, вечите поделе на (не)спортске „патриоте“ и „издајнике“, „размажене звезде које у својим клубовима играју за велику кинту и 'гину' за тим, а у репрезентацији неће ни да потрче за лоптом“, поделе на „цигане“ и „гробаре“...

Један од његових текстова, колумна под називом „Култура пораза“, подстакла је директора крагујевачке библиотеке да понуди Борису Јовановићу да одржи предавање на ову свеprisутну и болну, не само спортску тему, а текст који је пред вама наменски је приређен за „Крагујевачке“, као синтеза одржаног предавања и раније објављених текстова.

рице и осуде, одмах сутрадан креће релативизација. Пребројава се број оних који су направили инцидент, разврставају се по клубовима, прозива се италијанска полиција. Онда се све гурне под колективну одговорност, под притиском споља спроведе се револуционарна правда, па се похapse и туристи који су обилазили Ђенову.

Код нас никад није тренутак да се извуче ђубре испод тепиха. Тако нам је у политици, тако је и у спорту. Код нас је сваки пораз клица следећег пораза, зато га ми и тако доживљавамо - као слом. Ми се истутњимо, извређамо губитнике, мало их бацимо у катран и перје, а резултат је да нам порасту уши, без да смо било шта научили.

Неумереност је још једна од особина која рађа погрешну емоцију. Летос смо лоше прошли на ЕП у баскету. Реално, ми смо земља која је у кошарци добра, што објашњава излив јада након неуспеха. Али, отишли смо у другу крајност, славили смо одбојкаше као божанства када су тих дана освојили титулу првака Европе. То јесте успех, али не ради се о једном од најпопуларнијих спортова на свету. Ми смо одбојкаше плакатирали на прве стране, два дана смо ишли на одбојкашка ходочашћа, а трећег су се поново преселили на 18. страну у новинама.

Претеривање је клица и за мржњу којом се печатира губитник. Из таквог приступа следи разврставање на издајнике и патриоте, јер код нас се то и даље доживљава као врховна похвала, односно покуда. Неко то објашњава као потрагу плебса младих држава за идентитетом, али пре је у питању наслеђе прошлости, када је најбољи начин да дисквалификујеш некога, или да га величаш, тако што ћеш му мерити љубав према домини.

Играње патриотизмом извлачи оно најгоре из нас - завирујеш у

СЛАВИЛИ СМО ОДБОЈКАШЕ КАО БОЖАНСТВО И ВЕЋ ТРЕЋЕГ ДАНА ИХ ЗАБОРАВИЛИ

ИЗ НАС

туђи новчаник, кревет, осећања, а следећи корак је етикета. Тако се недемократске државе односе према грађанима, па и они сами касније почну да функционишу на том нивоу.

Вечно је то питање због чега наши играчи делују боље кад играју за клуб него за земљу? Рецимо, у фудбалу. Нико вас на Западу не плаћа због фризура, већ ако сте добри у нечему и ако има од вас неке користи. И овде се не прича о утиску и тапшању по рамену, него новцу. Кад видите људе који на тржишту вреде 30 милиона евра како делују у репрезентацији Србије, изгледа као да вреде 30 евра. Зашто је то тако? Зато што не постоји систем, није постигнут договор шта је оптималан модел, како у друштву, тако и у спорту. Често се учесницима дозвољава да сами бирају улоге, што углавном није најсрећније решење. То је оно да свако воли да ради оно у шта се не разуме и да се меша у оно што не зна.

Тако вам је и у поразу, критикују они који не схватају игру, јер демократија претпоставља да свако има неки став. Али, мишљење је свачије право, проблем је што се лавина слије у нешто што не искристалише нормалну критику, већ се креће од злурадости до оправдавања. Управо на том путу се пренебрегну оне битне ствари. Неки то чине из незнања, а други са намером. Афера било ког типа се заташкава, небитне ствари се истичу, фарбају живим бојама, како би се побегло од суштине. Исто је и са поразом.

Србија у свему, па и у доживљавању пораза изгледа као човек који је упао у базен са ажулама, а брине која му је боја купаћих гаћа.

Новак Ђоковић? Већина се понаша као да он некоме нешто дугује. Чућете ултимативни доказ да је он недовољно добар Србин јер живи у Монте Карлу и тамо плаћа порез. Хајде да се прво запитам ко има право да преиспитује туђу одлуку где ће да живи? Друго, ко проценује шта је ко дужан држави?

Тенис је индивидуални спорт и Србија у њему нема велику традицију. Имала је једном солидног играча у топ 20, и то као Југославија (ми често баштинимо успех СФРЈ, кад нам одговара). Врховни патриотизам је кад неко тако успешан представља своју земљу, таман и да никада не дође у Београд. Проблем је што смо несрећни и сиромашни и онда то пројектујемо на оне који то нису. Када Ђоковић побеђује, славље прераста у приписивање надљудских моћи, општу еуфорију, да је и њему самом непријатно. Врећају се чак његови противници. А онда, код пораза, измени се само предмет поруге.

ИЗЈАВА ФУДБАЛЕРА МИЛОША НИКОВИЋА „ИЗГЛЕДА ДА СМО МИ КРИВИ И ЗА КОСОВО“ ИЗАЗВАЛА НЕВИЂЕН ИЗЛИВ МРЖЊЕ

ВЕЋИНА МИСЛИ ДА НАМ ЂОКОВИЋ НЕШТО ДУГУЈЕ

Сетићете се овога ако Ђоковић не понови овогодишње успехе у 2012. како ћемо га преселити у пензију. Његову ауру већ је нагрнзла повреда у Дејвис купу, односно оно што није стигао на први меч. Одмах је кренуло поређење са Надалом: како је Шпанац стигао на своје полуфинале, он је прави патриота! Кад људима кажеш да није то оно - дали ти пехар, чек, и рекли „нећемо да те задржавамо, журиш кући“, они гледају са неразумевањем, не знају какве су обавезе победника. Али, први су потрчали да баце камен.

После пораза онај који је губитник је у дефанзиви, од њега се очекује да трпи све што му се дешава. Неко би то назвао и друштвено прихватљивим понашањем. Знате оно, „изгубио је и уместо да ћути, он нешто паметује“. Ево примера. После оног пораза од Словеније, већина фудбалера је ћутала. Они су разапети, покупили су се, испалили неколико фраза и побегли. То је оно „кад се покријете ушима“.

И онда, јавио се млади Милош Нинковић из Кијева који је неопрезно рекао да није у реду да га

тако ваљају по блату, да политичари користе спорт да каналишу бес народа у неком правцу који њима одговара. Да ли га је новинар испровоцирао да то каже или не, тек он је иронично изјавио: „Изгледа да смо ми криви и за Косово“.

После тога доживљава излив мржње какав није виђен од дедесетих. Велика већина га је етикетирала, прво као издајника, затим пада предлог да му се узме пасош. Да је спроведена анкета, он би био државни непријатељ број један. Значи, шта се јављаш, ћути, пусти нас да се истутњимо. Кад крене лавина, помериш се непогоди са пута. Нема критике, једина одлука која се донесе је да се буде у хибернацији док се гомила извуче.

Управо због тога грешке су увек исте и ако би неко проучио антологију српских пораза, не само на терену, него уопште, дошао би до зачараног круга. Прво је „ложење“, прецењивање себе, уз повремено унижавање противника, потенцирање ствари које су тотално небитне за исход неке борбе, онда слом, бес, посипање пепелом губитника, јалова расправа о узроцима, где се никад не погоди суштину. После иде апатија, па окрет и ново бусање у груди. То је формула по којој функционишемо.

Некултура у поразу рађа се управо из незадовољства другим стварима, комбиновано са одсуством наде да ће бити боље. Дакле, кад немате више наде, а ја за то никога не могу да кривим после ове две деценије што је тако, за генерално бољи живот, сигурно је да ту наду нећете имати ни у спорту. Ми ни себи ни другима не допуштамо другу шансу, јер искуство говори да се ствари не мењају, да су неке окамењене. Из тога следи закључак да ни наредни спортски пораз неће наићи на другачије одјек и анализе.

ЗАБОРАВЉЕНЕ ПРИЧЕ И ЛЕГЕНДЕ

Пише Александар Бабић

Дунавски демони

Постојање разних необичних бића која спадају у тајанствена и митска многа схватају као плод маште и бајки из прадавних времена, али није реткост да неки и даље трагају са материјалним доказима, фотографијама и живим сведоцима, поузданим у својим исказима. Наравно, многа од тих тајанствених бића из прошлости не постоје, пошто су изумрле, а можда никада, сем у машти приповедача, нису ни постојала. Међутим, бројна палеонтолошка и археолошка сведочанства и разна етнографска истраживања и остављени записи добра су основа да се подсећамо тих митских бића која су постала део нашег, или, шире, балканског фолклора. Ту се задржало обиље најразличитијих необичних бића која су била проглашавана вилинским и демонским, а били су (или су још увек) становници река и језера, шума, планина и пустиња.

Најстарија митска бића на Балкану (па према томе и у нашим крајевима) су водена бића, демони воде, а овде ћемо испричати причу о дунавском демону, воденом бићу које можемо упознати кроз многе скулптуре које су откривене у археолошком локалитету лепенски вир, за које је најзаслужнији Крагујевчанин, академик Драгослав Срејовић. Међу другим белешкама можемо се послужити књигом Д. Срејовића „Лепенски вир - нова праисторијска култура у Подунављу“, издатај 1969. године у Београду. Многи ће одмах погодити да је реч о оној јајастој рибликој скулптури од каменог облутка које је Дунав вероватно избацио негде на обалу, а праисторички лепенског вира прихватио као своју амајлију. Тешко је сада се упустити у научно утемељену расправу откуда толико рибликих црта и да ли је то скулптура човеколике рибе или рибликог човека.

Али, вратимо се на раван мита и покушајмо да са те тачке осветлимо овај феномен. Легенда говори да су дунавски демони некада давно били „човеколикији“, али да су се затим мешали са рибама и тако почели да губе властита обележја и све више да личе на рибе. Постоји и теорија да је први живот настао из воде, па би, према томе, нормалније било да је први човек више личио на рибу, а касније добијао човеколику физиономију.

А за оне који би ово могли да схвате као безвезно штиво, преносимо једну кратку вест са страница дневног листа „Политика“ од 17. априла 1971. године, која гласи: Рибар уловио „живу скулптуру“ са Лепенског вира. Наднаслов је био: необичан улов дунавских аласа, а вест је послата 16. априла из Кладова. Текст је следећи: „Дунавски аласи имали су јуче не свакидашњи улов. Душко Лаловић (47), рибар из Брзе Паланке, обрадовао се богатом улову док је извлачио тешку мрежу. Не мало се изненадио када је, уместо рибе, угледао у мрежи буљаво биће које се батргало. Док се Лаловић окренуо да позове своје другове, биће је поцепало мрежу и побегло у Дунав. Биће је имало најмање 30 килограма, било је дугачко око пола метра и имало велику главу, надоле оборена уста и буљаве плаве очи. Лаловић се присећа да га је биће подсетило на фотографије скулптуре са Лепенског вира које је видео у фоајеу хотела у Доњем Милановцу.“

Иницијали дописника „Политике“ су на крају вести. Да је објављена првог априла, посумњало би се да је првоаприлска шала, овако је третирана као збиља.

Постоји, кажу, и један снимак дунавског демона, као рибликог бића, сачињен 80-тих година прошлог века у Хајдучкој воденици на Бердапу. Дакле, није само праисторија њих одгајала, већ, ето, седам хиљада година и више држе се Дунава. Били смо у прилици да виђамо њихове скулптуре са називима: Данубиус, Прародитељ и Родоначелник. Древност дунавских демона је несумњива и то потврђују палеонтолошки налази у Панонској низији. Приликом радова на експлоатацији земног гаса, на више места у Мађарској и румунском Банату откривени су фосили ових бића. По свему судећи, она су била становници Панонског мора (зато се могу наћи и у другим рекама црноморског слива). Да ли је то оно праисконско јаје из кога је настао живот, како су неки склони да тврде?

Легенда говори да су риблика бића која су живела као демони у Дунаву, живели у мањим заједницама, али су била солидарна са „сународницима“, па су имала развијен племенски савез. На челу племена Данубианаца био је владар. Један од њихових краљева је, наводно, био Истрис, по коме се и Дунав алтернативно зове.

Иначе, дунавски демони нису опасни као други водени духови и није познато да су икада удавили неког човека или животињу. Волели су да ометају рибаре, цепају мреже и скидају мамце са удица. Нарочито воле шалу. У свом прилогу проучавању тајанствених бића Балкана Александар Палавистра наводи занимљивост: када су археолози ископавали насеље у Лепенском виру, често су дунавски демони излазили из воде и заузимали места на којима су у праисторијским кућама стајале њихове статуе. Уживали су, пише аутор, у збуњености археолога који су гледали већ инвентарисане и фотографисане скулптуре како неспретно беже и скачу у Дунав. Један археолог жалио се да му је демон украо све оловке, које је касније нашао у грмљу изглођане. Ако није истинито, бар је занимљиво.

Преграђивањем Дунава и изградњом хидроцентрала донекле се сигурно изменио живот дунавских демона. Остало је забележено („Вечерње новости“ од 27. септембра 1980. године) да је једно риблико биће изазвало велики квар на електричној мрежи, пошто је упало у турбину хидроцентрале. И остало живо!

Судећи по свему, можемо закључити да дунавски демони немају намеру да изумру. Врло су прилагодљиви и живава и у стању су да се привикну на све промене. Изгледа да се прилагођавају, али се битно не мењају. Према слици из Хајдучке воденице, као и опису рибара Лаловића и упоређивањем са скицама рукописног путописа Рудолфа Холцмана, названом „Богазма Балкана“ из 70-тих година 19. века, који је забележио да је срео ова демонска бића у близини Кладова, скицирао их и описао, претходни закључак делује уверљиво.

УКРАТКО

Двапут нишко

У СКЦ-у овог петак сви љубитељи доброг звука биће у прилици да се упознају са популарним нишким бендовима. Први на сцену изаћиће бенд „Деокварители“ који званично постоји од средине 2008. У данашњем саставу свирају од краја 2009. године, а њихова музика представља комбинацију различитих жанрова, слободу креирања без шаблонског ограничавања. За ово време имали су велики број свирки по нишким клубовима. Свирали су као предгрупа „С.А.Р.С.-у“, Скај Виклеру, као и „Канди, Коци и Небојши“. На Нишком рок маратону, у конкуренцији 30 српских бендова освојили су друго место. Чланови бенда су: Милан Стојиљковић (бубањ), Петар Вуксановић (бас), Лука Радуловић (гитара), Јанко Џамбас (гитара), Павле Динић (вокал), Ђорђе Михаиловић (вокал).

„Скарлет даст“ је такође нишки бенд који постоји од 2003. године, а свирају алтернативни метал. Имају два самостално издата албума и два самостално издата сингла.

Концерт почиње у 22 часа.

Све о сабору

У галерији Народне библиотеке отворена је изложба „Вуков сабор, од 1933. до 2011. године“. Ова поставка биће отворена за јавност до 10. децембра, а у оквиру изложбе биће представљена монографија Феликса Пашића, као и књиге писаца Јелене Легнолд и Вулета Журића.

Комедија на сцени 303

На вечерњој сцени „303“ Позоришта за децу, у петак, 25. новембра, биће изведена урнебесна комедија „Све за тебе љубави“. По мотивима текста Алда Николаја редитељка Ивана Богићевић-Леко и глумци Мина Лазаревић, Иван Јевтовић и Павле Пеки показаће шта се догађа када заводљива Ева упозна смушеног Бруна и одабере га за свој мрачни план и како ће Евин муж Марио изаћи на крај са новонасталом ситуацијом.

„Све за тебе љубави“ је урнебесна комедија о случајном љубавном троуглу са потпуно неочекиваним завршетком.

Почетак представе заказан је за 20 часова, а карте се могу купити на билетарници Позоришта за децу.

Гмизавци и рептили у Холивуду

Последње предавање у новембру, у оквиру циклуса под насловом „Гује и јакепи“, у Народној библиотеци биће одржано у уторак, 29. новембра, у 18 часова на тему „Змајологија Холивуда“. Крагујевачкој публици о овој теми говориће др Невена Даковић.

Да подсетимо, реч је о циклусу предавања, тачније дугорочној стратегији популаризације науке, Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу под називом „Гује и јакепи: гмизавци и рептили у култури и књижевности“.

СТРАДАЊЕ КРАГУЈЕВАЧКИХ ЈЕВРЕЈА

Важан део историје града

Након скоро четири године чекања, књига „Јевреји у Крагујевцу“, аутора Станише Бркића и Миломира Минића, угледала је светлост дана, а након београдске промоције, прошле недеље књига је представљена и овдашњој јавности

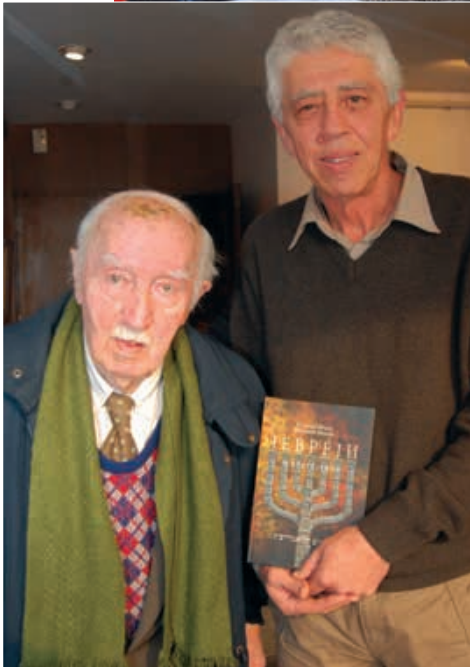
Екоро четири године било је потребно да књига „Јевреји у Крагујевцу“ аутора Станише Бркића, историчара и кустоса у Спомен-парку „21. октобар“ и Миломира Минића, дугогодишњег документалисте крагујевачког Народног музеја, коначно изађе из штампе. Ово вредно истраживање било је завршено још пре неколико година, а аутори су конкурисали, на годишњем конкурс Скупштине града, први пут још 2008. године и „прошли“, али није било пара за њено објављивање. Иста ситуација се поновила и наредне године, опет је књига „прошла“ и поново није било новца у буџету за њено штампање.

Тек ове године ово вредно издање угледало је светлост дана, а након београдског представљања (на Сајму књига) прошле недеље књига је представљена и овдашњој јавности.

■ Трговци и доктори

Књигу је објавила издавачка кућа „Круг“, а њени рецензенти су Жељко Зиројевић, професор, Бориша Радовановић, архивски саветник и Спомена Ковачић Гужвић, историчар уметности, док је уредник овог издања Радован Шаренац.

Ово дело има преко 200 страна, а састоји се од петнаест делова. Књига „Јевреји у Крагујевцу“ у уводном делу садржи кратку историју јеврејског народа и генезу његовог егзодуса, а потом се бави историјом Крагујевца, а затим Јеврејима на тлу Србије и у Крагујевцу. Први податак о Јеврејима на територији Србије потиче из

МИЛОМИР МИНИЋ И СТАНИША БРКИЋ

950. године и налази се у преписци кордопског рабина Хисдаја Ибн Шаптута са хазарским каганом Јосифом Једанаестим. Београд је тада био највећи јеврејски центар на Балкану после Солуна.

Почетком 19. века, само у Београду било их је више од хиљаду, а приликом ослобађања Београда Карађорђеви устаници убили су и неколико Јевреја, један број њих на силу преобратили у хришћанство, а страдала је и једина београдска синагога. Тек на интервенцију Русије престаје прогон Јевреја у устаничкој Србији.

После ослобођења Србије 1815. године, у Милошевој кнежевини живи преко 2.000 Јевреја, од чега 1.500 у Београду, а остали почињу да насељавају и остале српске градове и вароши. После стицања не-

зависности (а било их је и у турском периоду, махом Сефарда), крагујевачки Јевреји били су трговци, занатлије, лекари и чиновници. Јосиф Шлезингер из Осијека радио је још од 1829. године, прво у Шапцу као учитељ музике деце Јеврема Обреновића, а потом у Крагујевцу постаје први капелник новоосноване војне музике. Наш град као Милошева престоница 1834. године има око 2.500 становника, а комплетну трговину у њему „држе“ Цинцари и Јевреји. Када Милош из иностранства позива јеврејске занатлије за послове који недостају у неразвијеној Србији, попут војних снајдера или кожара, у Крагујевцу се махом досељавају немачки Јевреји - Ашкенази. Кнез им је дао и једну своју зграду за вршење верских обреда (на месту данашњег „Заставиног“ солитера), а постојала је и идеја да се подигне и синагога, али је њено подизање касније реализовано у Београду.

У списковима рођених налазимо јеврејска имена, попут Јакова Јозефовића и слично. Из Новог Сада 1864. године са фамилијом долази у Крагујевца и ту остаје молер Берхард Хохнер. Његов син Давид, лекар и командир санитетског одељења и учесник српско-турских ратова 1876-1878. године, тражи „пријем у српско држављанство“ и као угледном војнику његовој „молби је удовољено“.

Обиље података о активности крагујевачких Јевреја с краја 19. века забележено је и у тадашњој штампи, нарочито у рубрици „огласи“ из које сазнајемо да су се крагујевачки Јевреји углавном бавили трговином.

Број Јевреја у граду почетком

20. века толико је нарастао да су 1906. године формирали Јеврејску вероисповедну општину Крагујевца. Крагујевачки Јевреји, као родољуби и патриоте, активно учествују у балканским и Првом светском рату (погинули су Јаромир Феликс, Солон Алкалај, Коста Колендер), а војни лекар др Ноах Шнерсон (по чијем се сину Јосифу данас зове једна улица у насељу Багремар) носио је „Албанске споменице“.

■ Нико није остао

Између два рата Јевреји у Крагујевцу зависности (а било их је и у турском периоду, махом Сефарда), крагујевачки Јевреји били су трговци, занатлије, лекари и чиновници. Јосиф Шлезингер из Осијека радио је још од 1829. године, прво у Шапцу као учитељ музике деце Јеврема Обреновића, а потом у Крагујевцу постаје први капелник новоосноване војне музике. Наш град као Милошева престоница 1834. године има око 2.500 становника, а комплетну трговину у њему „држе“ Цинцари и Јевреји. Када Милош из иностранства позива јеврејске занатлије за послове који недостају у неразвијеној Србији, попут војних снајдера или кожара, у Крагујевцу се махом досељавају немачки Јевреји - Ашкенази. Кнез им је дао и једну своју зграду за вршење верских обреда (на месту данашњег „Заставиног“ солитера), а постојала је и идеја да се подигне и синагога, али је њено подизање касније реализовано у Београду.

У списковима рођених налазимо јеврејска имена, попут Јакова Јозефовића и слично. Из Новог Сада 1864. године са фамилијом долази у Крагујевца и ту остаје молер Берхард Хохнер. Његов син Давид, лекар и командир санитетског одељења и учесник српско-турских ратова 1876-1878. године, тражи „пријем у српско држављанство“ и као угледном војнику његовој „молби је удовољено“.

Обиље података о активности крагујевачких Јевреја с краја 19. века забележено је и у тадашњој штампи, нарочито у рубрици „огласи“ из које сазнајемо да су се крагујевачки Јевреји углавном бавили трговином.

Број Јевреја у граду почетком држе мануфактуре, трговачке радње и галантерије, магазе, продавнице помодне робе, гардеробе и обуће, ситничарнице, трафике, базаре, шпедицију, стакларе и радње са порцеланом.

До доласка немачких окупатора у Крагујевцу, као индустријском и космополитском граду, није постојао антисемитизам. ОDMAH по доласку Немаца у град наређено им је да морају да носе жуте траке. Већина мушкараца страдали су приликом стрељања 21. октобра 1941. године, док су њихове породице, жене, деца и старици ликвидирани на злогласном стратишту, београдском логору „Сајми-ште“.

Данас у Крагујевцу нема Јевреја рођених пре Другог светског рата, као ни млађих припадника ове заједнице који су Јевреји и по мајци и по оцу, већ тек неколико потомака из мешовитих бракова.

Оно мало Јевреја из Крагујевца и околине који су преживели холокауст махом су се одселили у Израел и Америку.

Књига Минића и Бркића бави се и њиховим спаситељима и пријатељима у невољи који су ризиковали смртну казну за себе и своје породице, попут београдске фамилије Милутиновић, Ђоновића из Доње Црнуће, Младеновића и Ковановића из Баточине, Стефановића, Милићевића и Јоцића из Крагујевца, Павловића из Лапова, Михајловића из Левча...

На самом крају књиге аутори посвећују пажњу новијој историји, односно Друштву српско-јеврејског пријатељства.

М. ЧЕР
З. МИШИЋ

ЗАВРШЕН КОНКУРС СПОМЕН-ПАРКА

Проглашени најбољи

На литерарни и ликовни конкурс пристигло је 684 рада из 61 основне из 28 средњих школа из Србије и Црне Горе. Литерарних радова је било 254, а ликовних чак 430

Спомен-парк „21. октобар“ већ 35 година организује уметничку манифестацију „Доста су свету једне Шумарице“. У другој половини септембра расписали су ликовни и литерарни конкурс, а ове године задата тема су били стихови познатог књижевника Драгана Јовановића Данилова: „Срце је диван, неисцрпан музеј. Оно може бити и пусто острво.“

На литерарни и ликовни конкурс пристигло је 684 рада из 61 основне из 28 средњих школа из Србије и Црне Горе. Литерарних радова је било 254, а ликовних чак 430.

Жири за оцену ликовних радова на манифестацији у саставу: Ненад Ристовић, кустос, академски сликар, Јелена Давидовић, виши кустос, историчар уметности и Катарина Бабић, кустос, историчар уметности, а поред адекватног приказивања задате теме, оцењивали су и оригиналност радова, без ослањања на већ виђене илустрације. Прву награду добила је Жељана Вукелић, ученица четвог разреда Пољопривредне школе из Бачке Тополе, другу награду Ненад Мркић, ученик другог разреда Школе за ученике оштећеног слуха из Крагујевца, а трећу Бега Макић ученик трећег разреда основне школе „Светозар Марковић“ из Бродарева.

Такође, додељене су и награде за најбоље литерарне радове, а најбоље је оцењивао жири у саставу: Зоран Петровић, уредник издавачке делатности Спомен-парка, Љубомир Камбер, виши кустос и Ненад Ђорђевић, кустос. Мишљење жирија о овогодишњем конкурс је веома позитивно, јер се број учесника из године у годину повећава, а квалитет расте.

Додељене су четири награде, а главну, специјалну награду добила је Ивана Стојадинов, ученица четвог разреда Хемијско-медицинске школе из Вршца. Остале три награде поделили су основци Нина Стоилковић из Београда, Лука Максимовић из Ниша и Кристина Ђировић из Годачице.

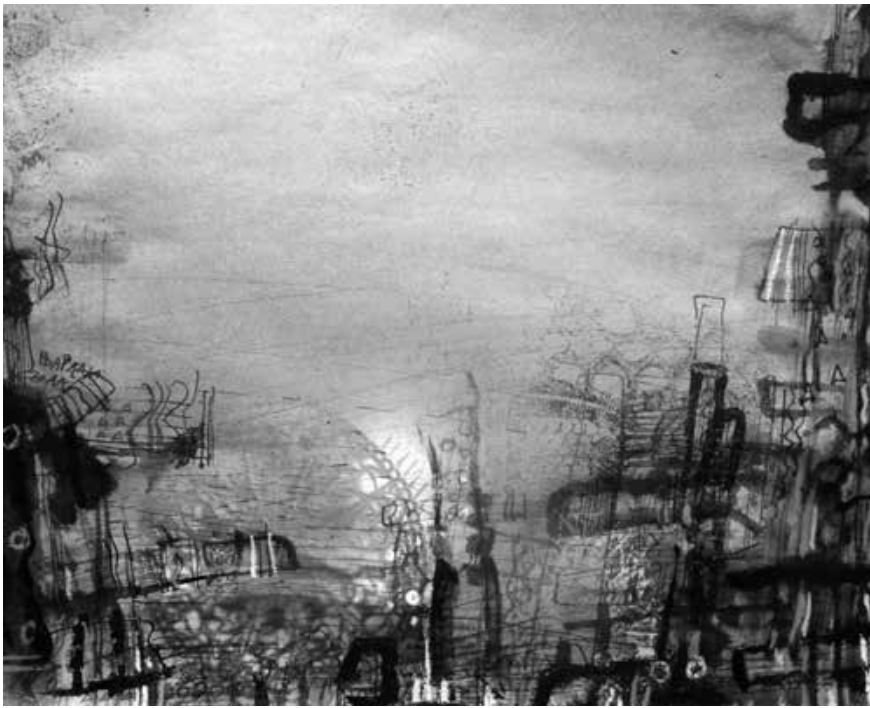

У галерији „Мостови Балкана”, од вечерас, па све до 6. децембра, крагујевачка ликовна публика биће у прилици да погледа радове Владе Њарадија, под називом „Од хаоса до сна”. Изложене слике и цртежи рађене су у комбинованој техници и припадају циклусима „Од хаоса” у „Од стварности до сна” насталим у периоду од 1997. до 2011. године.

Име овог уметника широј јавности познато је по војвођанској уметничкој колонији „Њаради”, која постоји већ 15 година, а сваки пут окупи двадестак познатих уметника.

У каталогу изложбе „Од хаоса до сна”, Катарина Бабић каже да су стварност, хаос, али и сан, најзгоднији неспојиви ствари, основна преокупација у радовима Владе Њарадија. У својим динамичним и сложеним композиционим решењима он полази од стварности, реалних предмета које редукује, при чему они губе своју тежину и претварају се у експресивну идеју – знак. Границе између боје, линије и форме се не губе, али боја и линија имају примат. Композицију гради слојевито уз поштовање пикторалних вредности геста, боје и цртежа, постижући чврсту пластичну структуру визуелног и метафоричког дејства. У своје урбане пејзаже, лишене људског присуства, он је инкорпорирао и отиске наших народних рукотворина, као симбола заборављених традиционалних вредности и културе са ових простора, истиче Катарина Бабић.

Владо Јакима Њаради рођен је 1966. године у Врбасу. Завршио је Школу за дизајн „Богдан Шупут”, графички одсек у Новом Саду, а бави се цртежом, сликарством, уметничком фотографијом и дизајном. У својим уметничким радовима често користи како апстрактне мотиве, тако и мотиве војвођанске архитектуре, равни-

ВЛАДО ЊАРАДИ У „МОСТОВИМА БАЛКАНА”

Стварност, хаос, сан

Изложене слике и цртежи рађене су у комбинованој техници и припадају циклусима „Од хаоса” у „Од стварности до сна” насталим у периоду од 1997. до 2011. године

це, планинских пејзажа и русинске културне баштине. Дуго година сарађује са уметницима и институцијама културе из наше земље и иностранства, а изузетно је заслужан за развој ликовног стваралаштва кроз ликовне колоније у Војводини. Учесник је многих хуманитарних изложби, аукција и ликовних колонија, а дела су му заступљена у галеријама и музејима, као и у приватним и јавним збиркама код нас и у свету. У неколико последњих год-

ина своје уметничко знање и искуство преноси на младе таленте који су данас успешни ученици уметничких школа и добитници бројних награда. Кроз пројекте, наступе и медије залаже се за очување русинске националне баштине, са циљем да се оснују галерија, музеј и архив, институције које још увек не постоје код Русина.

Изложба слика и цртежа овог уметника биће отворена у четвртак, 24. новембра, у 19 часова.

НОВА ПОСТАВКА У СКЦ-У

Картон и технички цртеж

На овој изложби, уметник Бојан Новаковић нам презентује своје необичне слике-колаже настале спајањем фрагмената амбалажних картонских кутија, са сликама разних предмета, машина, баркодова и других симбола савременог света

Бојан Новаковић је уметник који је своју стваралачку авантуру зајачео током скорашиње рекрејивне векова. Његови први изложбени наступи одиграли су се у несрећној и специфичној 1999. години. Он припада оној генерацији уметника којима су, током иницијалној и ирелудијској деловања, сада актуелне манифестације ирејлеија модерности чинила били истинско окружење, укратко, овако ликовна критика описује рад младог Бојана Новаковића, чија је нова поставка

предмета, машина, баркодова и других симбола савременог света. Ове мотиве уметник користи као својеврсне податке, артефакте и објекте. Новаковић нађене и наштампане слике (најчешће техничке цртеже) не настоји да преформулише – они су му потребни као сугестивна потврда постојања стварности у његовом делу.

У каталогу изложбе Сава Степанов наводи да, представљајући нам те истинске фрагменте стварности, Новаковић нас, заправо, упозорава на феномене свакодневља, на карактер друштва у коме живимо, на кризне манифестације заоставштине посткомунистичког и постсоцијалистичког система, на мучне и дуготрајне транзицијске тегобе које јесу факт наше стварности, нашег живљења.

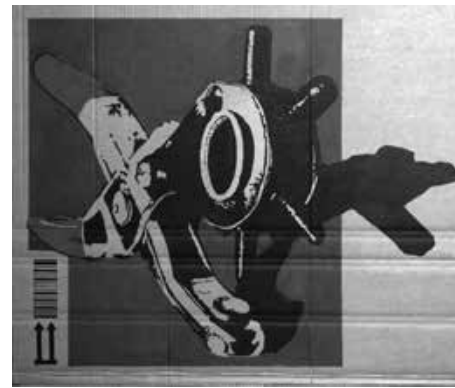
Једном речју, сви ти једноставни, духовито организовани и спојени ready-made фрагменти и мотиви, јесу „доказ” уметникове свести о свету и времену у коме живи и ствара.

Степанов додаје да се ради о добро компонованим и чврсто организованим колажним цели-

нама које поседују специфичну визуелност и ликовну естетику. Наравно, не ради се о некаквим заводљивим угођајним решењима – него о добро стру-ктурираним делима, о остварењима у којима постоје три јасно видљива слоја – садржински, пластички и метафорички.

Бојан Новаковић рођен је 1979. године, а дипломирао је на Академији уметности у Новом Саду, одсек сликарство. Тренутно је запослен на Академији уметности у Новом Саду као виши стручни сарадник.

Иначе, ово је друга изложба овог младог уметника у Крагујевцу, а први пут је излагао, такође, у галерији СКЦ-а 2003. године.

„Картон републик” изложена у галерији СКЦ-а.

На овој изложби, Новаковић нам презентује своје необичне слике-колаже настале спајањем фрагмената амбалажних картонских кутија, са сликама разних

КРАГУЈЕВАЧКА МОНОДРАМА У АЛБАНИЈИ Још један фестивал за Видосављевића

Монодрама „Дневник једног лудака”, по познатом истоименом Гогољевом тексту, у режији Душана Станикића и извођењу Ивана Видосављевића, учествоваће на Међународном фестивалу монодраме „Албамоно 2011.” у албанском граду Коче.

Ова представа настала је пре пет година, тачније, премијерно је изведена у децембру, 2006. године, као дипломска представа Ивана Видосављевића, коју су као стручни консултанти обликовали Предраг Ејдус, Мирко Бабић и Драган Јаковљевић. До сада је у Књажевско-српском театру изведена скоро 60 пута, а Видосављевић је са тим комадом учествовао и на пет фестивала.

Иначе, Видосављевић је добио већ три награде на међународним фестивалима монодраме: две награде на Међународном фестивалу „Гала Стар” у румунском граду Бакау и награду за најбољу глумачку улогу на Међународном фестивалу нове позоришне акције у Врацу.

Гогољева приповетка „Дневник једног лудака” утицала је на готово све писце Европе тог времена. Између осталих, Достојевски је према њој написао своје „Записе из подземља”.

У представи Књажевско-српског театра реч је о исповести ментално оболелог чиновника који, схвативши да се налази у лудници, покушава да пронађе решење у безизлазној ситуацији.

Занимљиво је да је сличну судбину доживео и сам Гогољ, један од најзначајнијих руских писаца 19. века.

Фестивал у Албанији одржава се већ шести пут, под покровитељством Министарства културе Албаније и траје од 20. новембра до 10. децембра. Крагујевачка монодрама биће изведена у ударном термину, у суботу, 26. новембра у 17 часова.

ЈОШ ЧЕТИРИ ПРИЗНАЊА ЗА ВОЈИНА
ВАСОВИЋА

И даље падају награде

„Сваких пет минута”, анимиран филм крагујевачког редитеља Војина Васовића, награђен на најстаријем фестивалу у Америци

На свечаној додели награда „Колумбус интернационалног филмског фестивала” који се по 59. пут одржава у главном граду државе Охајо, крагујевачки анимиран филм „Сваких пет минута” награђен је „Крис статуом” за анимацију, док је сребрна награда припала тајландском филму „Бекство цинчер колача”.

Награда на најстаријем америчком фестивалу је већ 23. признање које „Сваких пет минута”, редитеља Војина Васовића, аниматора Николе Степковића и композитора Владимира Керкеза, осваја на светским фестивалима и чини га најнаграђиванијим кратким српским филмом ове сезоне.

У протекле три недеље, филм је освојио награду за најбољу анимацију и награду публике „LAD matters Film Festivala” у Колораду, треће место у генералном пласману на „Filmshift” фестивалу у Бостону, као „2011 Platinum Reel Award” на „Невада Филм Фестивал-у” и награду за најбољу интернационалну анимацију на „Урбан Медиамаркерс Филм Фестивал-у” у Џорџији.

Ова краткометражна анимирана прича, о вечитој тежи за налажење пет минута под сунцем, у наредним месецима биће приказана на фестивалима у Словенији, Индији и Јапану.

НОВА ПРЕМИЈЕРА У „АБРАШЕВИЋУ” Празна омча

На малој сцени Центра за неговања традиционалне културе „Абрашевић”, у петак, 25. новембра, премијерно ће бити изведена монодрама „Празна омча” у извођењу Владимира Ђорђевића, а по тексту крагујевачког писца Братислава Браце Милановића. Реч је о првом овозвонском пројекту, који уједно и отвара позоришну сезону на најмлађој крагујевачкој позоришној сцени. Режија ове монодраме поверена је Милићу Јовановићу, а музику за представу написао је Милинко Ивановић Црни.

Владимиру Ђорђевићу монодрама није страна – пре скоро 15 година први пут је дебитовао комадом Радоша Бајића „Лед”. Како нам је Ђорђевић објаснио, реч је о две потпуно различите представе. Док је „Лед” комедија, његова нова монодрама је комад пун емоција, које задиру у она најтананија и најсветија осећања

– Укратко, то је прича о човеку који је у сеоској шуми, пре много година, пронашао бебу. Одрађа је, али она постаје неко кога „виђају са другоселцима”, неко кога, како то Братислав Милановић каже „куну жене заблуделих мужева”. Он јој се склања са пута, али „капљица сласти кануће и на његову усну” и отворити му живу рану. Она му рађа си-роче које га и спасава да не заврши на омчи. То је тешка драма, помало „црна”, прича о човеку који згрчен у болу одлучује да узме свој крст и да се брине о једном животу који ко зна да ли ће наћи свој пут или ће на странпутицу залутати, објашњава Ђорђевић.

Премијерно извођење заказано је за 25. новембар, у 20 часова.

„СА КАНИЦОМ ПО СРБИЈИ” – ИЗЛОЖБА У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ

Да боље упознамо себе кроз

На 35 паноа са одабраним Каницовим текстовима и цртежима пружа нам се јединствена прилика да сазнамо како су нас посматрали други у другој половини 19. века и да кроз то њихово виђење сами себе боље протумачимо и разумемо. Радове познатог аустријског научника, путописца, радозналост истраживача Феликса Каница, Мађара јеврејског порекла, човека који је желео да „упозна душу Србије” прати и публикација „Слике са Балкана Феликса Каница”

Пише Зоран Мишић

Када год се дохватимо нашег наслеђа из 19. века, једно име се издваја: Феликс Каниц, аустријски научник и путописац, истраживач и илустратор, незаобилазан је у цитатима свих научника, било да се истражује историја и географија, археологија или етнологија Србије 19. века.

Њему у част у галерији крагујевачког Народног музеја отворена је изложба „Са Каницом по Србији” која је настала као резултат сарадње београдског Народног музеја и Друштва „Феликс Каниц” са средиштем у Бечу.

О Феликсу Каницу није на српском језику много писано, али су зато његови радови драгоцени извор из којег је свака генерација научника и културних посланика у Србији црпела нову снагу за још дубља и значајнија проучавања културног наслеђа ових простора.

Овом изложбом обистинила се Каницова жеља, записана у књизи

о Србији: „Мислим да је мени баш највише стало до тога да моја истраживања подстакну млађе снаге на нова и успешнија прегнућа”, истакао је на отварању изложбе њен аутор доктор Ђорђе С. Костић из Народног музеја и научни сарадник Балканолошког института САНУ.

По њему, вероватно је данас најтеже одговорити на питање: Шта је, у ствари, све био Феликс Каниц? Истраживач река и рудних богатстава, заљубљеник у античко наслеђе, будни посматрач народних обичаја, картограф, уметник који је израдио на стотине цртежа предела и зграда које је обишао и видео, научник који је неуморно писао о историји појединих крајева.

„Никада није писао о неком манастиру, а да не спомене најважније податке о његовој историји, о градитељима и времену када је он настао. Често је и сам присуствовао археолошким ископавањима не би ли нашао неки нови податак који би боље осветлио дотадашња сазнања. Проучавао је рудно богатство и препоручивао како најбоље да се

ФЕЛИКС КАНИЦ - ПОКУШАО И УСПЕО ДА УПОЗНА „ДУШУ СРБИЈЕ”

ЂОРЂЕ С. КОСТИЋ АУТОР ИЗЛОЖБЕ „СА КАНИЦОМ ПО СРБИЈИ”

експлоатише. Путовао је рекама и друмовима и размишљао о новим саобраћајницама”, истиче Костић у каталогу своје поставке.

■ Реална и права слика Србије

Каница, пуног интересовања за разне области стваралаштва, читалац може да сретне на свакој страници његових радова, од оних првих у којима је писао о археолошком наслеђу на територији Србије, до последње обимне књиге „када је завршио коректуру последњег табака” и преминуо почетком 1904. године.

Текстови за ову изложбу преузети су из Каницове књиге „Србија. Земља и становништво од римског доба до краја 19. века, 1-2” коју је превео Глигорије Ернаковић, а издала Српска књижевна задруга 1987. године. Сав визуелни материјал потиче такође из пера Феликса Каница, из његових радова који се чувају у Архиву САНУ у Београду и Народног музеју у Београду.

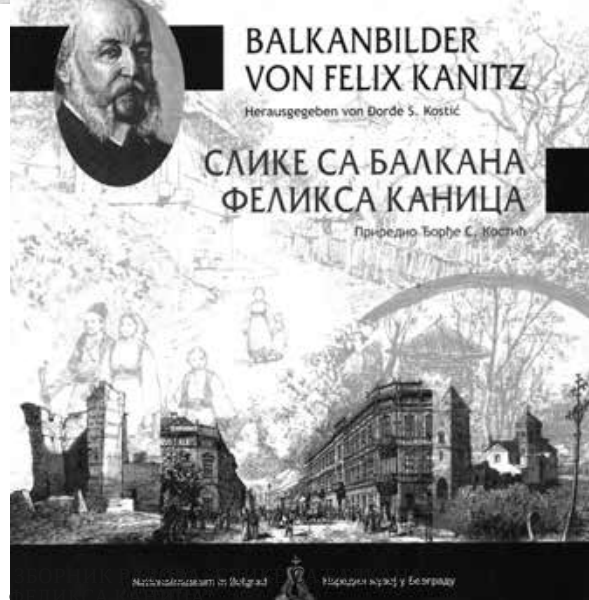
Изложба је прво отворена у београдском Народног музеју почетком новембра прошле године и привукла је пажњу посетилаца, а после тога била је у Бечу, Франкфурту и Лајпцигу, као и Кладова, Врању, Лесковцу, Нишу, Ваљеву и сада у Крагујевцу.

BALKANBILDER
VON FELIX KANITZ

Herausgegeben von Đorđe S. Kostić

СЛИКЕ СА БАЛКАНА
ФЕЛИКСА КАНИЦА

Приредио: Ђорђе С. Костић

По речима аутора изложбе Ђорђе С. Костића, поставка се мења од места до места у којем се излаже. Уколико постоји Каницова слика или опис тога града, онда се излаже и сегмент његовог рада посвећен том месту. Крагујевац је почастиван поставком јер су две табле (од 34) посвећене Каницовим описима и илустрацијама града током чак четири боравка у Крагујевцу од 1859. до 1897. године.

Изложбена поставка састоји се од цртежа које је Каниц радио на самом терену и од текстова из његове књиге „Србија. Земља и становништво од римског доба до краја 19. века, 1-2”. Ту су сва важнија места која је обишао и описивао, али и свадбени и славски обичаји Срба у градским и селским срединама, народне ношње, свакодневне слике из живота.

Каниц је оставио преко 1.500 цртежа о Србији и небројене текстове, радове и чланке, које је публиковао не само у својим књигама, већ и у бројним, тадашњим новинама и часописима који су излазили у другој половини 19. века. Цртежи који прате све његове путописе дају пиктоност и свежину, али и тешину његовом делу, јер без тих сјајних илустрација његов рад не би имао значај који и данас има, каже др Ђорђе С. Костић.

ФОТОГРАФИЈЕ: МИЛОРАД ЈЕВТОВИЋ

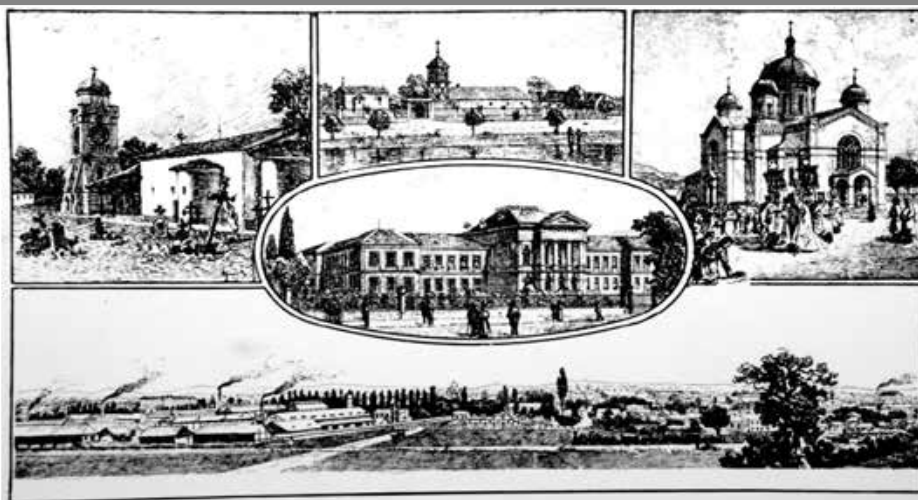
ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ: СПОМЕНКА КОВАЧИЋ ГУЖВИЋ, ГОРДАНА ГРАБЕЖ, АНА ВУЧКОВИЋ И ЂОРЂЕ С. КОСТИЋ

ПОСЛЕДЊИ БОРАВАК У КРАГУЈЕВЦУ

Град и Тополивница гледани са Метиног брда

„Окружен пријатним и опојним ваздухом благе мајске вечери враћао сам се преко тихе и мирне Лепенице у град. Сада, слична малом и безазленом потоку, иста ова Лепеница се с пролећа често претвара у бујицу која руши мостове и пустиши целу околину. А кад с наступом великих врућина вода почне да испарава, њене обале постану извор заразе, па становништво ослабљено оскудном исхраном за време дугог ускршњег поста муку мучи са дугим и упорним грозницама. Заразне болести се јављају сред лоше пијаће воде и потпуног одсуства канализације.

Мада ови недостаци до данас нису потпуно отклоњени, приликом моје треће посете Крагујевцу у јесен 1888. затекао сам стање које у многим стварима било измењено на боље. Насеље

НАШ ГРАД ПРИЛИКОМ ПОСЛЕДЊЕГ КАНИЦОВОГ ДОЛАСКА - ПОГЛЕД СА МЕТИНОГ БРДА

је срећно прошло тежак пут од огромног села до модерног лепог града, а највећа заслуга за то припада предузимљивости и солидарности грађана.

После вишенедељних напорних планинских тура по Поморављу и Подунављу са врло скромним коначиштима, осећао сам се врло удобно у више него пристојном хотелу „Такво” чија су гостољубива врата била украшена у металу и лименим копијама грациозних берачица са чувеног бечког „Суленбергер Пратера”. Мало је немачких провинцијских градова који би се могли похвалити таквим гостионицама и то како у погледу уређења собе и трпезарије, стаклом наткривене дворане за концерте, балове и слично, тако и љубазности послуге.”, написао је приликом своје четврте, последње посете Крагујевцу Каниц у тесту „Крагујевац - Град и Тополивница гледани са Метиног брда 1897. године”.

виђење других

МОНАСТИР ВРАЂЕВШНИЦА

- Његов опус је значајан и по томе што Каницове импресије о Србији, за разлику од осталих тадашњих путописаца, нису само црно-беле. Ранијим путописцима се или нису допадали предели и људи које су сретали, или је све било толико лепо описано да схватате одмах да ту нешто није у реду. Код Каница је то потпуно другачије. Он је описивао све оно што је важно, па у његовим књигама можемо да пратимо развој Србије од почетка друге половине 19. века до 1897. године, када последњи пут борави баш у Крагујевцу и у нашој земљи.

■ Каниц, на жалост, савременик

Са друге стране, он отворено говори и о неким „тамним странама“ Србије. Испада да је Каниц „савремен“ јер описује пругу Београд-Ниш, чија је изградња имала много скандалозних дешавања и великих афера и проневера пара, затим давање неповољних концесија за коришћење рудника у Мајданпеку које су коришћене искључиво за лично богаћење српских чиновника и да нико није ни помишљао да природна и рудна богатства треба да послуже овој земљи и њеном народу, истиче Костић.

Покушавајући да што боље проникне у живот народа на овом подручју, Феликс Каниц се није устручавао да у приказу српских људи помене и опакe освете, често непоштовање законских норми, уништавање културног и споменичког блага. Те тамне слике износио је пред читаоце као упозорење новим генерацијама, као искуство из прошлости којег се треба клонити. Аутор никога не оптужује, већ само описује и опомиње.

Није тајна да је Каниц у Србију долазио „по задатку“.

БЕОГРАД, РУШЕВИНЕ ЗДАЊА ПРИНЦА ЕУГЕНА

- То је неоспорно. Аустроугарска држава је желела да упозна што боље народе и земље око себе. Није чудо што је велики број аустроугарских научника одлазио у Југоисточну Европу, осим Каница (који је проучавао и Бугарску), други су описивали Далмацију, Босну, Румунију и Бугарску и углавном су били сарадници аустроугарске академије наука. Интереси у име којих су они обилазили Југоисточну Европу били су политички, економски, културни, објашњава аутор изложбе.

Али, у том интересу Аустроугарске није изостао ни наш интерес.

- Оно што је нама Каниц учинио то је нешто што ниједан путописац до тада није урадио. Он је са наше стране наишао на „полуотворена врата“ да омогући што боље виђења Србије у Европи. Морамо рећи да их он није одшкринуо, већ „ши-

ром отворио“. Србија је пре њега била позната по својим јуначким песмама које су Немци преводили на свој језик, али овакво приказивање Србије било је потпуно ново виђење и гледање и на Србију и саме Србе, истиче Костић, додајући да је тај интерес био обостран и чињеница да је српска влада помогла са 300 дуката штампање Каницове књиге „Србиен“. У 19. веку наш циљ је био да се Србија прикаже у што бољем светлу, бринуло се о томе како ће други говорити о нама.

- Очигледно да и данас постоји интересовање да се сазна како су нас други људи видели, а и да покушамо сами себе да упознамо кроз то њихово виђење, закључује аутор Костић.

■ Драгоцена баштина за будуће генерације

Портпарол Народног музеја у Београду Гордана Грабеж на отварању изложбе у Крагујевцу за ову поставку рекла је да представља „живописну слику о људима које је Каниц сретао и предела кроз које је пролазио“, док је њега самог окарактерисала као „радозналог истраживача, заљубљеника у античко наслеђе, картографа, уметника, који је наше наслеђе сачувао за неке будуће генерације“.

- Овако конципирана поставка има за циљ ширење културних веза које Каниц успоставио и даљи наставак живота баштини коју је он оставио, рекла је она.

Ана Вучковић представила је двојезични (српски и немачки језика) зборник „Слике са Балкана Феликса Каница“, пратећи писани материјал ове изложбе који је резултат научног скупа о Каницовом раду. Зборник садржи седам текстова аутора различитих земаља и сам је „нека врста путовања“, јер је

КАНИЦОВ ПРВИ ЗАПИС О КРАГУЈЕВЦУ

КРАГУЈЕВАЦ КАКО ГА ЈЕ КАНИЦ ВИДЕО ПРВИ ПУТ - ЦАМИЈА КОД КАМЕНОГ МОСТА

Џамија код Каменог моста

„Кроз циганску махалу ушли смо у чаршију која је пресекала цео град по ширини. Монотонију њених неугледних кућа са отвореним радњама обућара, кројача, сарача, пиљара... који су бучно нудили своју робу прекидао је само један дрвени крст. На први поглед би се рекло да је Крагујевац морао да подмирује потребе целе трећине кнежевине. Ипак су веће продавнице, снабдевене претежно аустроугарским производима, само изузетно показивале неукусно шаренило карактеристично за мање среске варошице.

Из једне куће у којој су становали Срби из Срема чули су се звуци клавира. Како сам негде чуо, био је то једини клавир у Србији.“, била је прва Каницова импресија о нашем граду описана у тексту „Џамија код Каменог моста Крагујевац 1860.“.

конципиран као путопис кроз живот и друштвено деловање Феликса Каница. У њему су подаци о његовом одрастању, детињству, али и друштвено-историјским и културним приликама у Аустроугарској у 19. веку, све у циљу да се дубље осветли личност Феликса Каница, илустратора, чиновника, научника, путописца и истраживача, који је визуелним приказима поткрепљивао значај одређених предела наше земље у периоду док фотографија није преузела примат у документарном приказивању.

- Зборник садржи и аутентична „упутства“ Вука Караџића, који је давао Каницу савете како да се понаша у нашој земљи у циљу бољег долажења до података, искренога саветујући „да не спомиње своју веру и порекло“, као и многобројне илустрације, аутентичне фотографије, аквареле, графичке скице, слике археолошких налазишта и друге ликовне прилоге, побројала је Ана Вучковић, додавши да је Каниц имао „огроман утицај у епохи у којој је деловао, јер су сви његови текстови и радови о Србији непрестано цитирани од стра-

зеленим пропланцима и за софрима гостољубивих домаћина.

- Каниц је покушао да што боље упозна обичаје овога народа, разговарао је са министрима, али и сељацима, проучавао живот седих старина по манастирима и песме и судбине пастира. Желео је да упозна душу овога народа. Са великим жаром је трагао за наслеђима претходних цивилизација, нарочито римске, и није крио своје одушевљење Аполодоровим мостом на Дунаву који је изграђен у Трајанову част. Неуморно је трагао и описивао, отргнувши од заборава и сачувавши за нас данас кастеле, омагличане, путеве уклесане у стену, заборавање натписе у камену... истакао је Костић, напоменувши да је Каниц волео да долази у Крагујевац још од 1861. године када га је кнез Михаило позвао да као гост присуствује Скупштини.

- Изложба „Са Каницом по Србији“ посвећена је њему и нама. Њему, путнику заљубљенику у ове крајеве, намернику који је четири пута долазио у Крагујевац, посматрајући и описујући промене у њему од 1861. до 1897. године, и

СЛАВА КОД СЕОСКОГ КМЕТА У СТАЛАЉУ

не других научника и истраживача“.

Зборник „Слике са Балкана Феликса Каница“ као пратећи део изложбе „Са Каницом по Србији“ већ је имао и своја сајамска представљања у Франкфурту и Лајпцигу, а може се купити и док траје изложба у крагујевачком музеју.

Аутор поставке Ђорђе С. Костић на отварању изложбе прочитао је надахнути текст „Поново смо на Каменом мосту преко Лепенице“ у којем описује Каницове сусрете са људима јужно од Саве и Дунава, његово одушевљење Дунавом и Моравом, путовања по планинским врховима, вратоломним кланцима наше земље, али окрепљење храном и пићем на нашим

нама да још једном ослушнемо како нас је неко други видео и осетио, визуелно и вербално, да бисмо боље упознали и спознали нас саме, рекао је Ђорђе С. Костић.

Не знамо да ли ће се остварити Каницова жеља и да ли ће овако конципирана поставка подстаћи овдашње „млађе снаге“ на „нова и успешнија прегнућа“, али је сигурно да су се наши суграђани добро обрुकали, јер отварању изложбе, сем запослених у Народног музеју и новинара, готово да нико није присуствовао. Али, Крагујевчани имају прилику да исправе грешку према човеку који је овековечио њихов град до 11. децембра, докле траје изложба у Народног музеју.

УЖИЦЕ, ПИЈАЦА СА ЗЛАТИБОРЦИМА И МИЋИЋЕВ КОНАК

Транспарентност

Не знамо много о њему. Помиње се мрочна прошлост. Црни фондови. Сива економија. Нико не зна одакле је дошао. Живи у кући опасаној високим зидом. На прозорима тамне завесе. Вози се у црној лимузини. Са затамњеним стаклима. Увек је у црном оделу. Са тамним наочарима. Око њега свуда мрочни типови. Сви у црном. Свуда иде само по мраку. На мрочна места. Врло мало знамо о њему. И тешко га је видети. Можете га наћи једино на местима где се говори о транспарентности.

Слободан СИМИЋ

САТИРА

Вести

Главни уредник врло гледане телевизије конципирао је ударну информативну емисију, па је позвао у своју канцеларију дежурног уредника.

- Шта је данас у нашој земљи било најважније? - питао је нервозно јер је до почетка дневника преостало мање од сат времена.

- Прикупио сам све агенцијске вести и извештаје наших новинара и дописника. Из свега пристиглог издвојио сам ово: "Министар по 12. пут умешан у велики корупционашки скандал - осумњичен да је украо три милиона евра", "До поднева украдено седам посланичких мандата у парламенту", "Пензионери у старачком дому умрли од глади", "Инфлација три пута већа

од најављене", "Брутално ликвидирана четворочлана породица у свом стану", "У центру главног града убијен бизнисмен са тројицом телохранитеља", "Подметнут експлозив под аутомобил градоначелника", "Киднапована деца естрадне звезде -отмичари траже откуп"... - набрајао је дежурни уредник.

- Доста, не могу више да слушам! Никога, бре, не интересују овакве вести. Поново само обични, свакодневни наслови. Ово је прешло у монотонију, а гледаност нам пада из дана у дан. Па зар у овој држави нема ништа ексклузивно, нешто ново, нешто несвакидашње?!

Александар ЧОТРИЋ

Да је реда, било би и поретка!

Ивко МИХАЛЛОВИЋ

КАО Србија

Шта да вам кажем, код нас све наопако. Сад, кад су нам најпотребнији, Кинези су решили да напусте Србију. Ако је веровати медијима, Кинеза је у Београду све мање пошто им је, кажу, толико опао промет да им се бизнис у нашој престоници више не исплати. Е, али шта ћемо са сиротињском провинцијом, пошто Београд, као што знамо, ни зашта није репер за Србију, па ни када је реч о кинеским трговцима.

Хоћу рећи, био је ово прави тренутак да пописне резултате побољшамо. Лепо је требало да све ове Кинезе који су се код нас, ионако, одомаћили "посрбимо" и, макар на папиру, имало би нас више бар за још један град. Јер, ако је статистика тачна, њих у Србији има скоро петнаестак хиљада! Истина, тек незнатан број их је пријављено, уз регуларно плаћање пореза и њих државних дажбина. Али, кад би се то довело у ред, нас и Кинеза...

С друге стране, и министар иностраних послова је пре неки дан изјавио како везе између Србије и Кине никада нису биле чвршће. Ако је нас већ сваки даном све мање, а њих све више, и овде и тамо, можда је једно од решења и да постанемо република велике Кине. Кинеска Аутономна Област! КАО Србија! Са све химном: Марш на Кину! Лепо звучи, а није ни немогуће.

Ионако, свака овдашња дандара која се докопала пара чешће иде код пластичног хирурга него код зубара. Зато већ замишљам редове испред "пластичњака", где бројни српски ликови од важности нестрпљиво чекају да им се закосе очи. Потом иду у општину да адекватно замене своја имена, не би ли били у тренду са новим спољнополитичким заокретом.

Пошто би се завршила та основна припрема, сваки каснији посао био је олакшан. Тако би на седници Владе, премијер Мир Ко, уз помоћ кинеских штапића и канапића, објашњавао министрима, скупљеним са српских кочића и конопчића, како ће се КАО Србија обогатити извозом у Мајку Кину. При његовој реченици: "Извозићемо сировине", већ замишљам како половину министра, и још толико народних посланика, који би експресном дојавом били о овоме обавештени, почиње да пакује кофере, а уз завршну премијерову констатацију: "... а увозићемо нафту!", друга половина, и једних и других, панично се хвата за мобилне телефоне.

У општој гужви и метежу, и седница Владе и седница Народне скупштине биле би прекинуте, јер више нико не би слушао шта причају председавајући Мир Ко и Слав Ка, већ би из уста врлих нам министара и посланика одзвањале речи: шлепер, цистерна, контингент, буразеру, дођем ти и сл.

Е, сад, има зловника који кажу да ништа од овога није могуће. Просто, фаза братимљења са потомцима Мао Це Тунга неће дати жељене резултате. Јер, зашто би они притекли нама у помоћ да не изумремо као народ, и као држава, када ће их, без обзира на престоничка предвиђања, ускоро бити овде више него нас и ништа им не фали. Могу да се доселе кад хоће, да отворе радњу где хоће и да се не пријаве, ако неће. За сада се баве само трговином и уселили су се у сваки могући објекат, од некада најмање бакалнице, до читавих спратова некада великих робних кућа. Али, није искључено да ће једног дана засести у директорске фотеље и партијске одборе. Па, кад је до тих позиција, онако олако, својевремено стигла она "шака јада" из омаленог Зубиног Потока, замислите тек шта би било кад би се Кинези попишманили. Само им једног дана пукне филм, и кажу: Браћо Срби, наш квантитет је надвладао ваш квалитет и, зарад билатералног вишедеценијског доброг односа, остајемо овде! Онда пошаљу ове наше "еминентне стручњаке" у Кину Материну, а они накриве своје сламнате шешире и остану код нас на власти наредних пет хиљада година. И тако српска маст оде у кинеску пропаст!

Ако нам је за утеху, Кинези су, за сада, прво трговци и банкарни, па тек после комунисти. А не обратно. Као у нашим случајевима.

ЛЕПА ЈЕЛА

Карикаштура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

Радмило РИСТИЋ

РОК ТРАЈАЊА

- Па шта ако је било братоубиштво? Нисмо криви што смо у сродству!
- Сели смо да попричамо као људи. Истрага ће утврдити ко је први почео да лаје!
- Ослободићемо се вишевековних ропских навика. Дајте нам још само пет минута.
- Није им довољно што су ме невино оптужили. Хтели би да одам и саучеснике!
- Нема потребе да се јуначимо. Сва места у

- нашој историји су заузета.
- Непријатељу смо поклонили територију. Због добрих суседских односа!
- Па шта ако је лековима истекао рок

- трајања? Ко је вама крив што се нисте разболели на време?
- Поштаре, донеси ми писмо!
- Не разумем се у политику. Ја сам посланик.

Милан Р. СИМИЋ

- Хранимо се по рецепту наших бака. Мало, мало, па ништа!
- Голи пејзаж - слика наше привреде.
- Маса пута убрзање једнако је - руља!

Ивко МИХАЛЛОВИЋ

- У нашем правосудном систему све функционише. Осим правде!

- Правда је на нашој страни. Чувамо је као заштићеног сведока.

Раде БЕРГОВИЋ

- Чаршија је чаробна варош у којој свако зна више о другима, него о себи!

- Да ли сам зрео за лудницу? Не могу да будем паметан!

Радмило МИЋКОВИЋ

Горан Миленковић

МИЋА ЈОВАНОВИЋ, ректор универзитета „Мегатренд“:
- Тачно је да је Наташа Беквалац запослена на нашем Универзитету. Она је на трећој години студија на Факултету за културу и медије и омогућио сам јој да ради како би од старијих и искуснијих колега научила посао.

ЛУНА ЛУ, водитељка:
- Успешно лажем једино у писаној форми, док се уживо види да нешто покушавам да изврдам.

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ, лидер „напредњака“:
- СНС има судбину као Роки, боксер који је пао, али је устао и победио. Нас су хтели да баце на под, али ми смо се успели. Роки је симбол и легенда и личи на „напредњаке“.

МЛАЂАН ДИНКИЋ, председник УРС-а, о свом некадашњем положају у Влади:

- Министар економије је као точак на аутомобилу. Аутом управља премијер, а мотор је министар финансија. Точак не може да одређује ни брзину аута, нити иде ли ауто лево и десно.

БОЈАНА СТОЈКОВИЋ, манекенка и супруга голмана Владимира Стојковића:

- Фудбал је једна од најнесигурнијих професија, тако да нису реалне приче да се девојке удају за фудбалере како би се финансијски осигурале.

СЕВЕРИНА ВУЧКОВИЋ, певачица:
- Што се мене тиче, била бих трудна цео живот.

ГОГА СЕКУЛИЋ, фолк певачица, поводом добијања глумачке улоге у филму „Збогом, малена“:
- Ружно је што се због тога буне неки глумци, јер ја сам похађала драмску школу и умало уписала глумачку академију.

ЖЕЉКО ЈОКСИМОВИЋ, певач:
- Са ове тачке гледишта, имам само две жеље: да се оженим Јованом и да победим на Еуросонгу.

ТОМИСЛАВ КАРАѢИЋ, председник Фудбалског савеза Србије:

- После Мексика и Хондураса, опет ћемо на турнеје у топлије крајеве, не само због новца, већ и због климе.

Хотел пре двадесет година

Пре реновирања

Кад све буде готово

Радови у току

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ
Булевар војводе Мишића број 37, 11000 Београд
www.ingkomora.rs info@ingkomora.rs

На основу Одлука Управног одбора Инжењерске коморе Србије бр. 1677/1-5 од 08. јула 2010. године. и бр. 3102/1-14 од 24.12.2010. године, расписује се:

О Г Л А С

ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ПОНУДА РАДИ ПРИБАВЉАЊА ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА ЗА ПОТРЕБЕ ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ У РЕГИОНАЛНОМ ЦЕНТРУ КРАГУЈЕВАЦ

Предмет огласа је пословни простор за потребе регионалне канцеларије Инжењерске коморе Србије у Крагујевцу, укупне површине до 120 м², у ужој градској зони са могућношћу паркирања возила. Простор следеће структуре : канцеларија, конференцијска сала, мокри чвор и чајна кухиња, све инсталације прикључене на градску инфраструктуру, минимално два телефонска прикључка. Цену исказати по метру квадратном нето корисне површине са ПДВ - ом у динарима. Важност понуде 30 дана од рока за достављање понуда.

Понуђени простор мора бити укњижен и без терета, у противном понуда неће бити разматрана.

Понуде доставити у затвореној коверти са напоменом:

Понуда за пословни простор – не отворати,

најкасније до 16. децембра 2011. године на следећу адресу:

Инжењерска комора Србије
Булевар војводе Мишића 37/2,
11000 Београд

Контакт особа у регионалном центру Крагујевац: Милена Николић, тел: 034/501-068, регионални центар Београд: Вера Бубоња, тел: 011/655-7437.

Због повећаног обима посла предузећу „Блажекс“ потребни монтери намештаја са одговарајућим искуством.

Пријаву са кратком биографијом послати на е-маил адресу:
posao@blazeks.rs

Конкурс остаје отворен 7 дана од објављивања.

Само ће кандидати који уђу у ужи избор бити контактирани.

**AGENCIJA ZA VOĐENJE
POSLOVNIH KNJIGA**
mani
За правна
лица и предузетнике
BRZO - TAČNO - PROFESIONALNO
(034) 334 805
(064) 680 36 42
Karađorđeva 17
LOKAL 17

ЗДЕНКО

Почивај у миру, пријатељу...

Твоји другари из бифеа „Сингл“:
Цоле, Босанац, Владош. Целе,
Петроније, Слава, Пикља, Зоћа,
Стаменко, Кими, Неца, Деки, Бане,
Пижон, Дача, Фратело, Медени,
Греба, Данко, Шерпица, Бора,
Чибутко, Ицге, Груја и Кинез

**Veleprodaja papira
Kancelarijski materijal
Design & štampa**

034 331 319

Svi papiri na jednom mestu

Богољуб

25.11.1961-25.11.2011.

Са поштовањем и захвалношћу сећамо се наших добрих родитеља.

Њихова деца др Олга Стојановић-Дуњић и син Миодраг са породицом

Десанка

7.12.1984-7.12.2011.

Мали огласи

Продаја

ПРОДАЈЕМ локал у Горњем Милановцу, ул. Војводе Милана 56 (код болнице). Тел. 065-81-37-091.

ПРОДАЈЕМ кућу у заједничком дворишту. Телефон 061 67 557 58.

Издавање

СОКОБАЊА собе и апартмани, веома повољно. Телефони: 018 884 885, 018 834 885, 064 654 12 98.

Услуге

МАТЕМАТИКА, механика, физика - сви узрасти. Часови у току школске године и припремна настава за упис у Математичку гимназију(СМ) и полагање мале матуре. Студенти (припрема колоквијума и јануар-2012.). Пријемни (више и високе школе и факултети). Велика матура. Такмичења. Телефон: 034 360 202, 063 77 11 002, Арсић.

Дана 26. новембра 2011. године навршава се годину дана од смрти наше драге

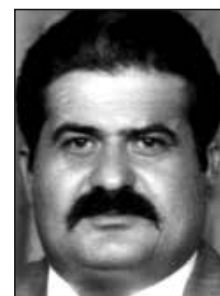
Гордане Живковић

рођене Благојевић

1961-2010.

Ђерка Бојана и сестра Снежана са породицама

Сећање на драгог нам ујака

Радојевић Лека

трговац

07.11.2002 - 07.11.2011

Био си оличење племенитости, поштења и доброте.

Сестричина са породицом

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

ТВ ПРОГРАМ
од 24. до 30. новембра

Четвртак 24. новембар	Петак 25. новембар	Субота 26. новембар	Недеља 27. новембар	Понедељак 28. новембар	Уторак 29. новембар	Среда 30. новембар
СТАЊЕ СТВАРИ	ХРОНИКА 1	Дупликат	Култура	Јутарњи програм	Суграђани	КОМУНАЛНИ СЕРВИС
20.00 Стање ствари	19.00 Хроника 1	23.00 Дупликат	22.30 Култура	07.00 Јутарњи програм	20.30 Суграђани	20.00 Комунални сервис
08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм
08.50 Хит дана	08.50 Хит дана	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести
09.00 Вести	09.00 Вести	09.05 Цртани филм	09.05 Цртани филм	09.05 Нема сведок р.	09.05 Нема сведок р.	09.05 Нема сведок р.
09.05 Нема сведок р.	09.05 Нема сведок р.	09.35 Тарзан р.	09.35 Најсмешније животиње р	10.00 Кухињца р.	10.00 Кухињца р.	10.00 Кухињца р.
10.00 Кухињца р.	10.00 Кухињца р.	10.00 Супер технологије	10.00 Биографије познатих р	10.30 Fashion files р.	10.30 Све о животињама р.	10.30 Супер технологије р.
10.30 Путујуће приче р.	10.30 Приче из књижевности р.	11.00 Нокаут р.	11.00 Кућица у цвећу	11.00 Часни људи р.	11.00 Часни људи р.	11.00 Часни људи р.
11.00 Часни људи р.	11.30 Часни људи р.	11.30 Улови трофеј р.	11.30 Лек из природе	11.55 Хит дана	11.55 Хит дана	11.55 Хит дана
11.45 Моја шанса р.	12.00 Вести	11.55 Хит дана	12.00 Вести	12.00 Вести	12.00 Вести	12.00 Вести
12.00 Вести	12.05 Кухињца р.	12.00 Вести	12.05 Шумадијски праг	12.05 Кухињца	12.05 Кухињца	12.05 Кухињца
12.05 Кухињца р.	12.35 АБС шоу р.	12.05 Шумадијски праг р.	13.00 Агро дневник	12.35 Стаклено звоно р.	12.35 Агро дневник р.	12.35 Култура р.
12.35 Кућица у цвећу р.	13.00 Нема сведок	13.00 Ван оквира	13.30 Латинска Америка	13.00 Нема сведок	13.00 Нема сведок	13.00 Нема сведок
13.00 Нема сведок	14.00 Стање ствари р.	13.00 Fashion files	13.30 Саманте Браун	14.00 Шопинг авантура р.	14.00 Раднички - Јагодина	14.00 Док. програм: Крст р.
14.00 Комунални сервис р.	15.00 Цртани филм	14.00 Шопинг авантура	14.00 Летећи Хола-Фрајн-Економија	15.00 Цртани филм р.	15.30 Винотека р	14.30 Суграђани р.
15.00 Цртани филм	15.30 Атлас р.	15.00 Документарни програм:	(мали фудбал, снимак)	16.00 Вести	16.00 Вести	14.30 Суграђани р.
15.30 Кина-Пут змаја р.	16.00 Вести	16.00 Вести	16.00 Вести	16.05 Освета р.	16.05 Биографије познатих р.	15.00 Цртани филм р.
16.00 Вести	17.00 Моја Шумадија	16.05 Пакао у метроу	16.05 Фадо	17.00 Мозаик	17.00 Мозаик	15.00 Латинска Америка
16.05 Освета р.	18.00 Документарни програм:	18.00 Раскршћа р.	18.00 Док.прог. Нокаут	18.00 Све о животињама	18.00 Супер технологије р.	16.00 Вести
17.00 Мозаик	Научне границе Америке	18.30 Чувени атентати р.	18.30 Улови трофеј	18.30 Мобил Е	18.30 Мобил Е	16.05 Освета р.
18.00 Приче из књижевности	Мобил е	19.00 Хроника 1	18.50 Хит дана	18.45 Хит дана	18.40 Моја шанса	17.00 Мозаик
18.30 Мобил Е	18.40 Сајамска хроника	19.30 Цртани филм	19.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	18.00 Путујуће приче
18.40 Сајамска хроника	19.00 Хроника 1	20.00 Лек из природе	19.30 Цртани филм	19.30 Спортски преглед	19.30 Цртани филм	18.30 Мобил Е
19.00 Хроника 1	19.30 Цртани филм	20.30 Илузиониста	20.00 Стаклено звоно	20.00 Раднички - Јагодина	20.00 Документарни програм:	18.45 Хит дана
19.30 Цртани филм	20.00 Раскршћа	21.00 Концерт	20.30 Најсмешније животиње	(снимак фудб. утакмице)	Крст	19.00 Хроника 1
20.00 Стање ствари	20.30 Чувени атентати	21.45 Сајамска хроника	21.00 Концерт РТК	21.45 Хит дана	20.30 Суграђани	19.30 Цртани филм
21.00 Освета	21.00 Освета	22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	21.00 Освета	19.30 Цртани филм
22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	22.30 АБС шоу	22.30 Култура	22.30 Часни људи	21.00 Хроника 2	20.00 Комунални сервис
22.30 Часни људи	22.30 Часни људи	23.00 Дупликат	23.00 Control	22.30 Раднички-Загреб (2.полупр)	22.00 Хроника 2	21.00 Освета
23.30 Атлас	23.30 Илузиониста	00.00 Вести	00.00 Вести	(снимак кош. утакмице)	22.30 Часни људи	22.00 Хроника 2
00.00 Вести	00.00 Вести	00.30 Хит дана	00.30 Хит дана	23.30 Док. програм: Свемир	23.30 Часни људи	22.30 Часни људи
00.05 Хит дана	00.05 Хит дана	наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац	00.00 Вести	23.30 Кина-Пут змаја	23.30 Часни људи
наставак програма ТВ Крагујевац	наставак програма ТВ Крагујевац			00.05 Хит дана	00.00 Вести	00.00 Вести
				00.30 Хит дана	00.05 Док. програм (наставак)	00.05 Хит дана
				наставак програма ТВ Крагујевац	00.30 Хит дана	наставак програма ТВ Крагујевац
					наставак програма ТВ Крагујевац	

■ филм □ серија

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs

Izvod iz programa
regionalne Televizije Kanal 9**OBJEKTIV 2 U 19.00**

Pored ovog, svakog dana još dva izdanja najaktuelnijih vesti iz grada i regiona u 15.30 i 22.30

ТАЧНО U 09:00

Jutarnji matine, servisne informacije, dešavanja iz grada i regiona. Svakog radnog dana, TAČNO U 09:00!

PULS

Politički talk – show, autor Sonja Radošević, premijera petkom u 20.05, a repriza subotom u 14.00

ŠUMADIJSKA RAZGLEDNICA

Region na dlanu, sva aktuelna dešavanja iz regiona, premijera ponedeljkom 20.05h, repriza 12.30h

ARS ANTIKA

Antikviteti i umetničko stvaralaštvo u novom terminu premijera subotom u 18.20, repriza nedeljom u 17.30

CASINO CLUB

Muzički talk - show, i dalje premijerno četvrtkom u 20.05, repriza petkom u 12.30

SPAJALICA

Kratka forma, spaja javne ličnosti kroz različite teme radnim danima u 07.10, 08.10, 11.10, 12.10, 18.15. 20.00 i 23.00

FLASH

Kultni show biz magazine u "novom ruhu" i novim terminima 10.00, 16.00, 18.00, 22.00, 00.00

K9 NEDELJOM

Provedite nedeljno popodne uz bogat zabavni sadržaj – muzika, film, moda, sport, kultura, uz zanimljive goste iz regiona. nedeljom od 16.00 h

SERIJSKI PROGRAM

„Moje tri sestre“ (Nova TV novela na programu TV Kanal 9...) premijera radnim danima u 16.15, repriza narednog dana u 10.15

„Nemi svedok“ (Bi Bi Sijeva kriminalistička serija)

Premijera radnim danima u 23. 10, repriza narednog dana u 17.10

IGRANI FILMOVI„Nosorog“
„Stara pica“- Sreda 20.15, R Subota - 00.00
- Nedelja 23.00

Dok vi nas gledate, mi vas slušamo!

Regionalna Televizija Kanal 9 tel./faks (034) 331-509 marketing (034) 337-667

ŠUMADIJA SAJAM KRAGUJEVAC

Градска туристичка организација
КРАГУЈЕВАЦ

3. Међународни сајам туризма & сеоског туризма 24-26. новембар 2011. године

Petak, 25. novembar

- 10.00 Sajam otvoren za posetioce
- 10.00 Kuvanje riblje čorbe u organizaciji Udruženja ribolovaca „Kragujevac“ (plato ispred Sajma)
- 13.00 Uzimanje uzoraka i degustacija riblje čorbe od strane posetilaca
- 14.30 Proglašenje pobednika u kuvanju riblje čorbe

Subota, 26. novembar

- 10.00 Sajam otvoren za posetioce
- 10.00 Uručenje zahvalnica učesnicima „Sajma turizma“
- 10.00 Početak kuvanja lovačkog gulaša u organizaciji Lovačkog saveza centralne Srbije (plato ispred Sajma)
- 12.00 „Druga šumadijska čajanka“ - plato ispred Sajma (registracija učesnika i početak kuvanja)
- 13.00 Uzimanje uzoraka „šumadijskog čaja“ i degustacija od strane posetilaca
- 13.30 Uzimanje uzoraka i degustacija gulaša od strane posetilaca
- 15.00 Proglašenje pobednika u kuvanju gulaša i „šumadijskog čaja“ i ceremonija zatvaranja Sajma

Sajam otvoren za posetioce do 14,30

ФУДБАЛ

БЕОГРАД - Стадион: Омладински на Карабурми. Гледалаца: 300. Судија: Милорад Мажих (Врбас). Сирелци: Такач у 86. за ОФК Београд, Милошевић у 66. и Силевић у 78. и 90. минути за Раднички 1923. Жути карџон: Росић (Раднички 1923).

ОФК БЕОГРАД: Лукач, Родић, Пејковић, Кецојевић, Марковић, Николић, Симић (од 82. Бајићоха), Османџић, Павловски (од 60. Алексић), Мијић (од 66. Крстић), Такач.

РАДНИЧКИ 1923: Чанчаревић, Павловић, Ненадић, Росић, Милошевић, Недовић, Лейковић (од 79. Ристић), Стојаковић (од 60. С. Петровић), Милошковић, Костић (од 90. Живадиновић), Силевић.

НЕМА краја лепим вестима из табора нашег фудбалског суперлигаша. Не само да Раднички оставља добар утисак на теренима широм Србије, већ и упорно "купи" бодове са свих страна. Посебно је угодно када се тако нешто учини у престоници, па макар противник не био неки од састава "вечитих", него "само" ОФК Београд. Дакле, ни "романтичари" на својој Карабурми нису одолели разгоропањем Шумадинцима, па је крајњи скор гласио 3:1 за "црвене".

Колико је могло да се надре кроз густу београдску маглу, прво полувреме имало је сасвим другачији ток по наш тим од жељеног. ОФК је своју надмоћност рачунао упорним притисцима, али не и оним што је из тога требало да се изроди, поготком. Одбрана Крагујевчана, као и много пута до сада, била је стамена, иако јој је недостајао горостас Тинтор, кога је успешно одменио осмаестогодишњи Росић. Тако су покушаји Мијића, Такача и Симића остали нереализовани, а право је чудо како домаћи нису повели пред крај тог дела игре. Такач се "створио" пред Чанчаревићем, чија је добра интервенција омогу-

КОСТИЋ И ДРУГОВИ И КРОЗ МАГЛУ ПРОНАШЛИ ПУТ ДО ПОБЕДЕ

ОФК БЕОГРАД - РАДНИЧКИ 1923 1:3

Да не верујеш...

ћила Росићу да други покушај избаци са гол линије.

Наставак је донео сличан однос снага на терену, с тим што је Раднички све чешће употребљавао моћ контранапада. Ипак, повели смо после корнера у 65. минуту. Костић је био извођач, док се у противничком петерцу најбоље снашао капитен Милошевић, наравно играјући главом. Осоклоило је то "црвене", чији су напади бивали све озбиљнији, па је 13 минута касније, сасвим заслужено, на семафору стајало 0:2. Стефан Петровић је пробио са десног бока, упутио лопту у шеснаестерац супарника, а Силевић искусно, са

десетак метара, повисио предност.

Ипак, да све не буде идеално, побринуо се Чанчаревић, који у 86. минуту прави кардиналну грешку и испушта једну набачену лопту. У два потеза фудбалери ОФК-а спровели су је у мрежу и учинили утакмицу неизвеснијом. Међутим, конкретније издање "црвенима" доноси још један гол. У судијској надокнади времена својих девети лигашки постигао је центарфор Спалевећ.

Сада стиже екипа Јагодине. Очекује се наставак серије непобедивости "црвених", а што не и уписивање нова три бода. В. У. К.

КОСТИЋ НА СПИСКУ

Говедарица баш упоран

У СПИСАК 18 играча на које је селектор старије омладинске репрезентације Дејан Говедарица рачунао за утакмицу трећег кола Лиге региона са Словенијом, на ново је уврштен и изванредни млади нападач Радничког 1923 Филип Костић. Говедарица је тако остао доследан свом укусу, иако се Костић већ два пута није одазивао његовом позиву због доживљених повреда.

Сусрет је игран прекјуче у Одраницама, а досадашњи учинак наше селекције је половичан, јер је остварена победа над Хрватском (2:0), док је неуспех доживљен од Мађара (1:3).

В. У. К.

НАВИЈАЧИ НА ТАПЕТУ

Ђаво на крају увек дође по своје

ДВА инцидентна случаја, у Новом Пазару и на Маракани, узроковали су изрицање казних мера Дисциплинске комисије Јелен Супер лиге Радничком 1923 и његовим навијачима. Епилог је забрана присуства фанова "црвених" на два гостовања услед "недоличне подршке" у Пазару (против ОФК Београда и Партизана), те уплата од 100 хиљада динара због употребе пиротехничких средстава присталица крагујевачког клуба у дуелу са Црвеном звездом.

Такође, клуб из Љутице Богдана се жалио да им је приликом гостовања Радничког поломљен већи број столица на Маракани, те се очекује да до краја недеље "црвено-бели" наведу новчани износ штете, коју ће бити дужна да намири управа нашег тима.

В. У. К.

НИЖЕ ЛИГЕ

Српска лига „Запад“, 14. коло: Раднички (Кл) - Шумадија (А) 0:1, Рудар - Јединство (Уж) 2:2, Вујић Ваљево - Слоја (ПМ) 1:2, Партизан (ББ) - Мачва 1:2, Слоја (ББ) - Железничар 0:2, Слобода (Ч) - Слоја (П) 2:1, Јасеница 1911 - Победа Белошевац 3:0, Полећ (Љ) - Јединство (УБ) 2:2.

Табела: Јединство (Уж) 31, Мачва 28, Рудар 27, Железничар 22, Победа Белошевац 21, Слоја (ПМ) 21, Јасеница 1911 20, Слобода (Ч) 18, Партизан (ББ) 17, Полећ (Љ) 17, Вујић Ваљево 17, Шумадија (А)

17, Раднички (Кл) 16, Слоја (ББ) 15, Слоја (П) 11, Јединство (УБ) 9 бодова.

15. (последње) коло (субота/недеља, 13.00): Јединство (Уж) - Раднички (Кл), Победа Белошевац - Полећ (Љ), Слоја (П) - Јасеница 1911, Железничар - Слобода (Ч), Мачва - Слоја (ББ), Слоја (ПМ) - Партизан (ББ), Јединство (Уж) - Вујић Ваљево, Шумадија (А) - Рудар.

Зона „Морава“, 14. коло: Слобода (Г) - Јошаница 1:0, Водојажа - Полећ (Т) 3:4, Бана - Орловац 3:0, Партизан (Ц) - Трепча 0:0, Пријевор - Младосћ 0:0, Шумадија 1903

- Металац 3:1, Тушин - Омладинац 1:0, Мокра Гора - Таково 3:1.

Табела: Бана 37, Слобода (Г) 32, Полећ (Т) 30, Пријевор 24, Орловац 23, Мокра Гора 21, Јошаница 21, Тушин 20, Шумадија 1903 17, Водојажа 14, Металац 14, Омладинац 14, Партизан (Ц) 14, Младосћ 13, Таково 11, Трепча 7 бодова.

15. (последње) коло (субота/недеља, 13.00): Таково - Слобода (Г), Омладинац - Мокра Гора, Металац - Тушин, Младосћ - Шумадија 1903, Трепча - Пријевор, Орловац - Партизан (Ц), Полећ (Т) - Бана, Јошаница - Водојажа.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

12. КОЛО: ОФК Београд - Раднички 1923 1:3, Слобода - Металац 4:1, Јагодина - Црвена звезда 1:3, Партизан - Борац 5:1, Војводина - Смедерево 2:0, Спартак - Јавор 1:0, Рад - БСК 1:1, Хајдук - Нови Пазар 1:0.

Партизан	12	11	0	1	28:5	33
Црвена звезда	12	9	2	1	25:7	29
Раднички 1923	12	6	6	0	20:9	24
Слобода	12	6	4	2	18:12	22
Војводина	12	5	6	1	21:8	21
Јагодина	12	5	3	4	14:11	18
Спартак	12	4	6	2	11:11	18
Хајдук	12	5	3	4	11:14	18
Рад	12	3	4	5	14:10	13
ОФК Београд	12	4	1	7	13:19	13
БСК	12	3	4	5	8:14	13
Јавор	12	3	2	7	6:14	11
Смедерево	12	3	1	8	7:16	10
Борац	12	1	4	7	5:17	7
Нови Пазар	12	1	4	7	5:21	7
Металац	12	0	4	8	6:24	4

13. КОЛО: Раднички 1923 - Јагодина, Јавор - Хајдук, БСК - Војводина, Борац - Рад, Црвена звезда - Партизан, Металац - ОФК Београд, Смедерево - Спартак, Нови Пазар - Слобода.

РВАЊЕ

Чували се пред завршницу

У ПОСЛЕДЊЕМ, деветом колу Прве лиге, рвачи Радничког поражени су од најквалитетније екипе овогодишњег такмичења, зрењанинског Пролетера са 6:1.

У мечу који није ништа решавао, Крагујевчани су искусној војвођанској екипи супротставили кадетски састав, чувајући се тако за предстојеће дуеле у плеј-оф такмичењу. Наравно, у таквој констелацији снага "црвени" нису имали никакве резултатске шансе.

С. М. С.

Плеј-оф у Зрењанину

ЗА недељу, у Зрењанину је заказана финална борба за титулу

ТИНТОР ОДРАДИО СУСПЕНЗИЈУ

Ту за Јагодинце

ШТОПЕР Крагујевчана, Милош Тинтор, кажњен је од стране Дисциплинске комисије ЈСЛ утакмицом суспензије, као и новчаним износом од 50 хиљада динара, због вербалног сукоба са навијачима Новог Пазара, којима је, приликом загревања, показао средњи прст.

Срећом, његов изостанак у дуелу на Карабурми није се много осетио, пошто га је млади Росић одлично заменио. Већ у суботу за очекивати је да се Тинтор нађе у постави "црвених".

В. У. К.

ОД ЧЕТВРТА ДО ЧЕТВРТА

ПЕТАК

КОШАРКА: Раднички Ситудент - Шабац, хала "Парк" (16.30)

ОДБОЈКА: Раднички Кредит банка - Спартак (Љуби), хала „Језеро“ (19.00)

ОДБОЈКА (Ж): Смед 5 - Поштар 064 (Београд), сала "Артем" (19.00)

СУБОТА

РВАЊЕ: Првенство Србије слободним стилном, хала "Парк" (11.00)

КОШАРКА (Ж): Раднички - Лозница, хала "Парк" (16.00)

НЕДЕЉА

ФУДБАЛ: Раднички 1923 - Јагодина, стадион "Чика Дача" (13.00)

КОШАРКА (Ж): Баскет ситарс - Краљево, хала "Парк" (14.30)

КОШАРКА: Раднички - Зајреб, хала „Језеро“ (17.00)

четири најбоље екипе Прве лиге у грчко-римском стилу. Поред домаћина Пролетера, наступиће и београдски Партизан, суботички Спартак и Раднички из Крагујевца.

Наш тим, као четвртопласирани на табели, у полуфиналу ће се супротставити фавориту турнира, најбољем саставу првенства и организатору завршнице, саставу Пролетера.

С. М. С.

Крагујевац за слободњаке

ПРВИ мечеви такмичења у слободном стилу, на коме ће учествовати рвачи Ваљева, Београда, Обреновца и Крагујевца, на програму су овог викенда у нашем граду.

Тачније у суботу, када ће се у хали "Парк", са почетком од 11 сати, ови тимови међусобно надметати.

С. М. С.

Прва градска лига, 15. (последње) коло: Ерголија 1931 - Маршић 0:1, Јагран - Шумадија 3:2, Азбест - Сушица 1:6, Будућности - Селлак (МП) 2:3, Шумадија (Ч) - Славија 0:1, Виногради ДБ - Слоја (Д) 1:1, Јединство - Слоја (Л) 3:0 (прекид у 17. м.), Колонија - Арсенал 2:1.

Табела: Славија 35, Јединство 30, Арсенал 29, Колонија 27, Маршић 26, Јагран 23, Селлак (МП) 23, Ерголија 1931 21, Сушица 20, Виногради ДБ 20, Будућности 17, Слоја (Д) 17, Шумадија (Ч) 14, Азбест 14, Шумадија 14, Слоја (Л) 7 бодова.

Првенство се наставља у марту 2012. године.

Друга градска лига, 15. (последње) коло: Шумарице 2008 - Хајдук 3:1 (прекид у 47. м.), Кошућњак - Младосћ 3:1, Селлак (Ц) - Бајремар 2:3, Крајујевац - Корићани 0:3, Кременац - Бошунје 0:3, Србија - Колектив 5:1, Бава - Младосћ Теферич 4:1. Слободна је била Добрача.

Табела: Корићани 39, Србија 32, Бошунје 29, Бава 27, Бајремар 23, Младосћ Теферич 23, Добрача 19, Кременац 17, Хајдук 17, Шумарице 2008 17, Младосћ 17, Кошућњак 15, Крајујевац 10, Селлак (Ц) 8, Колектив -1 бод.

Првенство се наставља у марту 2012. године.

РУКОМЕТ

РАДНИЧКИ - ПКБ 23:22

Божич пресудио

КРАГУЈЕВАЦ - Хала: "Језеро". Гледалаца: 300. Судије: Лазић (Косовска Митровица), Арсенијевић (Ниш). Седмерци: Раднички 2/2. Искључења: Раднички 10, ПКБ 8 минути.

РАДНИЧКИ: Миљковић, Гавриловић 2, Вучићевић, Јанићијевић, Мандић, Радојичић, Злајановић, Лекић, Цветиновић 6, Милинчић 1, Божич 1, Николић 3, Илић 2, Рајичевић 1, Продановић 1, Шмић 6.

ПКБ: Пилиповић 4, Живковић, Милојевић, Оћановић 5, Б. Тодоровић 3, Михаиловић 4, Остојић, Алчаковић 2, Радовановић, Пешировић, Д. Тодоровић 3, Андријевић, Симић, Бећировић 1.

зличитим издањима оба ривала из минута у минут, са слабијом одбраном од напада, до полувремена су изнедрили минималну предност домаћих од 15:14.

Моменти који ће, чинило се, пресудити победника, догодили су се у уводу наставка, када су го-

сти, серијом од 6:1, дошли до чак четири гола вишка - 20:16. Тек то је успело да у потпуности мотивише рукометаше Радничког, пре свега Шмигића и Цветиновића, чији је потоњи пресинг донео преокрет. Са пет узастопних погодака домаћин прелази у вођство, а он-

ЧЕЛЕНЦ КУП

Марибор нас чека

Наредној викенда Раднички ће прескочиши лигашки сусрети, јер је за сада заказана прва утакмица прве коле Челенц купа.

Дакле, уместо у Панчево, на мејдан Динамо, наш тим ићи ће у Словенију, где ће се у недељу, од 18 сати,

састајати са екипом Марибора. Ревани је седам дана касније, 4. децембра, у хали "Језеро".

да се игра опет враћа у егал. Последњи успешно реализован напад Радничког, преко Божича, уједно је био и завршни. Покушај "млекација" да изједначе осујетио је голман Златановић, те су бодови остали у Крагујевцу.

В. У. К.

СТЕЉАШТВО

Олга право у центар

НАЈБОЉА на другом колу Купа Стрелачког савеза, одржаном прошле недеље у Младеновцу, у женској сениорској конкуренцији била је Крагујевчанка Олга Тодоровић. Она је при гађању ваздушном пушком "убила" 393 круга, исто колико и друго, односно трећепласирана, али са више погођених центара, чак 30.

У генералном пласману Тодоровићева је, захваљујући овом скору, сада трећа, иза такмичарки Јагодине и београдског Полицијана, а испред рекордерке Андреје Арсовић из Партизана.

Код сениора, Милутину Стефановићу (590) је недостајао свега један, а Стевану Плетикосићу (589) два круга за најбољим, па су морали да се задовоље петим и шестим местом. Плетикосић је, у укупном пласману, тренутно трећи.

Што се јуниора "Чика Мате" тиче, Милош Ивановић је освојио девето место, док су се његове клупске другарице пласирале између 13 и 16. места.

Наредни, трећи Куп Стрелачког савеза Србије на програму је 17. и 18. децембра у Новом Саду.

С. М. С.

СКИЈАЊЕ

Нема снега, нема трка

КАКО стоје ствари ове године, организатори скијашких такмичења мучиће муку са снегом. Већ на старту почело је са отказивањима због недостатка снежног покривача, барем у ФИС тркама.

Тако је отпала и планирана увертира српске репрезентативке, Крагујевчанке Невене Игњатовић, у норвешком зимском спортском центру Гелоу, где је требало да наступи у слалому и две вожње велеслалома. Ипак, уколико се "снежна ситуација" поправи, наредног викенда требало би да се појави на стази у истој земљи, али у Хемшедалу.

М. М.

КАРАТЕ

Добро загревање

КВАЛИФИКАЦИОНО такмичење кадета, јуниора и млађих сениора за наступ на првенству државе Карате федерације Србије, одржано је прошле суботе у Младеновцу. Пласман на завршницу обезбеђивало је по осам најбољих такмичара у свакој дисциплини из четири региона: уже Србије, Војводине, Београда и Косова.

Чланови Карате клуба Смоловић, њих 13, освојили су укупно једну златну, три сребрне и две бронзане медаље. Посебно су се истакли Љубица Зекић, Слађан Шљанић, Немања Гојковић и Немања Бараћ, што, како у овом клубу напомињу, храбри пред финални турнир, заказан за 10. децембар.

В. У. К.

КУГЛАШИ СВЕ БОЉИ У ЕЛИТИ

Разгоропадили се

ТРЕЋУ првенствену победу куглаши Водовода забележили су над екипом Крајева. На свом терену, у Аранђеловцу, савладали су комшије са убљивих - 8:0.

Комплетна екипа била је на висини задатка, тако да гости практично и нису имали шансе. Отуда на крају и 158 чуњева разлике - 3.538:3.380.

И овог пута одлично је "разбијао" Урош Јагличић, али овог пута све похвале иду и на рачун Милована Пантића, који је оборил 636 чуњева, са чим је, не само у овом сусрету, већ и у комплетном одиграном првенственом колу, био најбољи куглаш.

У наредном, деветом колу Супер лиге, Водовод игра у Нишу против Ниш пута, па ето лепе прилике да се још једним добрим резултатом Крагујевчани нађу иза тренутно четири најбоље екипе у Србији.

С. М. С.

И ПАНТИЋ ЗАБЛИСТАО

ОДБОЈКА

КЛЕК - РАДНИЧКИ КРЕДИ БАНКА 0:3

Очас посла

ПОСЛОВИЦУ „паметан се учи на туђим грешкама“ у правом светлу афирмисали су крагујевачки одбојкаши на утакмици у банатском најспортскијем селу. Клек је блиц кригом пре две недеље изненадио и прописно испрашио новосадску Војводину, па су новајлије у лиги припремили исти рецепт и за још једног бившег шампиона, но чета Драгана Ђорђевића није се дала. За разлику од досадашњих, углавном мечева на свом терену, у овом су од почетка стартовали одлучно, потврдивши тиме да неће дозволити никакав ненадан исход.

КЛЕК - Сала: ОШ „Милош Грбић“. Гледалаца: 500. Судије: Лазаревић (Шабац), Појовић (Сремски Карловци). Резултат по сетовима: 16:25, 21:25, 23:25.

КЛЕК: Томић 6, З. Ашељевић 2, М. Ашељевић 15, Ивковић 1, Подвижало 3, Пешировић 2, Кошовљановић (либеро), Црњански, Ташовић 1, Тришић, Николић, Славнић (либеро).

РАДНИЧКИ КРЕДИ БАНКА: Радовић 14, Ђорђевић 7, Илић 1, Немеш 11, Ојачић 7, Радевић 15, Пантелић (либеро), Ђировић 1, Јовановић, Блајковић, Перовић, Коцановић.

НЕМАТ СВЕ БОЉИ

Први сет утро је пут победи. Сјајно је функционисала веза техничара и средњих блокера, јер се капитен Илић све више с правом опредељује за овај избор напада. Радовић и Радевић доминирали су на мрежи, а спори клечански блокери нису имали решења за први темпо. Услов је за то је био, наравно, одличан пријем у коме је доминирао Пантелић. Наставак доноси мало озбиљнији отпор домаћина. Стабилизовали су пријем, нарочито у трећој деоници, но нашим блокерима тада су се прикључили и нападачи са крајева, уз подршку опорављеног Ђорђевића, па до краја није било

проблема. У другом сету гости су били нешто опуштенији, те су накупили приличан број грешака, али на минимум су их свели када је било најпотребније. У финалу трећег сета било је 20:20 и чинило се да ће доћи до потешкоћа, но тада је бљеснуо Немања Радовић и сјајним блоком одрадио неопходно.

Следи још један меч са тимовима из доњег дела табеле. Радничком у петак на ноге долази Спартак из Љига, екипа која је у прошлој сезони, на свом терену, непланирано изненадила крагујевачки састав.

М. М.

ПРВА ЛИГА - Ж

Црвене са озбиљним намерама

ПРВОЛИГАШКА сезона у српској одбојци у пуном је замаху. За викенд одиграно је седмо коло, а у конкуренцији девојака крагујевачки тимови, по ко зна који пут, остварили су половичан резултат.

После првог пораза у сезони, прошле недеље на гостовању фавориту у Старој Пазови, Раднички се, иако ослабљен, вратио победама. Овога пута, као домаћин, шесту је забележио над крајевацким Гимназијалцем - 3:1. Први сет добиле су гошће 17:25, и то после вођства Радничког од 12:6, али су у наставку ствари дошле на право место и екипа Мирка Ристовића, мада са доста муке, заслужено је добила меч. Омер је био 25:21, 25:20, 25:23.

Смеч 5 наставља са несигурном игром, убедљивом на свом, а сасвим другачијим издањем на гостујућим теренима. Сада их је скупо коштао наступ у Зрењанину код истоимене екипе, где су поражене без добијеног сета. Резултат је био баш убедљив - 25:18, 25:13, 25:17.

У наредном колу Раднички путује Црнокошу у Косјерић, а "смечерке" се могу надати победама, мада дочекују бившег шампиона и суперлигаша, београдски Поштар 064.

М. М.

WIENER STÄDTISCHE LIГА

7. КОЛО: Клек - Раднички Кредит Банка 0:3, Спартак - Железничар 3:0, Млади радник - Војводина 3:2. Утакмице Црвена звезда - Рибница и Јединство - Партизан су одложене.

Црвена звезда	6	6	0	18:7	16
Војводина	7	5	2	19:9	16
Раднички КБ	7	5	2	18:9	16
Млади радник	7	5	2	17:11	15
Спартак	7	3	4	13:15	9
Партизан	6	3	3	12:11	8
Клек	7	2	5	10:16	7
Јединство	6	2	4	9:13	6
Рибница	6	2	4	9:13	6
Железничар	7	0	7	1:21	0

8. КОЛО: Раднички Кредит банка - Спартак, Војводина - Црвена звезда, Железничар - Млади радник, Јединство - Клек, Партизан - Рибница (28. 12).

КУП СРБИЈЕ

За почетак Обилић

БЕОГРАДСКИ прволигаш Обилић биће прва препрека Радничком Кредит банци у јуришу на први трофеј у овогодишњој сезони, Куп Србије. Крагујевачки састав у утакмицу улази као фаворит и очекује се да лако преброди препреку у осмини финала. Игра се само један меч, 7. или 8. децембра у Београду.

Остали парови су: Клек - Партизан, ВГСК - Јединство, Смедерво - Војводина, Спартак (Суботица) - Млади радник, Нови Сад - Рибница, Дунав Волеј (Нови Сад) - Црвена звезда и Железничар - Спартак (Љиг).

Победници ће се, логично, пласирати у четвртфинале, где ће им за пролаз на фајнал-фор бити потребна два добијена меча, негде крајем децембра.

М. М.

ФУТСАЛ

ОПРОШТАЈ ЕКОНОМЦА ОД ЛИГЕ ШАМПИОНА

Одуваше их Руси

ПРВА ФУТСАЛ ЛИГА

8. КОЛО: Економца - Коњарник (30. 11), Колубара - Врање 3:3, САС - Наисус 4:5, Коперникус - Ниш 92 5:4, Танго - Смедеро 3:4, Марбо - Летећи Холанђанин 11:2.

Марбо	8	7	0	1	43:14	21
Економца	7	6	0	1	37:11	18
Смедеро	8	5	0	3	23:28	15
Врање	8	4	2	2	25:16	14
Колубара	8	3	3	2	22:19	12
Наисус	8	3	1	4	28:32	10
Коперникус	8	3	1	4	21:26	10
САС	8	3	0	5	33:33	9
Ниш 92	8	3	0	5	23:28	9
Л. Холанђанин	8	2	1	5	24:34	7
Танго	8	2	0	6	20:38	6
Коњарник	7	2	0	5	20:40	6

9. КОЛО: Летећи Холанђанин - Економца, Ниш 92 - Танго, Врање - САС, Коњарник - Коперникус, Смедеро - Колубара, Наисус - Марбо.

НИЈЕ увек, како се оно каже, трећа - срећа. Играчи Економца нису успели ни трећи пут да се пл-

асирају у завршницу такмичења Лиге шампиона, међу четири најбоље екипе, иако су потајно гајили

НАСТАВЉА СЕ ДОМАЋЕ ПРВЕНСТВО

Долећу Летећима

Право из авиона, Економца поново њућује, али сада далеко ближе. Наиме, у суботу их очекује домаће првенство, када иду на међан екипи Летећи Холанђанин у Врбас.

У ишњању је сусрет деветог кола Прве фудбал лиге Србије, док ће заостали, осми, одиграју следеће среде, на свом терену јошвише београдској Коњарника.

амбиције да би до тога могли да дођу. Наравно, за тако нешто било је потребно не само изненадити већ и победити веома јаку руску, казахстанску и белгијску екипу.

Међутим, на турниру Елитне рунде Лиге шампиона у Москви, а и жреб је тако хтео, крагујевачке "студенте" су "пресекали" баш домаћини, екипа Динама. Нанели су им тежак пораз од чак 9:1, што се у психолошком смислу одразило на касније роле Економца. Да све буде горе, појавио се и "стомачни" вирус, који је додатно десетковао већ ровиту екипу, и ту се назирало епидемијско олагодишње учешће, али и могућности српског фудбалског шампиона.

Упркос свему, играчи тренера Божовића дали су све од себе како би исправили слику, већ у дуелу са казахстанским Каиратом, али срећно, једноставно, као да им је окренула леђа. Поражени су са 2:0, што је означило и крај европског наступа ове сезоне.

Ипак, потрудили су у последњој утакмици своје групе да најбоље што могу одиграју са Белгијанцима. И успели су у томе, победили 4:2, чиме је српски фудбал уписао нове европске бодове.

На крају, није неуспех освајање трећег места у групи Елитне рунде. Конто, европски, каже овако: одиграли су шест утакмица, забележили четири победе и два пораза. Није мало, али за изражене амбиције прг старта овог такмичења, ни близу довољног.

С. М. С.

БОДИ БИЛДИНГ

Дишићу светско финале

ТАЛИН у Естонији био је домаћин планетарног скупа најбољих боди билдера у класик категорији. На њему су наступила и тројица српских репрезентативаца, од чега двојица чланова крагујевачке Олимпије.

Па тако, Милош Дишић може да се подичи најбољим резултатом, пласманом у финале и освајањем шестог места у конкуренцији до 168 сантимера. Његов клупски друг, Роберт Јаковљевић, међу билдерима до 175 сантимера, заузео је такође високу, 12 позицију.

МИЛОШ ДИШИЋ

Сезона у овом спорту је сада окончана, а и последњи резултати потврђују доминацију Олимпије на српским просторима. Јер, репрезентативцима из нашег састава припала су сва четири финала на евро и светским шампионатима, као и једина медаља Роберта Јаковљевића.

В. У. К.

КУП "РАДИВОЈЕ КОРАЋ"

Раднички жели домаћинство

ЈЕДНО од најинтересантнијих кошаркашких догађаја, поред утакмица АБА и Супер лиге Србије, свакако је и финални турнир Купа „Радивоја Кораћа“. Неколико сезона домаћин је био Ниш, прошле године завршница је одиграна у Железнику, а загревање за овогодишње такмичење полако почиње. По досадашњем обичају, турнир ће се играти у фебруару, а званичне кандидатуре подносе се по расписивању конкурса у Кошаркашком савезу Србије.

Крагујевачки лигаш летос је изразио жељу да се велики догађај 2012. одржи у „Језеру“, а незванична потврда стигла је са сајта клуба, кроз интервју другог тренера Бранка Максимовића. Како је рекао, по расписивању конкурса Раднички ће се пријавити, како би љубитељима кошарке пружио три дана велике представе. Ипак, знајући да „врџ“ крагујевачки паркет мало коме одговара - ваљаће да се сви са тим сложе. М. М.

ПРВА А ЛИГА - Ж

Звезда је Звезда

ИАКО ову, да је назовемо флоскулу, спортску наравно, највише мрзимо да употребљавамо, ипак, можда је то био један од разлога пораза кошаркашица Радничког у прошлонедељном дуелу са Црвеном звездом у Београду - 62:68. Јер, управо је то одлика нашег менталитета, који би, зарад будућности спорта на овим просторима, да не говоримо о европским достигнућима, морали да променимо и да схватимо да смо сасвим равноправан такмац најбољим српским екипама. Не баш, тренутно, у кошарци, женској, али зашто и да не.

Одлично су "црвене" стратовале, водила се равноправна борба у првој четвртини (18:17 за Београђан-

БЕОГРАД - Хала: „Пионир“. Гледалаца: 3.000. Судије: Дожаи (Хрватска), Штенди и Мајкић (Словенија). Резултати по четвртинама: 24:27, 23:15, 17:20, 15:22.

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА: Човић 2, Цветковић, Илић, Лазић 10, Неговић, Лешаић 14, Суботић 14, Николић 3, Морисон 4, Милутиновић 16, Б. Пойовић 11, П. Пойовић 5.

РАДНИЧКИ: Синовец 10, Лучић 3, Милосављевић, Сајмон 18, Марковић 6, Бирчевић 10, Скојић 28, Мијашиновић 7, Стојачић, Бакић 2.

ГРДНЕ муке у дуелу са Црвеном звездом, чега Мирослава Николића ипак је претворила у прву победу након пет узастопних неуспеха. Мора се рећи да овај меч није добила боља, већ мање слабија екипа. Толико грешака, петљанција и кошаркашког мазохизма тешко да је могуће ставити у 40 минута, али играчима ове две екипе је то успело. И те како.

Раднички је почео шутерски добро и остварио лепу предност. Бирчевић је за три-четири минута убацио чак две тројке и још четири поена, али је, што је наслеђена навика из Металца, направио и завидан учинак у прекршајима - три личне за свега пет минута, чиме је допринео београдској екипи да оствари превласт под кошевима. Звезда је направила преокрет у финали првог полувремена серијом од 10:0 и практично преузела

контролу над утакмицом. Наш тим је и у наставку кренуо лоше, а Бирчевић је за минут додао још (ке), али, како је време одмицало, Крагујевчанке су помало губиле ритам. Или су помало у мислима размишљале о Црвеној звезди. А када то нису радиле, када су се својски потрудиле да покажу шта знају, али и да имају снаге, то се одмах и резултатски одразило. Последњу деоницу утакмице Раднички је решио у своју корист, и то убедљиво са 21:12, па је на крају свега шест поена одлучило победника.

Е сад, што се игре тиче, да је Раднички некако успео да заустави Ану Никшић, која је постигла 24 коша и имала чак 17 скокова, можда би резултат био и другачији. Свему томе парирала је, а ко други до Александре Катић, чија је учинак исти број кошева - 24, а поред ње добре су биле и Првуловић, Милошевић и Тодоровић.

Овог викенда, у оквиру деветог кола Прве А лиге, "црвене" ће у крагујевачкој хали "Парк" угостити тим Лознице.

С. М. С.

И МОРИСОН БЕСПОМОЋАН

КОШАРКА

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА - РАДНИЧКИ 79:84

И то дочекасмо

два фаула и напустио игру. Није било правих решења у нападу, доношене су чудне одлуке, без икакве везе са кошаркашким логиком, играчи су били неодлучни, па је домаћин стигао до плуса од девет поена. Е, тада је дошао ред да Звезда забрља. Њихово прво решење у нападу, Американац Морисон, није могао да „убоде“ кош, па је гост, мало по мало, стизао предност. Код резултата 64:64, уморни Марковић прави најпре грешку у додавању, па затим због приговора добија техничку, што поново прави разлику од четири поена домаћину. Ипак, предвођени надигравања жељним Скотом, ситуација се поново окреће на страну "црвених", а Синовец у истекну напада постиже, показало се, одлучујући кош за 81:79.

Посебна прича у овом сусрету су Марковић и Скот. На Стивена је пало тешко време вођења екипе свих 40 минута, ништа мање не игра ни амерички новајлија и њихов учинак свакако је велики. Међутим, обојица имају особину да прецењују своје могућности, нарочито у нападу, па је резултат тога чак 15 њихових грешака при вођењу лопте и у пасовима. Ипак, овага пута се све завршило на најбољи начин, па је, надамо се, пред нама успешнији период.

Добили смо меч када се нисмо надали. Када смо остали без Павковића и Гадефорса, а Сајмон и Марковић играли повређени.

Ипак, направили смо много грешки у нападу, и још увек нисмо дошли до игре коју желим.

Евидентно је и да Марковић више не може сам, морамо да доведемо још једног плеја - казао је после меча Мирослав Николић.

Следеће недеље у Крагујевцу стиже једини хрватски евролигаш - екипа Загребца.

М. М.